

**TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MANİHEİST UYGUR METİNLERİNİN ENVANTERİNİN
HAZIRLANMASI**

BETÜL ÖZBAY

08718001

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ

İSTANBUL

2010

**TC
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MANİHEİST UYGUR METİNLERİNİN ENVANTERİNİN
HAZIRLANMASI**

**BETÜL ÖZBAY
08718001**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:.....
Tezin Savunulduğu Tarih :.....**

Tez Oy birliği / Oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Unvan Ad Soyad

İmza

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Ölmez

Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Zühal Ölmez

Yrd. Doç. Dr. Aziz Merhan

İSTANBUL

HAZİRAN, 2010

ÖZ

MANİHEİST UYGUR METİNLERİNİN ENVANTERİNİN HAZIRLANMASI

Betül Özbay
Haziran, 2010

Bu çalışmanın amacı Berlin'deki Turfan koleksiyonunda bulunan Maniheist Uygur metinleri üzerine yapılmış katalog çalışmasının tanıtımı ve bu koleksiyonda yer alan ilk 50 fragmanın yazı ve harf çevrimlerinin yapılarak, dizininin hazırlanmasıdır. Berlin koleksiyonunda bulunan Maniheist Uygur metinleri, bütünlüklü olmayan fragman halinde parçalardan oluşmaktadır. Bu durum, koleksiyonun ayrıntılı bir katalogunun yapılmasını zorunlu kılmıştır. Jens Wilkens, 2000 yılında bu koleksiyonun ayrıntılı bir katalogunu hazırlamıştır. Bu katalogda metinler öncelikle içerik bakımından sınıflandırılmış, daha sonra her metnin yalnızca ilk ve son satırlarının harfçevrimi yapılmıştır. Çalışmanın sonunda genel bir tablo ile kataloglamada kullanılan numaralandırmalar ayrıntılı bir biçimde verilmiştir. Elinizdeki çalışmada hedeflenen Maniheist Uygur metinleri üzerine yapılan bu katalogu ayrıntılı bir biçimde inceleyerek Maniheist Uygur fragmanlarının envanterini hazırlamak ve katalogda yer alan ilk 50 fragmanın yazı ve harf çevrimlerini yaparak Berlin koleksiyonundaki Maniheist metinlerin içeriğini görmektir. Bu tez çalışması temel olarak: Giriş, Maniheist Uygur metinlerinin yazı ve harf çevrimi, dizin olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde, kısaca Uygur tarihi, Uygurlar ve Maniheizm üzerinde durulmuştur. Ardından Maniheist Uygur metinleri üzerine yapılan çalışmalar kronolojik olarak verilmiştir. Daha sonra Berlin'deki Turfan koleksiyonu hakkında kısaca bilgi verilmiş ve bu koleksiyonun katalogunun yöntemi üzerinde durulmuştur. Fragmanların düzenlenmesi, harf ve yazı çevrimlerinin yapıldığı bölümün ardından fragmanlardaki sözcüklerin listelendiği bir dizin bölümü ile çalışma tamamlanmıştır. Ekler bölümünde ise kullanılan fragmanların örnekleri gösterilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Maniheizm, Maniheist Uygur yazmaları, Katalog.

ABSTRACT

PREPARING AN INVENTORY OF THE MANICHAIST UIGHUR TEXTS

Betül Özbay
June, 2010

The aim of this study to presentation of catalog on the Manichaist Uighur texts in Berlin Turfan collection, and preparing transliteration, trascriptions and index of first 50 fragments in this catalog. Manichaist Uighur texts collections in Berlin are composed of fragments that do not have integrity. Because of this situation, a detailed catalog of this collection was needed. A detailed catalog of this collection was prepared by Jens Wilkens, in 2000. Primarily, the text of this catalog, classified according to their content, after that only the first and last line of each text has been transliterated in Wilkens's catalog. At the end of this study, catalog of Manichaist Uighur texts in Berlin Turfan collection is given in a detailed way with a comprehensive table. Targeted in this thesis, to prepare an inventory of Manichaist Uighur texts with the help of Jens Wilkens's catalog and to see contents of Manichaist texts in Berlin collection. This thesis consists on basicly three parts: introduction, tranliteration and transcription of Manichaist Uighur texts and an index which is composed a word list of Manichaist Uygur texts in Berlin Turfan collection. At the end of this thesis you can see appendix part which concludes fragments of Manichaist Uighur Texts in Berlin Turfan collection (U1-U50).

Keywords: Manichaeism, Manichaist Uighur Manuscripts, Catalog.

ÖNSÖZ

Eski Türk dili döneminin en önemli dilimini oluşturan metinler, VII. - X. yüzyıllardan kalma Eski Uygurca yazmalardır. Eski Uygurca metinlerin büyük çoğunluğu Budist içerikli dini metin çevirileridir. Budist metinlerin nicelik olarak çokluğu ve niteliği bu inancın, Uygur kültürü üzerinde ne kadar etkin olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Eski Uygurlarda en az Budizm kadar önemli, Budizm kadar Uygur kültür ve edebiyatını etkilemiş bir diğer din Maniheizmdir. Bugüne ulaşan Maniheizt metinler sayıca az olsa da nitelik bakımından çok değerlidir. Elimizde bulunan bu malzemeyi ayrıntılı bir biçimde inceleyerek dönemin kültürü ve tarihi hakkında daha geniş bilgilere ulaşabiliriz. Bu nedenle lisans öğrenimim sırasında Maniheizt Uygurlar üzerine başladığım çalışmayı, yüksek lisans tezimde de devam ettiriyorum. Bu konuda aldığım eğitimin her aşamasını destekleyen ve bana yardımcı olan hocalarıma burada teşekkürü bir borç biliyorum.

Beni bu alana yönlendiren, gerekli kaynakların büyük bölümüne ulaşmamı sağlayan danışman hocam Prof. Dr. Mehmet Ölmez'e yürekten şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca bu çalışmanın evrelerinde benden desteğini esirgemeyen bütün hocalarıma ve arkadaşlarıma özellikle teknik konularda bana yardım eden sevgili kardeşime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İstanbul; Haziran, 2010

Betül ÖZBAY

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TEZ ONAY SAYFASI	
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
1. 1. Maniheist Uygur Metinleri Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	5
1. 2. Berlin’deki Turfan Arşivinde Bulunan Maniheist Uygur Yazmalarının Katalogu.....	12
1. 3. Maniheist Uygur Metinlerinin Envanterinin Çıkarılmasında İzlenilen Yöntem.....	14
2. MANİHEİST UYGUR METİNLERİNİN HARF VE YAZI ÇEVİRİMİ	19
3. DİZİN	127
4. SONUÇ	143
KAYNAKÇA	144
EKLER	146
ÖZGEÇMİŞ	247

KISALTMALAR

ADAW	: Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Klasse für Sprache, Literatur und Kunst
AdW	: Akademie der Wissenschaften
age	: Adı geçen eser
AKPAW	: Abhandlungen der Königlich Preußischen Akademie der Wissenschaften
Alm.	: Almanca
AoF	: Altorientalische Forschungen
AOH	: Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae
APAW	: Abhandlungen der Preußischen Akademie der Wissenschaften
AtüStud VI	: Alttürkische Studien VI: <i>İzvestiya İmpretarskoy Akademii Nauk</i> (Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg) 1912: 747-778.)
Av.	: Avestçe
BBAW	: Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften
bk.	: bakınız
bs.	: baskı
BT	: Berliner Turfantexte
c.	: cilt
CAJ	: Central Asiatic Journal
C-T	: Ernst Waldschmidt: <i>Von Ceylon bis Turfan</i> . Schriften zur Geschichte, Literatur, Religion und Kunst des indischen Kulturraumes. Festgabe zum 70. Geburtstag am 18. Juli 1967. Göttingen 1967.
çev.	: çeviren
DDM	: Desmond-Durkin Meinsterernst
Doc.Bar.	:Klaus Sagaster/Michael Weiers (ed.): <i>Documenta Barbarorum</i> . Festschrift für Walther Heissig zum 70. Geburtstag. Wiesbaden 1983.
DTS	: Drevnetyurskiy slovar'
ed.	: editör
ED	: An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth- Century Turkish
ET	: Eski Türkçe
Fr.	: Fransızca
JA	: Journal Asiatique
Jap.	: Japonca
Khot.	: Hotanca
krş.	: karşılaştırınız
L	: Huastuanift, Londra nüshası

Le Coq Chuast.	: Chuastuanift, ein Sündenbekenntnis der manichäischen Auditores.
MIO	: Mitteilungen des Instituts für Orientforschung
MRDTB	: Memoirs of the Research Department of the Toyo Bunko
Munj.	: Muncani dili
Nr.	: numara
N.S.	: New Series
OF.	: Orta Farsça
Oss.	: Ossetçe
OTWF	: Old Turkic Word Formation
Part.	: Partça
PIAC	: Permanent International Altaistic Conference
recto	: ön yüz (Latince)
RO	: Rocznik Orientalistyczny
s.	: sayı
SEDTF 1	: Sprachwissenschaftliche Ergebnisse der deutschen Turfan Forschung 1
SEDTF 2	: Sprachwissenschaftliche Ergebnisse der deutschen Turfan Forschung 2
SEDTF 3	: Sprachwissenschaftliche Ergebnisse der deutschen Turfan Forschung 3
SGKAO	: Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orients
SKPAW	: Sitzungsberichte der Königlich Preußischen Akademie der Wissenschaften
Skr.	: Sanskritçe
SPb	: Huastuanift, St. Petersburg nüshası
SRZ	: Synkretismus in den Religionen Zentralasiens
Taf.	: Tafel, Alm. (tablo)
TDA	: Türk Dilleri Araştırmaları
TDAYB	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKD	: Turfan, Khotan und Dunhuang.
TMC I	: Türkische Manichaica aus Chotscho I
TMC II	: Türkische Manichaica aus Chotscho II
TMC III	: Türkische Manichaica aus Chotscho III
TürkParallel	: Klimkeit, Hans-Joachim / Helwig Schmidt-Glintzer 1984
UJb	: Ungarische Jahrbücher
USp	: Uigurische Sprachdenkmäler
UW	: Uigurisches Wörterbuch
verso	: arka yüz (Latince)
ZAGA	: Zentralinstitut für Alte Geschichte und Archäologie
ZAS	: Zentralasiatische Studien
ZDMG	: Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft
ZiemeBeiträge	: Beiträge zur Erforschung des Xvāstvānift
ZRGG	: Zeitschrift für Religions und Geistesgeschichte
< >	: metindeki eksik kısımları gösterir
[]	: metinde tamamlanmış olan kısımları gösterir

1. GİRİŞ

Uygur Kağanlığı, 744 ile 840 yılları arasında varlığını sürdürmüş olan, Türklerin ikinci büyük bozkır kağanlığıdır.¹ Uygurlar, Karluklar ve Basmıllardan oluşan bir ittifak ordusu ile Doğu Türklerinin devletini yıkarak 742 yılında, başkenti Orhun Irmağı kıyısındaki Karabalgasun şehri olan büyük bir kağanlık kurmuşlardır.² Yaklaşık yüz yıl süren bu kağanlık Kırgızlar tarafından yıkılınca ikiye ayrılan Uygurların bir kısmı Kansu-Ordos bölgesine, diğer kısmı ise Beşbalık bölgesine göçmüştür.³ İlerleyen asırlarda her iki grup da yaşam tarzlarını değiştirerek yerleşik kültürü benimsemiştir. Bu yerleşik yaşam düzeni onlara bugüne kadar taşınacak olan çok değerli sanat eserleri üretme olanağı vermiştir.⁴ Uygurların kökenleri konusunda kaynaklarda yeterince açık bilgilere ulaşılamamaktadır. Bunun en önemli nedeni İslamiyet'in kabulünden önce Türk boyları ve onların tarihi gelişimlerinin bilinmemesidir.⁵ Uygurların kökenini ve tarihi hakkındaki bazı bilgilere ancak Çin arşivlerinden ulaşabilmekteyiz.

Uygur kağanlığı 744'te Kutlug Bilge Kül Kağan tarafından kurulur. Kağanlığı oldukça kısa süren Kutlug Bilge Kül'den sonra, 747 yılında, yerine oğlu Moyen Çor kağan olur. Uygurların ikinci kağanı Moyen Çor Kağan ölünce küçük oğlu Böğü Kağan, kağanlığın başına geçer.⁶ Uygurlar en parlak dönemlerini Böğü Kağan zamanında yaşamışlardır.⁷ Böğü Kağan, hükümdar olduktan sonra o güne kadar Çin'e karşı uygulanan Çin yanlısı politikayı değiştirmiştir. 751 yılındaki Talas Savaşı mağlubiyetinden ve ardından gelen An Lu-shan'ın çıkardığı isyandan sonra, Çin'deki T'ang hanedanlığı özellikle askeri açıdan oldukça zayıflamıştır.⁸ Böylelikle Böğü Kağan, askeri açıdan gittikçe Uygurlara bağımlı hale gelen T'ang hanedanlığına karşı

¹ Collin Mackerras, "The Uighurs", **The Cambridge History of Early Inner Asia**, ed. Denis Sinor (Cambridge University Press, 1990), 317.

² **age**, 317.

³ Ahmet Taşağıl, "Uygurlar", **Genel Türk Tarihi**, c. 1, (Ankara, 2002): 711.

⁴ **age**, 711.

⁵ **age**, 711.

⁶ Gülçin Çandarlıoğlu, "Uygur Devletleri Tarihi ve Kültürü", **Genel Türk Tarihi**, c. 1, (Ankara, 2002): 14.

⁷ Mackerras, **age**, 318.

⁸ Taşağıl, **age**, 714.

uyguladığı oldukça serbest bir politika ile ülkesini güçlendirmiştir. Böğü Kağan, 763 yılında devlet yönetimindeki bazı komutanların tüm karşı çıkışlarına rağmen Maniheizmi, tebasının kabul etmesi için bir bildiri yayımlamıştır. Böylece Maniheizmin, Uygurlar arasında yayılması devlet desteği ile sağlanmıştır.⁹ Devlet tarafından uzunca bir süre desteklenmesine rağmen Maniheizm, Uygurlar arasında hiçbir zaman Budizm kadar ilgi görememiştir.

Uygurların konuştukları dil olan Uygurca, Doğu Türkistan'ın kuzeydoğusunda VII. yüzyıl sonlarından XIV. yüzyıla; Çin'in Kansu ilinin kuzeybatısında ise XVIII. yüzyıl başlarına kadar yazı dili olarak kullanılmıştır.¹⁰ Eski Uygurca adı da verilen bu dille yazılan ilk eserler Bozkır kağanlığı dönemindeki yazıtlardır.¹¹ Bunlarla birlikte Eski Uygur Edebiyatının en önemli ürünleri dini içerikli el yazmalarıdır. Eski Uygur el yazmalarının en büyük dilimini Budist Uygur metinleri oluşturur. Eski Uygur edebiyatında Budist metinlerden sonra Maniheist, Hristiyan el yazmaları ve din dışı metinler gelmektedir.¹²

Budist metinler kadar çok olmasa da bugüne ulaşan Maniheist metin sayısı da kayda değer niteliktedir. Bu metinler, sadece Uygur tarihi ya da edebiyatı için değil; Maniheizmin tarihi için de çok önemlidir. Çünkü elimizde, bizzat Maniheistler tarafından yazılan Maniheist metin sayısı çok azdır. Maniheizm ile ilgili en nitelikli arşiv bugün Berlin'de korunan Maniheist Uygur yazmalarıdır. Bu nedenle elimizdeki metinlerin özenle, ayrıntılı olarak çalışılması gerekmektedir.

Eski Uygur metinleri Turfan vadisinde bölgeye yapılan arkeolojik keşif seferleri sırasında bulunmuş ve Almanya'ya getirilmiştir. Prusya Bilimler Akademisi tarafından düzenlendiği için Prusya gezileri olarak da bilinen bu gezilerle bölgeden önemli ölçüde eser Avrupa'ya taşınmıştır. Bu eserler bugün Berlin başta olmak üzere Londra, Paris, Leningrad gibi şehirlerde korunmaktadır.

Prusya Bilimler Akademisi, bölgeye toplam 4 keşif gezisi düzenlemiştir.¹³

⁹ Mackerras, **age**, 330.

¹⁰ Semih Tezcan, "Uygurca", **Türk Ansiklopedisi**, c. 33, (Ankara, 1984): 141.

¹¹ Semih Tezcan, "Uygur Edebiyatı" **Türk Ansiklopedisi**, c. 33, (Ankara, 1984): 126.

¹² **age**, 127.

¹³ (BBAW, [20.04.2010])

http://www.bbaw.de/bbaw/Forschung/Forschungsprojekte/turfanforschung/bilder/Turfan_deutsch_07-Druck.pdf

1. gezi, Prof. Dr. A. Gröndwedel önderliğinde, Turfan vadisi ve Ürümçi civarına yapılmış, Kasım 1902'den Mart 1903'e kadar sürmüştür. Bu gezide daha çok Maniheist yazmalar bulunmuştur.
2. gezi, Dr. A. von Le Coq önderliğinde yapılmış, Kasım 1904'ten Ağustos 1905'e kadar Turfan vadisi, Ekim 1906'ya kadar da Kaşgar ve İpek Yolu araştırması sürmüştür.
3. gezi, Prof. Dr. A. Gröndwedel önderliğinde 2. geziye birleştirilerek Haziran 1906'da başlamış, Nisan 1907'ye kadar sürmüştür.
4. gezi, Dr. A. von Le Coq önderliğinde, Haziran 1913'ten, Ocak 1914'e kadar aralıklarla sürmüştür.

Turfan araştırmaları sırasında bulunan ve Berlin'e getirilen Maniheist metinlere, getirildikleri dönemde arşiv numarası verilmiş ancak ilerleyen yıllarda bu numaralandırma yetersiz kalmıştır. Bunun önemli bir nedeni II. Dünya Savaşı sırasında bazı metinlerin kaybolması veya zarar görmüş olmasıdır. Bu yüzden daha sonra metinler tekrar numaralandırılmıştır.

Dünyanın en önemli yazma eser koleksiyonlarından birinin bulunduğunu Berlin'deki Turfan arşivi yaklaşık 15 farklı dilde ve bir o kadar farklı türde yazı ile yazılmış 15.000 kadar eser içermektedir. Aşağıda bu eserlerin dillerine, yazı türlerine, sayılarına göre oluşturmuş bir tablo yer almaktadır.¹⁴

Metin Grubu	Dil / Metin içeriği	Yazı türü	Sayı	Oluşturulan Dijital Görüntü Sayısı
Ch/U	Çince – Uygurca Metinler	Çin yazısı, Uygur yazısı	~1600	4030
n	Soğdca	Nesturi yazısı	300	572
KS	Hotanca	Brahmi yazısı	24	30
TS	Tomşuk Sakaca ¹⁵	Brahmi yazısı	50	76
U	Eski Türkçe	Uygur yazısı	~6000	14.093
Mainz	Çeşitli diller	Çeşitli yazılar	~1500	3886

¹⁴

<http://www.bbaw.de/bbaw/Forschung/Forschungsprojekte/turfanforschung/de/DigitalesTurfanArchiv> (BBAW, [20.04.2010])

¹⁵ Tomşuk Sakaca (Tumşuqsakisch): "Doğu Türkistan'ın kuzeyinde Maralbeşi bölgesinde konuşulmuş bir Orta İran dilidir, Batı Toharca da denilebilir". Kümmel, M. J.. "Mitteliranisch II: Sogdisch" <http://www.indogermanistik.uni-freiburg.de/seminar/pers/kuemmel/umat/sogd.pdf>. [10.06.2010]

Metin Grubu	Dil / Metin içeriği	Yazı türü	Sayı	Oluşturulan Dijital Görüntü Sayısı
M	Orta İran dilleri, Özellikle Orta Farsça ve Partça; Eski Türkçe	Mani yazısı	~3500	3580
So Ch/So	Soğdca, Çince- Soğdca	Soğd yazısı, Çin yazısı	~1000	1477
bs	Soğdca	Brahmi yazısı	8	16
bi	Çeşitli Orta İran dilleri	Brahmi yazısı	78	88
h	Toharca	Grek-Tohar yazısı ¹⁶	7	10
Ps	Orta Farsça	Pehlevi yazısı	12	22
np	Yeni Farsça	Arap yazısı	1	2
MongHT	Moğolca	Uygur-Moğol yazısı, 'Phags-pa yazısı (Tibet kökenli Moğol yazısı, kare yazı)	~100	583
Yaklaşık toplam			14480	28465

Eski Uygur yazmalarının fotoğraflarının büyük bir kısmına BBAW'nin web sayfasından, dijital olarak ulaşmak mümkündür. Bu arşivde yer alan fragmanlara ulaşmak ve kolaylıkla kullanabilmek; metinlerin envanterini, söz varlığını ortaya koyabilmek için öncelikle Turfan arşivi için hazırlanan katalogların ayrıntılı bir incelemesini yapmak gerekmektedir. Elinizdeki çalışmada, Jens Wilkens'in, Berlin'deki Turfan arşivinde yer alan Maniheist Uygur metinleri için hazırladığı ve 2000 yılında yayımladığı katalog ayrıntılı bir biçimde incelenmektedir. Turfan arşivindeki Maniheist Eski Uygurca metinlerin çoğu Uygur alfabesi ile yazılmakla birlikte, Mani ve Runik alfabeli metinler de vardır. Bazı Maniheist metinler hem Çince hem de Uygurca olarak yazılmışlardır. Bu çalışmada Maniheist Uygur metinlerinden arşiv numarası U 1 – U 50 arası olan fragmanlar çalışılmıştır. İncelenen metinlerin 30 tanesi Uygur yazısıyla, 16 tanesi Mani yazısıyla, 1 tanesi Runik yazıyla geriye kalan 2 metin de hem Çince hem de Uygurca (Uygur yazısıyla)

¹⁶Grek- Tohar yazısı (Hephthalitisch): “Bugünkü Afganistan’da bulunan, Kuşan bölgesindeki halklar tarafından (Ak Hunlar, Toharlar, Sasaniler ...) özellikle madeni paralar üzerinde kullanılmış olan Grek yazısı kökenli, kursiv bir yazıdır”. Nicholas, Sims-Williams. “Bactrian Documents from Ancient Afghanistan” <http://www.gengo.l.u-tokyo.ac.jp/~hkum/bactrian.html>. [10.06.2010]

olarak yazılmıştır. Her fragman için satır sayısı ayrı ayrı gösterilmiştir. Metinlerin konu bütünlüğü olmadığından genel bir satır sıralaması yapılmamıştır. 50 fragmanda toplamda yaklaşık 1280 satır okunmuştur.

1. 1. Maniheist Uygur Metinleri Üzerine Yapılan Çalışmalar

Maniheist Uygur metinleri üzerine yapılan çalışmaların tarihi 1900’lü yılların başına gider. Özellikle Alman akademisyenlerin aydınlatıcı çalışmaları ile Uygur Maniheizmi üzerine yapılan çalışmalar oldukça ileri düzeye ulaşmıştır. Aşağıda 1908’den itibaren günümüze kadar Maniheist Uygur metinleri üzerine yapılan belli başlı çalışmalar verilmektedir:

1908

Le Coq, Albert von. “Ein manichäisch-ugurisches Fragment aus Idikut-schahri”, *SKPAW* 19: 398-414. [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 515-531].

1909

Le Coq, Albert von. “Köktürkisches aus Turfan” (Manuskriptfragmente in köktürkischen „Runen“ aus Toyoq und Idikut-Schähri [Oase von Turfan]), *SKPAW* 41: 1047-1061. [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 532-546].

Le Coq, Albert von. “Ein christliches und ein manichäisches Manuskriptfragment in türkischer Sprache aus Turfan (Chinesisch-Turkistan)”, *SKPAW* 48: 1202-1218. [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 547-563].

1910

Thomsen, Vilhelm. “Ein Blatt in türkischer „Runen“ schrift aus Turfan”, *SKPAW* 15: 296-306. [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 605-615].

1912

Le Coq, Albert von. “Ein manichäisches Buch-Fragment aus Chotscho”, *Festschrift Vilhelm Thomsen zur Vollendung des siebzigsten Lebensjahres am 25. Januar 1912 dargebracht von Freunden und Schülern*. Leipzig, 145-154. [tıpkıbasım: *SEDTF* 3: 539-548].

_____. *Türkische Manichaica aus Chotscho. I*. Berlin. (AKPAW. 1911, Anhang. [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 393-451].

1919

Le Coq, Albert von. *Türkische Manichaica aus Chotscho. II.* Berlin (APAW. Phil.-hist. Kl.:3.) [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 452-464].

1922

Le Coq, Albert von. *Türkische Manichaica aus Chotscho. III. Nebst einem christlichen Bruchstück aus Bulayiq.* Berlin. (APAW. Phil.-hist. Kl. 1922, 2.) [tıpkıbasım: *SEDTF* 1: 465 -511].

1923

Bang, Willi. “Manichaeische Laien-Beichtspiegel”, *Le Muséon* 36: 137-242.

1925

Bang, Willi. “Manichaeische Hymnen”, *Le Muséon* 38: 1-55.

Schaeder, Hans Heinrich. “Die islamische Lehre vom vollkommenen Menschen, ihre Herkunft und ihre dichterische Gestaltung”, *ZDGM* 79: 192-268.

1928

Bang, Willi / Annemarie von Gabain. “Ein uigurisches Fragment über den manichäischen Windgott”, *UJb* 8: 248-256.

Waldschmidt, Ernst. “Religiöse Strömungen in Zentralasien”, Zur Verbreitung der Christen und Manichäer in Ostturkistan, *Deutsche Forschung* 5: 68-99. [tıpkıbasım: *C-T*: 1-26].

1929

Bang, Willi / Annemarie von Gabain. *Türkische Turfan-Texte. II.* Manichaica. Berlin. (Aus: SPAW. Phil.-hist. Kl. 1929:22, 411-430.) [tıpkıbasım: *SEDTF* 2: 31-50].

1930

Bang, Willi / Annemarie von Gabain. *Türkische Turfan-Texte. III.* Der große Hymnus auf Mani. Berlin. (Aus: SPAW. Phil.-hist. Kl.:13, 183-211.) [tıpkıbasım: *SEDTF* 2: 51-79].

Rásonyi Nagy, László: “Das uigurische Aesop-Josipus-Fragment”, *Byzantinischneugriechische Jahrbücher* 7: 429-443.

1931

Bang, Willi. "Manichäische Erzähler", *Le Muséon*, s. 44: 1-36. [tipkibasım: Geo Widengren, (1977): 260-286].

1932

Haneda, Tōru. "À propos d'un texte fragmentaire de prière manichéenne en ouïgour provenant de Tourfan" *MRDTB*, s. 6, (1932): 1-21. [tipkibasım: ROPH: 86-108 (Fr.), 325-347 (Jap.)].

Jackson, Abraham Valentine Williams. *Researches in Manichaeism With Special Reference to the Turfan Fragments*. New York. (Columbia University. Indo-Iranian Series. 13.) [tipkibasım: 1965].

1937

Henning, Walter Bruno. *Ein manichäisches Bet- und Beichtbuch*. Berlin. (APAW. Phil.-hist. Kl. 1936): 10.

1958

Gabain, Annemarie von / Werner Winter. *Türkische Turfantexte IX*. Ein Hymnus an den Vater Mani auf „Tocharisch“ B mit alttürkischer Übersetzung. Berlin. (ADAW. Klasse für Sprachen, Literatur und Kunst. 1956, 2).

1959

Henning, Walter Bruno. *A Fragment of the Manichaean Hymn-Cycles in Old Turkish*, *Asia Major*, N.S. 7: 122-124.

1967

Asmussen, Jes Peter. "Der Manichäismus als Vermittler literarischen Gutes", *Temenos* 2: 5-21.1967.

Esin, Emel. *Antecedents and Development of Buddhist and Manichean Turkish Art in Eastern Turkestan and Kansu*, İstanbul (The Handbook of Turkish Culture. Supplement to Volume II, Section of the History of Art).

Zieme, Peter. "Beiträge zur Erforschung des Xvāstvānīft", *MIO* 12: 351-378.

1969

Zieme, Peter. "Ein manichäisch-türkisches Gedicht", *TDAYB* 1968:'69, 39-44, 50-51.

_____. "Türkçe bir Mani şiiri", *TDAYB* 1968-'69: 45-49.

_____. "Zwei Textergänzungen zu A. von Le Coq's *Türkische Manichaica aus Chotscho*. III", *RO* 32: 7-18.

1970

Gandjei, Tourkhan. *The Prosodic Structure of an Old Turkish Poem*. Mary Boyce/Ilya Gershevitch (ed.): *W. B. Henning Memorial Volume*. London, 157-160.

Zieme, Peter. *Untersuchungen zur Schrift und Sprache der manichäisch-türkischen Turfantexte*, Berlin. [Unveröff. Diss. (Humboldt-Universität, Berlin DDR)]

_____. "Ein manichäisch-türkisches Fragment in manichäischer Schrift", *AOH* 23: 157-165.

1972

Zieme, Peter. *Zu einigen Problemen des Manichäismus bei den Türken, Traditionsreligieuses et para-religieuses des peuples altaïques*. Communications présentées au XIIIe Congrès de la „PIAC“, Strasbourg, 25-30 juin 1970. Paris, 173-179.

1975

Asmussen, Jes Peter. *Manichäischaen Literature*. Representative Texts Chiefly from Middle Persian and Parthian Writings. New York.

Zieme, Peter. *Manichäisch-türkische Texte*. Berlin. (AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 5.)

_____. *Ein uigurischer Text über die Wirtschaft manichäischer Klöster im uigurischen Reich*, Louis Ligeti (ed.): *Researches in Altaic Languages*. Papers Read at the 14th Meeting of the PIAC Held in Szeged, August 22-28, 1971. Budapest, 331-339.

1977

Klimkeit, Hans-Joachim. "Manichäische und buddhistische Beichtformeln aus Turfan", *Beobachtungen zur Beziehung zwischen Gnosis und Mahāyāna*, *ZRGG* 29: 193-228.

1982

Clark, Larry. "The Manichean Turkic", *Pothi-Book*, *AoF* 9: 145-218. Klimkeit, Hans-Joachim: *Manichaeen Art and Calligraphy*, Leiden. (Iconography of Religions.

20.) Klimkeit, Hans-Joachim: "Vom Wesen manichäischer Kunst", *ZRGG* 34: 195-219.

Van Tongerloo, Aloïs. "La structure de la communauté manichéenne dans le Turkestan Chinois à la lumière des emprunts moyen-iraniens en ouïgour", *CAJ* 26, 262-288.

1983

Hitch, Doug. "A Brāhmī-Manichaean Hybrid Script", *Orientalia Lovaniensia Periodica* 14: 293-312.

Klimkeit, Hans-Joachim. "Das manichäische Königtum in Zentralasien", *Doc.Bar.:* 225-244.

1984

Klimkeit, Hans-Joachim. "Das Pferd Kaṇṭhaka - Symbol buddhistischer Erzähl- und Kunstelemente im zentralasiatischen Manichäismus", Jakob Ozols/Volker Thewalt (ed.): *Aus dem Osten des Alexanderreichs*. Festschrift für Klaus Fischer, Köln, 91-97.

Klimkeit, Hans-Joachim / Helwig Schmidt-Glintzer. *Die türkischen Parallelen zum chinesisch-manichäischen Traktat*, *ZAS* 17: 82-117.

1985

Geng Shimin / Hans-Joachim Klimkeit. "Zerstörung manichäischer Klöster in Turfan", *ZAS* 18: 7-11.

1987

Geng Shimin / Hans-Joachim Klimkeit / Jens Peter Laut. "Manis Wettkampf mit dem Prinzen. Ein neues manichäisch-türkisches Fragment aus Turfan", *ZDMG* 137: 44-58.

Klimkeit, Hans-Joachim. "Buddhistische Übernahmen im iranischen und türkischen Manichäismus", *SRZ.:* 58-75.

1988

Zieme, Peter. "Ein geistiges Drogenbuch der türkischen Manichäer", Peter Bryder (ed.): *Manichaean Studies*. Proceedings of the First International Conference on Manichaeism, August 5-9, 1987, Department of History of Religions, Lund

University, Sweden. Lund, 221-228. (Lund Studies in African and Asian Religions. 1.)

1989

Geng Shimin / Hans-Joachim Klimkeit / Jens Peter Laut. "Die Geschichte der drei Prinzen. Weitere neue manichäische Fragmente aus Turfan", *ZDMG* 139: 328-345.

Klimkeit, Hans-Joachim. *Hymnen und Gebete der Religion des Lichts*. Iranische und türkische liturgische Texte der Manichäer Zentralasiens. Eingeleitet und aus dem Mittelpersischen, Parthischen, Sogdischen und Uigurischen (Alttürkischen) übersetzt. Opladen. (ARhWAW. 79.)

1991

Bazin, Louis. "Manichéisme et syncrétisme chez les Ouïgours", *Turcica* 21-23, 23-38.

Geng Shimin. "Notes on an Ancient Uighur Official Decree Issued to a Manichaean Monastery", *CAJ* 35: 209-230.

1992

Hamilton, James. "Calendriers manichéens ouïgours de 988, 989 et 1003", Jeanlouis Bacqué-Grammont/Rémy Dor (ed.): *Mélanges offerts à Louis Bazin par ses disciples, collègues et amis*. Paris, 7-23. (Varia Turcica. 19.)

Lieu, Samuel N.C.. *Manichaeism in the Later Roman Empire and Medieval China*. 2nd Revised and Expanded Edition. Tübingen. (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament. 63.)

Lieu, Samuel N.C.. "[Chinese Turkestan]. VII. Manicheism in Chinese Turkestan and China", *Encyclopædia Iranica*, 5: 478-481.

Van Tongerloo, Aloïs. "La contribution ouïgoure au manichéisme oriental", *Acta Orientalia Belgica* 6 (1991:'92), 273-281.

Zieme, Peter: "Manichäische Kolophone und Könige", Gernot Wiessner / Hans-Joachim Klimkeit (ed.): *Studia Manichaica. II*. Internationaler Kongreß zum Manichäismus. 6.-10. August 1989, St. Augustin/Bonn. Wiesbaden, 319-327.

1993

Klimkeit, Hans-Joachim: *Gnosis on the Silk Road*. Gnostic Texts from Central Asia, San Francisco.

Van Tongerloo, Aloïs. "Middle Iranian in Old Uygur: Remarks on Selected Specimens in the Buddhist and Manichaean Texts", Wojciech Skalmowski / Aloïs Van Tongerloo (ed.): *Medioiranica*. Proceedings of the International Colloquium Organized by the Katholieke Universiteit Leuven From the 21st to the 23rd of May 1990. Leuven, 173-181. (Orientalia Lovaniensia Analecta. 48.)

1995

Böhlig, Alexander. *Die Gnosis. c. III: Der Manichäismus*. Unter Mitwirkung von Jes Peter Asmusseneingeleitet, übersetzt und erläutert von Alexander Böhlig. Zürich/Münch.

Klimkeit, Hans-Joachim. "Der Licht-vouç im Korpus der uigurischen Manichaica", Aloïs Van Tongerloo / Johannes Van Oort (ed.): *The Manichaean NOYC*. Proceedings of the International Symposium Organized in Louvain From 31 July to 3 August 1991. Louvain, 167-175. (Manichaean Studies. 2.)

1997

Zieme, Peter: "Ein türkisches Fragment des 'Sermons von der Seele' ('Windgott')", Werner Sundermann: *Der Sermon von der Seele*. Eine Lehrschrift des östlichen Manichäismus. Edition der parthischen und soghdischen Version mit einem Anhang von Peter Zieme: *Die türkischen Fragmente* [sic] des „Sermons von der Seele“. Turnhout, 186-189. (BT. 19.)

2001

Gulácsi, Zsuzsanna: *Manichaen Art in Berlin Collections*. Corpus Fontium Manichaeorum Brepols. (Series Archaeologica et Iconographica. I.)

2003

Van Tongerloo, Aloïs "Two Manichaean Ladies", A. Van Tongerloo. (ed.): *Silk Road Studies VIII. Iranica Selecta*. Studies in honour of Professor Wojciech Skalmowski on the occasion of his seventieth birthday. Brepols. Turnout, Belgium, 257-262.

2005

Gulácsi, Zsuzsanna: *Mediavel Manichaen Book Art*. A Codicological Study of Iranian and Turkic Illuminated Book Fragments from 8th-11th Century East Central Asia. Leiden/Boston (Nag Hammadi and Manichaean Studies. 57.)

1. 2. Berlin'deki Turfan Arşivinde Bulunan Maniheist Uygur Yazmalarının Katalogu

Berlin'deki Turfan arşivinde bulunan Maniheist Uygur metinlerin oldukça ayrıntılı bir katalogu Jens Wilkens tarafından hazırlanmıştır. Wilkens, çalışmasında Berlin Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Staatsbibliothek zu Berlin, Preußischer Kulturbesitz, Staatliche Museen zu Berlin, Preußischer Kulturbesitz ve Museum für Indische Kunst'da bulunan Maniheist Uygur el yazması koleksiyonlarını kataloglamıştır. Çalışmasına katalogunu hazırladığı metinler hakkında genel bilgiler vererek başlamıştır. Buna göre, kataloglanan el yazmaları: Mani yazısı, Uygur yazısı ve Runik yazı olmak üzere 3 farklı tür yazı ile yazılmıştır. Arşivin tamamında bulunan 801 parça eser, toplam 594 katalog numarasında gruplandırılmıştır. Koleksiyondaki 318 belge Mani yazısı ile, 438 belge Uygur yazısı ile ve 45 belge de Runik yazı ile yazılmıştır. Çalışmanın başlangıcında bu metinlerin bazılarının fragmanlarına da yer vermiştir. Wilkens, katalogu hazırlarken metinleri, içeriklerine göre 9 ana başlık altında şu şekilde sınıflandırmaktadır:

1. Tarihi Raporlar, Hikâyeler, Fabllar ve Efsaneler
 - 1.1 Hikâye ve Efsaneler (Katalog Nr. 1 – 39)
 - 1.2 Tarih Raporları (misyonerlik tarihi vs.) (Katalog Nr.: 40 – 63)
2. Vaazlar, Dini öğütler, Emir ve Yasalar (Katalog Nr.: 64 – 144)
3. Öğretici metinler
 - 3.1 Işığın bilgisi ile ilgili vaazlar ve metinler (Katalog Nr.: 145 – 158.)
 - 3.2 Ruhla ilgili vaazlar (Katalog Nr.: 159 – 163.)
 - 3.3 Mani'nin büyük kitap fragmanları (Katalog Nr.: 164 – 168.)
4. Kozmoloji, Kozmogoni, Mitoloji ve Eskatoloji metinleri (Katalog Nr.: 169 – 250)
5. Ayin metinleri (ilahî, dua vs.) (Katalog Nr.: 251 – 385)
6. Tövbe Duaları (Katalog Nr.: 384 – 431)
 - 6.1 Huastuanift'in parçası olabilecek tövbe duaları (Katalog Nr.: 384 – 419)
 - 6.2 Huastuanift ile ilgili olmayan tövbe duaları (Katalog Nr.: 420 – 431)
7. Karışık içerikli metinler (Katalog Nr.: 432 – 436)
8. Kişisel belgeler (mektup, diğer metinlerden ayrılmış kolofonlar vs.) (Katalog Nr. 437 – 465)

9. İçeriği belirlenemeyen metinler (Uygur, Mani ve Runik yazılı fragman parçaları)
(Katalog Nr.: 466 – 589)

9.1 Uygur yazısı ile yazılmış fragmanlar (Katalog Nr.: 466-492)

9.2 Mani yazısı ile yazılmış fragmanlar (Katalog Nr.: 493 – 571)

9.3 Runik yazı ile yazılmış fragmanlar (Katalog Nr.: 572 – 594) ¹⁷

Bu sınıflandırmadan sonra katalog bölümüne geçilmiş ve gruplandırılan fragmanlar ayrı ayrı incelenmiştir. Her fragmanla ilgili olarak katalogda, fragmanın fiziki yapısı (kullanılan malzeme türü, kağıdın boyutları vs.), içeriği hakkında kısa bilgi; fragman üzerine daha önce yapılan çalışmalar (faksimileler, metin yayımları vs.) verilmiş; her fragmanın hem ön hem arka yüzlerinin ilk ve son satırlarının yazıevrimi yapılmıştır.

Çalışmanın sonundaki konkordans bölümünde yapılan listelemelerle katalog daha kullanışlı ve anlaşılır hale getirilmiştir. İlk bölümdeki listelerde fragmanların bugünkü arşiv numaraları, daha önceki arşiv numaraları, katalog numaraları ve kategori numaraları bir arada gösterilmektedir:

Bugünkü arşiv numarası (Standortsignatur)	Önceki arşiv numarası (Fundsigle)	Katalog numarası (Katalognummer)	İçerik sınıflandırması (Kategorie)
Ch/U 3917 verso	T II T 3097	334	5
Mainz 39	T [II] Y 59	421	6.2 ¹⁸

İkinci bölümde ise verilen kategori üst başlıklarının altında, katalog numarası sırasına göre bir liste oluşturulmuştur:

1. Tarihi Raporlar, Hikâyeler, Fabllar ve Efsaneler
(Historiche Berichte, Erzählungen, Fabeln und Legenden)
1.1 Hikâye ve Efsaneler (Erzählungen, Legenden)

Katalog numarası (Katalognummer)	Sonraki arşiv numarası (neue Signatur)	Önceki arşiv numarası (Fundsigle)
1	U 2	T II D 173e
2	U 4	T II D 175 ¹⁹

¹⁷ Jens Wilkens, **Manichäisch-Türkische Texte der Berliner Turfansammlung**, Alttürkische Handschriften Teil 8, (Franz Steiner Verlag Stuttgart, 2000), 5.

¹⁸ **age**, 484.

Konkordans bölümünün sonunda ise fragmanların önceki arşiv numaralarını, katalog numaralarını ve eserlerin hangi Turfan gezisi sırasında bulunduğunu gösteren bir liste yer almaktadır:

1. Turfan Gezisi

Önceki arşiv numarası (Fundsigle)	Katalog numarası (Katalognummer)
T I/TM 169	130
TI/TM 423a	153 ²⁰

Yukarıda, yapılan alıntılarla örneklendirilen, Wilkens'in Maniheist Uygur metinleri için hazırladığı bu katalog yardımıyla Berlin'deki Turfan arşivinde yer alan herhangi bir fragmanla ilgili birçok bilgiye oldukça kolay bir şekilde erişilebilmektedir.

1. 3. Maniheist Uygur Metinlerinin Envanterinin Çıkarılmasında İzlenilen Yöntem

Turfan arşivinde bulunan Maniheist Uygur metinlerinin az sayılmayacak bir kısmı metinsel bütünlüğü olmayan küçük fragmanlardan oluşmaktadır. Bu fragmanların bir kısmının yapısı, uzun yıllar toprağın altında kalmasına rağmen oldukça iyi korunurken bir kısmı da ciddi ölçüde hasar görmüş ve okunamayacak duruma gelmiştir. Bu çalışmada herhangi bir konu bütünlüğü gözetilmeden, fragmanlar arşiv numarası sırasına göre verilmiştir. Maniheist metinlerin envanteri hazırlanırken Jens Wilkens'in katalogundan da yararlanılarak bu arşivin belli bir bölümüne odaklanılmıştır. Bu çalışmada, bugün BBAW'de U 1 – U 50 numaraları arasında saklanan fragmanlar ele alınmıştır. Her fragman çalışılırken öncelikle fragmanın bugünkü arşiv numarası ile birlikte parantez içinde, fragman bulunduğu zaman verilmiş olan önceki arşiv numarası gösterilmiştir. Bundan sonra Wilkens'ten yararlanılarak okunan metinlerin yapıları ve içerikleri hakkında özet bilgi verilmiş, ardından fragman üzerinde daha önce yapılan metin yayımları ve ilgili fragmanın Jens Wilkens'in çalışmasındaki kategori ve katalog numaraları yazılmıştır. Daha sonra, önceki okuyuşlarla da karşılaştırılarak metinlerin harf ve yazı çevrimi verilmiştir. Metinde harf çevriminin yapılmasındaki amaç herhangi bir okuma yorumu yapmadan metinde görülen harfleri olduğu gibi aktarmaktır. Çalışmamızda metinlerin harf çevrimi, *Uigurisches Wörterbuch*'ta yer alan, Klaus Rörborn'un verdiği bilgiler dikkate alınarak yapılmıştır.

Aşağıda bu tezde Uygur ve Mani yazısı için kullanılan yazı ve harf çevrimi sistemi tablo ile gösterilmektedir.²¹

¹⁹ age, 497.

²⁰ age, 510.

Uygur yazısı için kullandığımız yazı ve harf çevrimi tablosu:

Yazı Çevrimi (transkripsiyon)	Harf Çevrimi (transliterasyon)		
	Başta	Ortada	Sonda
a	” / ’ (seyrek)	,	,
ä	,	,	,
e, ı, i	’y / ’yy (seyrek)	y	y
o, u	’w / ’ww (seyrek)	w / ww	w
ö, ü	’wy / ’w (seyrek)	wy	wy
b	p	p	p
ç	ç	ç	ç
d, ð	d / t	d / t	d / t
f	p / v	p / v	p / v
g	k	k	k
ğ	q	q	q
h	q	q	q
j	z, ž	z, ž	z, ž
k	k	k	k
ķ	q / ħ	q / ħ	q / ħ
l	l	l	l
m	m	m	m
n	n	n	n
ŋ	nk	nk	nk
p	p	p	p
r	r	r	r
s, ş	s / z	s / z	s / z
ş	ş / s	ş / s	ş / s
t, ð	t / d	t / d	t / d
v	v	v	v
y	y	y	y
z, ž	z	z / s	z / s

²¹ Çalışmamıza, UW’de yer alan bütün işaretler karışıklık yaratmamak için aktarılmamış yalnızca çalıştığımız fragmanlarda karşılaştığımız yazı ve ses birimleri aktarılmıştır. Ayrıntılı bilgi için krş. UW: 13-17.

Mani yazısı için kullandığımız yazı ve harf çevrimi tablosu:

Yazı Çevrimi (transkripsiyon)	Harf Çevrimi (transliterasyon)		
	Başta	Ortada	Sonda
a	” / ’ (seyrek)	’	’
ä	’	’	’
e, ı, i	’y / ’yy (seyrek)	y	y
o, u	’w / ’ww (seyrek)	w / ww	w
ö, ü	’wy / ’w (seyrek)	wy	wy
b	b	b	b
ç	ç	ç	ç
d	d / t (seyrek)	d / t (seyrek)	d / t (seyrek)
f	f	f	f
g	g	g	g
ğ	ğ	ğ	ğ
h	h	h	h
ḥ	x	x	x
j	ž	ž	ž
k	k	k	k
ḳ	q	q	q
l	l	l	l
m	m	m	m
n	n	n	n
ŋ	ng	ng	ng
p	p	p	p
r	r	r	r
s	s	s	s
ş	ş	ş	ş
t	t / d (seyrek)	t / d (seyrek)	t / d (seyrek)
v	v	v	v
y	y	y	y
z	z	z	z

Okuduğumuz fragmanların yazı çevrimi yapılırken daha önce yapılmış çalışmalar da incelenmiştir. Bu çalışmalarla bizim çalışmamız arasında okuyuş farkları varsa bu farklar, dipnotlarda gösterilmiştir. Ayrıca, okunamayacak derecede bozulmuş parçalardaki okuma önerileri, bazı özel isimler, metinlerde geçen bazı dini terimler ve anlaşılması güç noktalar, sözlüklerden ve önceki çalışmalardan yararlanılarak tamamlanmışsa bu tamamlamalar, gerekli açıklamalarla birlikte dipnotlarda verilmiştir. Metinde hasar görmüş sözcükler tamamlanırken varsa metnin başka bir nüshasından yararlanılmış, bu bölümler yine dipnotta gösterilmiştir. *Huastuanift* metninin fragmanları çalışılırken okunamayan bölümler için Londra ve St. Petersburg nüshalarından yararlanılmıştır. Bu bölümler, gösterilirken tamamlanan satır ya da sözcüğün, yanına ilgili bölümün Londra nüshasındaki karşılığı, satır numarası ile birlikte verilmiştir. Örneğin bir dipnotta yer alan: “///nç: beşinç, L 79.” bilgisi, elimizdeki fragmanda yalnızca “///nç” olarak okunabilen bu sözcüğe karşılık olarak *Huastuanift* metninin Londra nüshası 79. satırında “beşinç” sözcüğünün yer aldığını ve metindeki eksik parçanın bu şekilde tamamlandığını göstermektedir. Fragmanların ön ve arka yüzlerinin yazı ve harf çevrimi ayrı ayrı yapılmıştır. Çalışmada ön yüz, “A” harfi ile; arka yüz ise “B” harfi ile gösterilmiştir. Eğer metinlerin bir yüzlerinde iki bölüm varsa bu sefer numaralandırma: “A1” (ön yüz, 1. bölüm), “B2” (arka yüz, 2. bölüm) şeklinde yapılmıştır. Fragmanda, tam olarak görünmeyen, yarı silinmiş bir harf varsa italik olarak okunmuş; okunamayan harf varsa eğik çizgi işareti ile “/” metnin harf çevrimi bölümünde; okunamayan bölüm varsa köşeli parantez ve sıra nokta ile “[...]” metnin yazı çevrimi bölümünde gösterilmiştir. Metinde eksik olup da tamamlanan sözcük ya da harf varsa yine bu bölüm köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir. Eski Uygur imlasına özgü olarak metinde yazılmayan sesli harf varsa parantez içinde “()”; sessiz harf varsa “< >” işareti içinde gösterilmiştir. Metnin sonuna eklenen dizin hangi sözcüğün hangi sayfada geçtiğinin kısa bir listesini vermektedir. Ekler bölümünde yer alan fragmanlar BBAW’de U 1 – U 50 arası arşiv numarası ile saklanan eserlerdir. Fragmanlar, BBAW’nin *Dijital Turfan Arşivi* (Digitales Turfan Archiv) adlı sayfasından alınmıştır.²² Çalışmaya dahil edilen fragmanlar ekler bölümünde sırasıyla verilmektedir. Fragmanların ön ve arka yüzleri ayrı ayrı gösterilmiştir.

Okunamayan bazı fragmanlar daha yakın çekimlerinin olduğu sayfalarda “detaylı” açıklaması ile verilmiştir.

2. MANİHEİST UYGUR METİNLERİNİN HARF VE YAZI ÇEVİRİMİ

U 1 (T II K 173)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Bir Uygur prensinin evliliği hakkında tarihi metin.

Ebat: a: 6,5 cm x 11,0 cm b: 6,7 cm x 9,5 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq 1912: 146 – 148 (tıpkıbasım: 540 – 542).

Wilkins, Kategori Nr.: 1.1.

Wilkins, katalog Nr.: 49.

A1

1. 'yçr' ///rd //////////

içrä [...]

2. t'rkł'yw ywz t'p'

t(ä)rkłäyü yüz tapa

3. p'ryp'n t'y 'wyk'

barıpan tay ögä

4. qwt'dmyş 'yn 'yçy

kutadmış in' içi

5. // "t q'mq 'yçykdy

[...] ant²³ kam(a)g içikdi

6. ///r'qy tykyn wyg'

[...] tegin ögä

7. ////////// 'kws'n

[...] kūsän

8. ////////// m //////////

[...]

9. ////////// d //////////

²³ 'nt: ant, Le Coq, 1912: 146.

[...]

B1

1. ///m//// tnkryk'n

[...] t(ä)ṅrikän

2. 'wyqwr pwqwq q'n

Uygur Bugug Han²⁴

3. qwçw q'rw klyp'n

hoçogaru k(ä)lipän

4. qwyn y'lq' 'wyç

koyn yılka üç

5. mqyst'k 'wlwrm'q

m(a)histak²⁵ olurmak

6. 'wyçwn mwž 'k k'

üçün mojakka

7. kynk 'dy : pyş////

keṅädi (?) beş[inç]

8. ////pyş////////

[...] beş [...]

9. //////////q////////

[...]

A2

1. //lwqy //y///

[....]-lugı...

2. /wytrw pylk' twnyw///

ötrü bilgä tonyuq[uq]²⁶

3. //'tydy : twyrk

[inç]ä tedi , türk

4. "rt'//y ym'

arta[d]ı ymä

²⁴ pwqwq q'n: Bugug Han, Le Coq, 1912: 147.

²⁵ mqystk: *mhystk* < Part. *mahistag* "papaz, kilise ileri geleni" Gharib, 1995: 211b.

²⁶ twnyw///: tonyuquq, Le Coq, 1912: 147.

5. ///m'çy pwlty tyd/

[....]-maçı boltı ted[i]

6. ///// t'///

[....]

7. ...

[....]

B2

1. ///// pyrmyş :

[...] bermiş ,

2. ///çwyn/ qyz yn ä'dr

[ü]çün[ç] kızın kad(ı)r

3. qwnçwy wyqwr 'yltp'rk'

kunçuy uygur elt(ä)bärkä

4. pyrmyş : twy/twnç qy///

bermiş , törtünç kı[zın]

5. //smyl s'q bylk'

[...] bilgä

6. ///ä' pyrmyş :

[...]-ka bermiş ,

7. /// pylk' //////////////////

[...] bilgä [...]

A3

1. 'rty : 'yr'ä'////////

ärti , ırak [...]

2. kyçyk 'ynysy q'n

kiçig inisi han

3. "t 'nty : //rw p'qmyş

atantı , [öt]rü bakmış²⁷

4. s// tykynk' 'ynç'

[...] teginkä inçä

²⁷ atantı, [öt]rü bakmış: *atantı* , *kirü barmış*, Le Coq, 1912: 148.

5. 'wy//tyl// : 'mtý sy/
ö[tün]til[är] , amtı si[z]
6. //////////'rs'r y'r/
[... b]arsar [...]
7. //////////q'////
[...]

B3

1. ///y// ///// 'ynçyk
[...] inçik
2. /wl ////////// 'wl ç'
[...] ol (?) [...]
3. /// q't'/////////
[...]
4. //// t'//////// 'q ///
[...]
5. ///// lt///// '///
[...]
6. tnkrym yrwq //////////
t(ä)ñrim y(a)ruk [...]
7. ///pyr ///////////////////
[...] bir [...]

A4

1. q'////////wy////////
[...]
2. 'ylk'///// rt////////
elgä[rü] [...]
3. p'rdy t'ş p'lql'rq
bardı taş balıklar(ı)g
4. 'nyq ty/ty /d//q
anıg [...]
5. qwr'////////

[...]

6. //y////////

[...]

7. //’////////

[...]

B4

1. //wdy

[...]

2. y’n’ ’ydyl pwlty :

yana [...] boltı

3. ’wynktyn p’r’sly(?)

öŋtin [...]

4. pwdwn swqç yw

bodun sugçiu

5. t’şty/ynt’ y’yylwp

taştı[n]ınta yayılıp

6. kwyl s//kwn //

kül s[a]ŋun²⁸ [...]

7. //’ ”r’//

[...]

U 2 (T II D 173e)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Buda efsanelerinden birinin Maniheizt uyarlaması

Ebat: 12,4 cm x 26,3 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq 1909b: 1208-1211; Bang 1931: 9; USp 168[Nr. 97]; Gabain 1959: 44; Klimkeit 1993: 313.

Wilkens, Kategori Nr.: 1.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 1.

²⁸ kwyl s//kwn : kül s[a]ŋun Le Coq, 1912: 148.

A

1. * çyn'k²⁹ kykynç pyrm'ky nwm *
çinäk kikinç bermäki nom
2. /wytrw pwdysv tkyn
ötrü bodis(a)v t(e)gin
3. ///yk "tyn tynyn t'rt'p
[...] atın tinin tartap
4. /twrdy : q'r'p çyn'kk'
turdı , karap çinäkkä
5. 'ynç' typ "y tty : pw mwnt'q
inçä tep aytty , bo montag
6. kwyrkswz "q'nyw³⁰ y't'qm'
körksüz [...] yatagma
7. n' twyrlwk kyşy pw typ
nä türlüg kişi bo tep
8. " ytty : : çyn'k 'nç'
ayttı , , çinäk inçä
9. typ 'wytty : : tnkrym pw kyşy
tep [...] , t(ä)ñrim bo kişi
10. 'wynkr' yykyt 'yk s'ž
öñrä yigit igsäz
11. syzynt'k kyçyk kwyrtrl'
sizintäg kiçig körtlä
12. 'wry 'rty : 'mty qrydy 'ykl'dy
urı ärti , amtı k(a)rıdı iglädi
13. 'yk t'knyp mwnt'q kwyrkswz
ig täg(i)nip montag körksüz
14. pwlwp y't'wr : : 'wytrw
bolup yatur , , ötrü
15. pwdysv/ynç' typ "ymyş
bodis(a)v inçä tep aymış

²⁹ çinäk: *Chandaka* Le Coq 1909b: 1208.

³⁰ "q'nyw : *aganyu* Le Coq, 1909b: 1209.

16. pyz mn 'wyz wn y's'p kynynk'

bizmä uzun yaşap keniñä

17. mwnçw///w ywq̄ pwlwr 'r

monço[lay]u yok bolur är

18. //////////////////////////////////yw

[...]

19. ////////////////////////////////// ž'w

[...]

20. ////////////////////////////////// s'r ym'

[...] ymä

21. //////////////////////////////////r'm

[...]

B

* pwdysv tkyn pw *

bodis(a)v tegin bo

1. : : pwdysv tkyn çynkd'

, , bodis(a)v tegin çin(ä)kdä

2. pw s'w'q 'sydyp : tyny///

bo savag aşidip , tini[n]

3. kyrw qryty³¹ t'rt'p : "qyr

kerü [...] tartap , ağır

4. q̄'dqwn 'wl 'wq pwswwšn

kadgun ulug busuşun

5. y'nyp p'rdy : kntw twy ynk'rw

yanıp bardı , k(ä)ntü toyıñaru

6. kyr'p kymk'nk swyž pyrm'tyn

kiräp [...] söz bermätin

7. 'mrw pws'nw s'q̄nw 'wlwrmyş

amru busanu sak(ı)nu olurmuş

8. : : q̄'nky q'n 'wyky q̄'twn

, , kañı han ögi katun

³¹ qryty : γ(a)ritı, Le Coq 1909b: 1210.

9. 'şydyp 'kwn³² k'l 'yp 'wqlynk'
 äşidip [...] kälip oglıŋa
 10. n'ç' 'yts'r n'k kykynç
 näçä aytsar n(ä)ŋ kikinç
 11. pyrm'dwk : : 'wl 'wydwn
 bermädük , , ol üdün
 12. s'twd'n q'n qm'q pwyrwq
 satudan han k(a)mag buyruk-
 13. l'rynk' 'tlql'rynk' q'tq
 larıŋa atl(i)glarıŋa kat(i)g
 14. //dy'n 'y myş : //ql 'nk
 [...] aymış , [...]
 15. ///p³³ qyy s'yw pwdwn s'yw
 [...] sayu bodun sayu
 16. ///qw 't 'yz 'nk w///wq
 [...]gu [...]³⁴
 17. //'stw ///////////////////////////////////
 [...]
 18. ///yyrnk ///////////////////////////////////
 [...]yer(i)ŋ(?)[...]
 19. t' : y/////////////////////////////////
 [...]
 20. //'d ///s/////////////////////////////////
 [...]

U3 (T I D)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Fragman parçası

Ebat: 3.2 cm x 6.9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: -

³² 'kwn: äkün, Le Coq 1909b: 1211.

³³ ///p: barap, Le Coq 1909b: 1211.

³⁴ ///qw 't 'yz 'nk w///wq: [barqu (?) ätizäng(?) b[udunu]γ (?), Le Coq 1909b: 1211.

Wilkins, Kategori: 9.2.

Wilkins, Katalog Nr.: 552.

A

1. 'ylyg

elig

2. kn/w nw//

[...] no[m]

3. 'mty

amtı

4. syzyng

siziŋ

B

1. ...n 'nxrl'r³⁵

[...]

2.r swvd'gy

[...]

3. kn wnwng

[.....]

4. //ryl'r

[...]

U 4 (T II D 175)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Zerdüşt'ün yaşamı ile ilgili bir efsane

Ebat: 17,3 cm x 19,2 cm

Daha önceki yayımlar: Le Coq 1908: 400 – 401; USp 158 – 159 [Nr: 95]; Zieme 1970: 207-208, not. 16.

Wilkins, Kategori: 1.1.

Wilkins, Katalog Nr.: 2.

³⁵ 'nxr: *anxar* <*ana-har ? “yıldız” Gharib 1995: 1008, 39b.

A

-kwrtyl' t'tqlq nwmy-

körtlä tat(a)gl(a)g nomı

1.// l'r w'qşykl'r³⁶ kym "nk'r k'dylmyş

[...]lar vahşigler kim anjar kädilmiş

2. 'rty kwyçlwk wryştyl'rk' "ydy p'nk

ärty küçlüg friştilärkä aydı ban

3. typ : 'wl y'kl'rdn 'wlwqy tydy kwrndy :

tep , ol yäklärdä uluğı t(ä)zdi kör(ü)ndi ,

4. p'wyl p'lyqd' t'şty n'ryn "tlyq

bavıl³⁷ balıkda taştın bir näriün (?) atl(ı)g

5. 'y 'rty : 'wl y'kl'rdn 'wlwqy 'wl 'yd'

ı ärti , ol yäklärdä uluğı ol idä (?)

6. y'sdy wryştyl'r twtwp t'rtdy swydwrdy

[...] friştilär tutup tartdı soydurdı

7. 'wl 'y y'lpr'q'qy yyrd' twyşdy : :

ol ı yalpragakı yerdä tüşdi , ,

8. ym' 'wl 'wydwn p'vyl p'lyqd'qy pwdwn

ymä ol üdün bavıl balıkdakı bodun

9. /wyq'l'dy y'qydy q'mq' t'ş "lyp

ukaladı yagıtdı (?) kamka taş alıp

10. ///// pwrq'n'q "ty l'r : 'wl t'ş

[...] burhanag at<t>ılar , ol taş

11. ///// 'wl'rq'rw y'nty p'şl'ryn

[...] olargaru yantı başların

12./////t'kl'rty : ym' z rwşç

[...] täglärti , ymä z(a)ruşç³⁸

13.////////'yrlq'dy : syz l'/

[...] y(a)rılıkadı , , sizlä[r]

³⁶ w'qşyk: "cin" < w'xš Part./ OF. "cin, hayalet" ; w'xşyg /wāxšīg/ OF. "ruhani, tinsel" DDM: 336b.

³⁷ p'vyl: *bavıl* "Babil" Le Coq, 1908: 401. *b'byl /bābēl/* Part. "Babil" DDM: 103a.

³⁸ zrwşç, zārušč: < *zarshuštra; Part. *zrhwšt* "Zerdüšt" Gharib 1995: 465b.

B

* z rwşç pwrq'n y'k l'r *

z(a)ruşç burhan yäklär

1. 'wl 'y 'wçynt' 'wlwrdy kwyntwlynt'

ol ı uçınta olurdı köñülintä

2. 'ynç' s'qynty 'wyz wmy n qwdy 'yd'yn

inçä sakıntı özümin kodı ıday(ı)n

3. z rwşç pwrq'n twypwsyn 'wyz '

z(a)ruşç burhan töpüsin üzä

4. twys'yn z rwşç pwrq'n'q 'wylwr'yyn

tüşäyin z(a)ruşç burhanag ölüräyin

5. typ s'qynty : : ym' 'wl 'wydwn

tep sakıntı , , ymä ol üdün

6. p'wyl p'lyqd'qy q'ml'r 'wq y' 'lty

bavıl balıkdaki kamlar ok ya altı

7.y'syn qwrdy z rwşç pwrqn'q 'ty 'wqy

yasın kurdı z(a)ruşç burhanag at<t>ı okı

8. y'n' syvq'r 'wyz tmrynk' t'kdy

yana sıvgar öz t(a)m(ı)rıña tægdi

9. y'k 'nt'q 'wylty : q'ml'r 'wlwqy

yäk antag ölti , kamlar ulugı

10. 'wwtlwq pwlty : ym' z r'wşç /////

uvutlug boltı , ymä z(a)ruşç [....]

11. 'rtwky yyrd' twrwp p'vy////////

ärtüki yerdä turup bavi[l....]

12. 'wrtwsynk'rw p'rdy 'nt'////////

ortosınaru bardı anta[g]

13. //krylyk 'ytylmys//////////

[....] etilmiş [....]

U 5 (TM 342)

Yazı: Runik yazı

İçerik: Astroloji ile ilgili bir hikâye parçası

Ebat: 14,8 cm x 22 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq 1909a: 1056 – 1057 (tıpkıbasım: 541 - 542).

Wilkens, Kategori: 1.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 22.

A1

/ b¹r¹s¹ ///

[....]

1. 'zw : t¹wr¹w

azu , turu-

2. q : s¹wb¹ : r²s²

k suv (ä)rs-

3. 'r² : wp'y¹in

(ä)r opayın

4. 'zw : it²mi

azu etmi-

5. ş² : y¹r¹t¹mı

ş yaratmı-

6. ş¹ : t¹t¹(ı)ğl¹(ı)ğ

ş tatıglıg

7. : 'ş¹ : r²s²r² // '

aş (ä)rs(ä)r a-

8. ş¹y¹in² : y²m

şayın ym-

9. ' : // ' // // // //

ä [....]

10. sr² // // // //

[är]s(ä)r

A2

////l'////

1. $y^2m' : b^1w : s^1$

ymä , bo s[av]

2. $\dot{g} : n\hat{c}k^2 : wzn^2$

(ı)g (ä)nç(ä)k üz n[ä]-

3. $mi\dot{s}^2l^2r^2 : y^2ig$

mişlär , yeg

4. : 'l¹ $\dot{g} : b^1wl^1w\dot{s}^1$

al(ı)g buluş-

5. $\dot{g}'l^1 : wn^1m'$

galı , unama-

6. $d^1wql^1r^1 :$

duklar ,

7. $y^2m' : y^1wl^1t^1wz$

ymä yultuz-

8. $w\dot{g} : : \ddot{o}g\ddot{u}gl^2i$

ug ögügli (?)

9. $r^2 : n\hat{c}' : t^2imi\dot{s}^2$

är (i)nçä temiş

10. : $mn^2 : y^1wl^1t^1wz$

m(ä)n , yultuz-

11. $w\dot{g} : ql^1t^1 : r^2k^2$

ug , k(a)ltı , (ä)rk

12. // : $t^2imi/$

[....] temi[ş]

B 1

////////

1. //ik' : s^1b^1

[bir ikintis]ikä³⁹ , sabı

2. $n^1 : \ddot{o}\dot{c}\dot{s}^2mi\dot{s}^2$

nä öç(ä)şmiş-

³⁹ [bir ikintis]ikä, ED: 32a.

3. l²r² : y²mä : b²i

lär , ymä bi-

4. r²i : n̂ç' : t¹im

ri , (a)nça tem-

5. iş² : mn² : qwl¹

iş m(ä)n kol-

6. wl¹'d¹wk¹wm

uladukum⁴⁰

7. q'mgd¹' : r²

kam(a)gda , (ä)r-

8. k²l²ig : y¹wl¹t¹

klig , yult-

9. wz : r²miş² : y²

uz , ärmiş , y-

10. m' : ik²in²t²

mä , ikint-

11. i : r² n̂ç' : t²im

i (ä)r (i)nçä tem-

12. iş² : q'm////

iş kam[ag]

B2

1. n² : s¹'qn¹t¹

nä sakınt-

2. ı : y²m' : 'y¹

ı ymä , ay-

3. ıg : qıl¹n̂ç¹l¹

ıg , kıl(i)nçl-

4. ıg : ş¹mn¹w : n²'

ıg ş(i)mnu , nä

5. : y¹b¹//q : çwl¹

y(a)v[la]k , çul-

⁴⁰ uladukum, ED: 621b.

6. b¹w : s¹qin¹t¹

vu , sakınt-

7. ı : b¹rç' : t²g

ı , b(a)rça , t(ä)g

8. /// in²t²i : k²

inti ,

9. //////////////w²η : w²

öη ,

10. //////////////1

11. //////////////

U 7 (T II D 178 VI)⁴¹

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 13,6 cm x14,0 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq Chuast. 24 -26 (tıpkıbasım: 585 - 587).

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 415.

A

1. 'yrwnçwk' kntww 'wyzwmwzny-y

irinçükä k(ä)ntü özümüzni

2. //////////////z : ym' kwynt'-h

[ämgätir bi]z⁴² ymä künkä

3. //////////////qwmwz byş tngryy yrwqyy :

[aşadu]kumuz⁴³ beş t(ä)ηri y(a)rukı

4. //////////////'wyzwmwz 'wyzwtwmwz twtwnç

[k(ä)ntü]⁴⁴ özümüz özütümüz tođunç-

⁴¹ Bu fragmanda sayfanın sağ üst köşesine yazılmış küçük bir bölüm bulunmaktadır. Estetik biçimde çizilen üç "t" harfinin oluşturduğu dörtgen şeklinin içine kırmızı mürekkeple, her biri 1 ya da 2 kelime içeren toplam 5 satır yazılmıştır. Le Coq'a göre buradaki "t" *täηrim* sözcüğünün ilk harfini temsil etmektedir (Le Coq Chuast.: 586). 1.s: /'ymst, 2.s: frzynd'/', 3.s: 'rswn 'yl, 4.s: ''/y //w', 5.s: /ryw qy'.

⁴² //////////////z: ämgätir biz, L 299.

⁴³ //////////////qwmwz: aşadukumuz, L 300.

5. //z //vwtswz swq y'k svdwgynç'
[su]z [u]vutsuz⁴⁵ suk yäk s(ä)vdüginçä
6. ywrydwq 'wyç// : yvl'q yyrg'rrw
yorıduk üç[ün]⁴⁶ y(a)vlak yergärü
7. b'ryr //yçwn tngrym m
barır [anı ü]çün⁴⁷ t(ä)ñrim
8. r'y m'////////qwp y'zwqd' h
rayma[st f(ä)rzind]⁴⁸ kop yazokda
9. bwşwn//ryğ krmşwhn qwlw w
boşun[u]⁴⁹ arıg [....] kolu
10. 'wytwn///// mn'st'r hyrz' h
ötün[ür biz]⁵⁰ m(a)nastar hirza
11. byş yg///// lwg xw'stw'nyft
beş y(e)g[irmi bö]lüg⁵¹ huastuanıft

B

1. tngrym 'gswklwg y'zwqlwg byz :
t(ä)ñrim ägsüklüg yazoklug biz ,
2. 'wyt'gçy byr///// byz //////////
ötägçi ber[imçi]⁵² biz [todunçsuz]⁵³
3. 'vwtswz swq y'k' //çwn //////////
uvutsuz suk yäk [ü]çün [sakinçın]⁵⁴
4. swyzyn qylynçyn ym' kwyz///
sözin kılınçın ymä köz[in]⁵⁵
5. kwyrwp qwlq'qyn 'şydyp //////////

⁴⁴ ///: k(ä)ntü, L 301.

⁴⁵ //z //vwtswz: suz uvutsuz, L 302.

⁴⁶ 'wyç//: üçün, L 304.

⁴⁷ //yçwn: anı üçün, L 305.

⁴⁸ r'y m'////////: L ve Spb'de *raymast f(ä)rzind* ifadesi yer almamaktadır. Ancak anlam bütünlüğü ve metnin tümü dikkate alındığında buradaki ifadenin *raymast f(ä)rzind* olması gerektiği düşünülmüş ve eksik kısım bu şekilde tamamlanmıştır.

⁴⁹ bwşwn/: boşunu, L 306

⁵⁰ 'wytwn/////: ötünür biz, L 306

⁵¹ yg///// lwg : y(e)g[irmi bö]lüg, ED 339b.

⁵² byr/////: berimçi, L 309.

⁵³ //////////: todunçsuz, L 310.

⁵⁴ 'çwn //////////: üçün sakınçın, L 311.

⁵⁵ kwyz///: közin, L 312.

körüp kulkakın äšidip , t[ilin]⁵⁶

6. swyzl'p 'lgyn sw//p 'd/q/yn

sözläp älgyn su[nu]p⁵⁷ ad[a]k[ı]n⁵⁸

7. ywryp : 'wyrk' 'wz///// 'mg'tyr

yorıp , ürkä üz[üksüz]⁵⁹ ämgätir

8. byz : byş tngry /////// h

biz beş t(ä)ñri [y(a)rukın]⁶⁰

9. qwrwğ 'wyl yyrk' : byş t///lwg

kurug öl yerkä , beş t[ür]lüg⁶¹

10. tynlg q' twr'lyğq' : ///twyrlwg

tınl(ı)gka turalıgka , [beş]⁶² türlüg

11. 'wwtq' 'yğç q' : '///klwg

otka ıgaçka , ä[gsü]klüg⁶³

12. /'zwqlwğ byz : 'w////////q'

[y]azoklug⁶⁴ biz , o[n ç(a)hşap(a)t]ka⁶⁵

U 8 (T II D 178 IV)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 13,1 cm x 13,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq Chuast.: 8 – 10 (tıpkıbasım:569-571);

Asmussen 1965: 167-168.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 386.

A

⁵⁶ ///: tilin, L 313.

⁵⁷ sw//p: sunup, L 314.

⁵⁸ 'd/q/yn: adakın, L 314.

⁵⁹ 'wz/////: üzüksüz, L 315.

⁶⁰ ///: y(a)rukın, L 316.

⁶¹ t///lwg: türlüg, L 317.

⁶² ///: beş, L 317.

⁶³ ///klwg: ägsüklüg, L 319

⁶⁴ /'zwqlwğ: yazoklug, L 319.

⁶⁵ 'w////////q': on ç(a)hşap(a)tka, L 319 - L 320

1. xwrmwz t' - h tngryy byş tngryy
hormuzta t(ä)ñri beş t(ä)ñri
2. byrl' q'mğ tngryl'r swyzynlwgn
birlä kam(a)g t(ä)ñrilär sözinlüg(ü)n
3. y'kk' swyngwşk'lyy k//tyy - h :
yäkkä süñüşgäli k[äl]ti⁶⁶ ,
4. 'yntyy : 'nyğ qylynçlğ şmnwlwğwn
inti , anıg kılınçl(ı)g ş(ı)mnulugun
5. byş twyrlwg y'kl'rlwgwn swyngwşdy
beş türlüg yäklärlügün süñüşdi ,
6. tngryl/ /'klyy yrwqlyy q'r'lyy 'wl
t(ä)ñril[i y]äkli⁶⁷ y(a)rukli karalı ol
7. 'wydwn q/dyldyy : xwrmwzt' tngryy h
üdün k[at]ıldı⁶⁸ , hormuzta t(ä)ñri
8. 'wğl'n/ b'ş tngryy byznyng 'wyzwtmz
oglan[ı]⁶⁹ beş t(ä)ñri , bizniñ özüt(ü)müz
9. swyn //klwgwn swyngwşwp b'lğ b'şlğ
sön [yä]klügün⁷⁰ süñüşüp balıg başl(ı)g
10. bwltyy : ym' q'mğ y'kl'r '///l'r////
boltı , ymä kam(a)g yäklär [ulug]lar[inıñ]⁷¹
11. twdwnçswz 'wvwtswz swq y'k///
todunçsuz uvutsuz suk yäk[niñ]⁷²
12. ywz 'rtwqyy qyrq twm'n y'k////////
yüz artokı kırk tümän yäk[niñ yawlak]⁷³

B

1. bylygyng' - h q'tylyp 'wygswz kwngwl
biligiñä katılıp ögsüz köñül-

⁶⁶ k//tyy: k[äl]ti, Le Coq, Chuast.: 280.

⁶⁷ tngryl/ /'klyy: t(ä)ñril[i y]äkli, Le Coq, Chuast.: 280.

⁶⁸ q//yldyy: q[a]tıldı, Le Coq, Chuast.: 280.

⁶⁹ 'wğl'n/: olan[ı-ı], Le Coq, Chuast.: 280.

⁷⁰ //klwgwn: [yä]klügün, Le Coq Chuast.: 281.

⁷¹ '///l'r///: ul[uğ]lar, Le Coq Chuast.: 281. ul[u]ylar[inıñ], Asmussen 1965: 167.

⁷² y'k///: yäk[niñ] Asmussen 1965: 167.

⁷³ y'k////////: yäk[niñ yawlaq], Asmussen 1965: 167.

2. swz bwltyy : kntww twgmys qylynmys
süz boltı , k(ä)ntü tugmış kılınmış
3. m'ngygww tngryy yyryn 'wnytw 'ytdyy :
mäjigü t(ä)ñri yerin unitu ıddı ,
4. yrwq tngryy l'rd'n "tryltyy : "nt'd'
y(a)ruk t(ä)ñrilärdä ağrılı , antadata
5. t' b'rrw tngrym y'k qylynçyng' h
bärü t(ä)ñrim yäk kılınçına
6. 'nyğ qylynçlg şmnww 'wygwmwznyy
anıg kılınçl(i)g ş(i)mnu ögümüzni
7. s'qynçymznyy "zgwrđwqyn '/qwwn
sakinçim(i)znı azgurdukın a[r]kun⁷⁴ ,
8. bylygsyz 'wygswz bwlwqwmwz /wyçwn
biligsiz ögsüz boltukumuz üçün
9. q'mğ yrwq 'wyzwtl'rnyng tw/////
- kam(a)g y(a)ruk özütlärniñ tö[ziñä]⁷⁵
10. ///tyzyn// 'ryğ yrwq 'zrw' tngryk'
[yıl]tızın[a]⁷⁶ , arıg y(a)ruk äzrua t(ä)ñrikä
11. //// zyntymz y'ngyltmz 'rs'r
[näçä y]azıntım(i)z⁷⁷ yañılt(i)m(i)z ärsär ,
- 12./////q'r'lyy tng//lyy y'klyy - h
[y(a)ruklı] karalı⁷⁸ t(ä)ñrili⁷⁹ yäkli

U 9 (T II D 178 V)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 13.5 cm x 13.7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq Chuast.: 22 – 24 (tıpkıbasım: 583 -585).

⁷⁴ 'qwwn: '[r]quun, Asmussen 1965: 168.

⁷⁵ tw/////: t[özin]gä, Le Coq Chuast.: 281.

⁷⁶ ///tyzyn/: [yıl]tızın[gä], Le Coq Chuast.: 281.

⁷⁷ //// zyntymz: [näçä y]azıntım(i)z, Asmussen 1965: 168.

⁷⁸ /////q'r'lyy: [y(a)ruqlı - i] qaralı - i, Le Coq Chuast.: 281.

⁷⁹ tng//lyy: t(ä)n[gr]ili-i, Le Coq Chuast.: 281.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 410.

A

1 byr 'yy çxşp't twtm'q /////

bir ay ç(a)hşap(a)t tutmak [k(ä)rgäk]⁸⁰

2. 'rtty : ym'ç'yd'nt' /mky

ärty ymä çaydanta [y](i)mki⁸¹

3. 'wlwrwp : b'ç' / b'ç'/////

olurup baça[k] baça[p t(ä)ñri]⁸²

4. bwrx'nq' byr bylygy/ kwyng//t' b'rw

burhanka bir biligi[n] köñ[ül]tä⁸³ b(ä)rü

5. byr yylqyy y'zwqw//n/ ///yww

bir yilkı yazoku[muz]n[ı] [boşu]yu⁸⁴

6. 'wytwnm'k krg' / 'rty tngrym

ötünmāk k(ä)rgä[k]⁸⁵ ärti t(ä)ñrim

7. yyty yymkyy twyk'tyy 'wlwrww h

yeti y(i)mki tükäti oluru

8. 'wm'dymz 'rs'r byr '///// h

umad(ı)m(ı)z ärsär bir a[ykı]⁸⁶

9. çxş'pt'ğ 'dgwtyy twyk////

ç(a)hşap(a)t(a)g ädgüti tük[äti]⁸⁷

10. 'wm'dymz 'rs'r : ç'yd'nt//

umadım(ı)z ärsär , çaydant[a]⁸⁸

11. yymkyy p'ç'ğ 'dgwtyy nwmç'

y(i)mki baçak ädgüti nomça

12. twyrwç' 'wlwrww 'wm'dymz 'rs'r :

töröçä oluru umad(ı)m(ı)z ärsär ,

⁸⁰ /////: k(ä)rgäk, L 274.

⁸¹ /mky: yimki, L 275.

⁸² b'ç' / b'ç'/////: baçak baçap t(ä)ñri, L 276 – L 277.

⁸³ bylygy/ kwyng//: biligin köñültä, L 277 - L 278.

⁸⁴ y'zwqw//n/ ///yww: yazokumuznı boşunu, L 279.

⁸⁵ krg': k(ä)rgäk, L 280.

⁸⁶ '/////: aykı, L 282.

⁸⁷ twyk////: ädgüti tükäti, L 282 – L 283.

⁸⁸ ç'yd'nt//: çaydanta, L 284.

B

1. ////////// y'zwqwmwznyy h byr
[bir yılkı]⁸⁹ yazokumuznı bir
2. b//////// kwng/lt' b'rw bwşwyww h
b[iligin]⁹⁰ köñ[ü]ltä⁹¹ b(ä)rü boşuyu
3. q//////// 'rs'r /'ç' 'kswk
k[olmadımız]⁹² ärsär , [n]äçä äksük
4. krg'k /wlt// 'rs'r : 'mtyy h
k(ä)rgäk [b]olt[ı]⁹³ ärsär , amtı
5. tngrym r'////t frzynd y'zwqd'
t(ä)ñrim ra[ymas]t⁹⁴ f(ä)rzind yazokda
6. bwşwn/ 'wytnwr mn mn'st'r
boşun[u]⁹⁵ ötünür m(ä)n m(a)nastar
7. hyrz : : byş ygrmynç
hirza , beş y(e)girminç
8. kw////////'ç' yvl'q s'qynç
kü[n sayu nä]çä⁹⁶ y(a)vlak sakınç
9. s//////// : n'ç' swyzl'm'syg
s[akınur biz]⁹⁷ , näçä sözlämäsıg
10. /////lwg swyz swyzl'ywr byz :
[irinçü]lüg⁹⁸ söz sözläyür biz ,
11. n/// /yşl'm'syg 'yrwnçwlg
n[äçä i]şlämäsıg⁹⁹ irinçülüg
12. 'yş 'yşl'ywr byz : 'nyğ qylynçq'
iş işläyür biz anıg kılınçka

⁸⁹ //////////: bir yılkı, L 286 – L 287.

⁹⁰ b////////: biligin, L 287.

⁹¹ kwng/lt': köñültä, L 288.

⁹² q////////: kolmadımız, L 288 – L 289.

⁹³ /wlt//: boltı, L 290.

⁹⁴ r'////t: L ve Spb'de *raymast* ifadesi yer almamaktadır. Ancak anlam bütünlüğü ve metnin tümü dikkate alındığında buradaki ifadenin *raymast* olması gerektiği düşünülmüş ve eksik kısım bu şekilde tamamlanmıştır.

⁹⁵ bwşwn/: boşunu, L 291.

⁹⁶ kw////////'ç': kün sayu näçä, L 293.

⁹⁷ s////////: sakınur biz, L 294.

⁹⁸ /////lwg: irinçülüg, L 295.

⁹⁹ n/// /yşl'm'syg: näçä işlämäsıg, L 296 – L 297.

U 10 (T II D 178 III)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 13,2 cm x 13,7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq Chuast.: 10 – 13 (tıpkıbasım: 571-4); Bang 1923: 145 – 7; Asmussen 1965: 194; Asmussen 1975: 70.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 387.

A

1. twyzyy yylytyzyy // // // // 'rs'r :
tözi yiltızı [tedim(i)z]¹⁰⁰ ärsär
2. tyrgwrs'r tngr // // // // : 'wylwrs'r
tirgürsär t(ä)nr[i tirgürür]¹⁰¹ , ölürsär
3. tngryy 'wylwrwr ty // // z 'rs'r : 'dgwg
t(ä)nr i ölürür te[dim](i)z¹⁰² ärsär , ädgüg
4. 'nyğ'ğ qwp tngryy yr'tmyş 'wl
anıgag kop t(ä)nr i y(a)ratmış ol
5. tydymz 'rs'r : m'ngygww tngryl'ryg
tedim(i)z ärsär , mänigü t(ä)nr ilärig
6. // // // lyy 'wl tydymz 'rs'r : xwr mwzt'
[yarat(i)g]lı¹⁰³ ol tedim(i)z ärsär , hormuzta
7. // // // // mnwlyy 'ynylyy "yçylyy 'wl
[t(ä)nr ili ş](i)mnulı¹⁰⁴ inili eçili ol
8. // // /mz 'rs'r : tngrym swyd' b'rww h
[tedi]m(i)z¹⁰⁵ ärsär , t(ä)nr im södä bärü
9. /ylm'tyn tngryk 'ygd'yww mwnt'ğ

¹⁰⁰ // // // : [tidimiz], Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰¹ tngr // // // : t(ä)nr [i tirgürür], Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰² ty // // z: ti[ddimi]z, Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰³ // // // lyy: [yara]t[i]yli, Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰⁴ // // // // mnwlyy: [t(ä)nr ili] [ş](i)mnulı, Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰⁵ // // /mz: tiddimiz, Le Coq Chuast.: 282.

[b]ilmätin¹⁰⁶ t(ä)ñrikä ig(i)däyü montag

10. 'wlwğ çwlvw s'v swyzl'dymz 'rs'r

ulug çulvu sav sözlädim(i)z ärsär

11. mwnd'ğ bwşwnçswz y'zwq y'zntmz

mondag bo boşunçsuz yazok yaz(ı)nt(ı)m(ı)z

12. 'rs'r : tngrym 'mtyy mn r'ymst

ärsär , t(ä)ñrim amtı m(ä)n raym(a)st

B

1. frzynd 'wykw////////zwqd' bwşwnw

f(ä)rzind ökü[nür m(ä)n ya]zokda¹⁰⁷ boşunu

2. 'wytwnwr mn ///// hyrz' h :

ötünür m(ä)n m(a)n[astar]¹⁰⁸ hirza ,

3. qwtlwğ p'ds// : 'ykyntyy ym'

kutlug pads[ar]¹⁰⁹ , ikinti ymä

4. kwyn 'yy tngryk' : 'yky yrwq 'wrddw

kün ay t(ä)ñrikä , iki y(a)ruk ordu

5. 'yçr' 'wlwrwğm' tngryl'rk' : q'mğ

içrä olurugma t(ä)ñrilärkä , kam(a)g

6. bwrx'nl'r nynyğ : 'ryğ nwmnwng 'd/ww

burhanlarn(i)ğ , arıg nomnuğ , äd[g]ü

7. qylynçlg 'wyzwtl'rnyng : yyr/////

kılınçlıg özütlärneñ , yer[däki]¹¹⁰

8. yrwqnwng : twyzyy yyltyzyy tyrn'gw//

y(a)ruknuğ , tözi yiltızı ternägü[si]¹¹¹

9. tngryy yyryng'rww b'rs'r 'wyngw

t(ä)ñri yeriñärü barsar üñü (?)

10. q'pygyy : kwyn 'yy tngryy 'wl : byş

kapıgı , kün ay t(ä)ñri ol , beş

¹⁰⁶ /ylm'tyn: [b]ilmätin, Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰⁷ 'wykw////////zwqd': ögü[nür m(ä)n ya]zokda, Le Coq Chuast.: 282.

¹⁰⁸ ///// hyrz': m(a)nastar hirza, Le Coq Chuast.: 283.

¹⁰⁹ qwtlwğ p'ds//: qutluy pads[ar], Asmussen 1965: 169.

¹¹⁰ yyr////: yir[däki], Asmussen 1965: 169.

¹¹¹ tyrn'gw//: tirnäg[üsi], Asmussen 1965: 169.

11. tngryg bwşwğ'lyy : yrwqwğ qr'ğ
t(ä)ñrig boşugalı y(a)rukug k(a)rag
12. "dyrg'lyy t'gr' twlyy t'gzynwwr :
adırgalı tägrä tolı tägzinür

U 11 (M 153/TM 303)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 5,5 cm x 9,8 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Le Coq Chuast.: 13 – 15 (tıpkıbasım: 574 - 576).

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 395.

A

1. ///yl'r 'wyz
[ur]ılar¹¹² öz
2. //lwp : n'ç' '
[bo]lup¹¹³ , näçä
3. y'zyndymyz y'ngyltmz
yaz(ı)nı(ı)m(ı)z yañ(ı)lt(ı)m(ı)z
4. 'rs'r : mwnç' h
ärsär , monça
5. 'wykwş tynlgq'
üküş tınl(ı)gka
6. //// 'wyz bwz
[näçä]¹¹⁴ üz buz
7. qyltymyz 'rs'r
kıl(ı)m(ı)z ärsär
8. tngrym bww 'wn
t(ä)ñrim amtı bo on

¹¹² ///yl'r: urılar, L 117.

¹¹³ //lwp: bolup, L 118.

¹¹⁴ ////: näçä, L 120.

9. twyrlwg y'zwqd'

türlüg yazokda

10. bwşwnw 'wytnwr

boşunu ötünür

11. byz mn'st'r

biz m(a)nastar

12. hyrz : : yytynç

hirza , , yetinç

13. ym' swyd' b'rrw

ymä södä bärü

B

1. 'rs/r : n'ç/

ärs[ä]r , näç[ä]¹¹⁵

2. tvl'd mz

t(ä)vläd(i)m(i)z

3. kwyr'l'dym yz

körläd(i)m(i)z

4. 'rs'r : n'ç' h

ärsär , näçä

5. 'vynng kyşy h

ävin(i)ŋ kişi¹¹⁶

6. 'wrwnç'q 'yn

oronçakın

7. yydy/yz 'rs'r

yed(i)[m](i)z¹¹⁷ ärsär

8. kwyn 'y tngryy

kün ay t(ä)ŋri

9. t'pl'm'z 'yşyyg

taplamaz işig

10. n'ç' 'yşl'dy myz

näçä işläd(i)m(i)z

¹¹⁵ 'rs/r : n'ç/: ärsär , näçä, L 111.

¹¹⁶ vynng kyşy: ävin(i)ŋ [k]işi U 14: 15-16.

¹¹⁷ yydy/yz: yed(i)m(i)z, L 113.

11. 'rs'r : y////lkyy
ärsär , ymä ilki¹¹⁸
12. '//zwn bww 'wyzwn
[ö]zün¹¹⁹ bo özün
13. 'wyzwntwnl wğ
uzuntonlug

U 12 (TM 343)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 10,0 cm x 15,6 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge şekil 15 ve 16 (Faksimile)

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 406.

A

1. ////'ryq p'ç'q p'ç'p
[ärti]¹²⁰ arıg baçak baçap
2. ////k' "nçwl'syq
[t(ä)ŋri]kä¹²¹ ançolasık
3. krk'k 'rty : ym/ 'v
k(ä)rgäk ärti ym[ä]¹²² äv
4. p'rq twtdwq 'wyçwn
bark tutduk üçün
5. : yläyq' p'rmq' pwlp
yılıkıka bar(ı)mka bol(u)p
6. : "z w mwnkwmwz t'qymyz
azu muñumuz takımız
7. t'kyp : ym' twdwnçswz

¹¹⁸ y////lkyy: ymä ilki, L 116.

¹¹⁹ '//zwn: özün, L 116.

¹²⁰ ////: ärti, L 247.

¹²¹ ////k': t(ä)ŋrikä, L 248.

¹²² ym/: ymä, L 249.

tägip , ymä todunçsuz
 8. 'ww/swz swq̄ y//
 uvu[t]suz¹²³ suk yäk¹²⁴
 9. s'wkynç' y//y/wq̄
 säviginçä y[or]ı[d]uk¹²⁵
 10. /wyçwn : ywl'q q̄wrq̄ynç
 üçün , y(a)vlak korkınç-
 11. syz kwynklwmwz 'wyçwn
 siz köñlümüz üçün
 12. : 'rnyp 'rm'kw/wp
 , ärinip ärmägü[r]üp¹²⁶
 13. : 'rklykyn 'rks/yn
 , ärkligin ärks(i)[z]in¹²⁷
 14. : p'ç'q̄ sydymyz 'rs'r
 baçak sıdımız ärsär
 15. /////ç'q̄ 'w///wp
 [ymä ba]çak o[lur]up¹²⁸

B

1. 'dgwty nwmç' /////
 ädgüti nomça [töröçä]¹²⁹
 2. p'ç//dymyz 'r///
 baç[ama]dımız är[sär]¹³⁰
 3. 'mt/ /nkrym 'wykwnwr
 amt[ı t(ä)]ñrim¹³¹ ökünür
 4. pyz : ///qd' pwşwnw
 biz , [yazo]kda¹³² boşunu

¹²³ 'ww/swz: uvutsuz, L 252.

¹²⁴ y//: yäk, L 253.

¹²⁵ y//y/wq̄: yoriduk, L 303.

¹²⁶ 'rm'kw/wp: ärmägürüp, L 255.

¹²⁷ 'rks/yn: ärks(i)zin, L 255.

¹²⁸ /////ç'q̄ 'w///wp: ymä baçak olurup, L 256 – L 257.

¹²⁹ nwmç' /////: nomça töröçä, L 257 – L 258.

¹³⁰ p'ç//dymyz 'r///: baçamadımız ärsär, L 258.

¹³¹ 'mt/ /nkrym: amtı t(ä)ñrim, L 259.

¹³² ///qd': ///qd', L 259.

5. 'wytwnwr pyz : m'n
ötünür biz , man-
6. "st'r qyrz ' : :
astar hirza , ,
7. 'wyç ykrmnç "y tnkry
üç y(e)girminç ay t(ä)ñri
8. kwyn//////// tnkryk'
kün[in sayu]¹³³ t(ä)ñrikä
9. nwmq' //ryq dynt'rl'r
nomka [a]rığ¹³⁴ dentarlar-
10. q' : swywmyz ny y'z wq̄w
ka , suyumuznı yazoku-
11. mwz ny pwşwnw q̄wlm'q̄
muznı boşunu kolmak
12. krk'k 'rty : ym'
k(ä)rgäk ärti , ymä
13. 'rkl/kyn 'rksyz yn
ärkl[i]gin¹³⁵ ärksizin
14. /rynyp 'rm'kwrwp
[ä]rinip¹³⁶ ärmägürüp
15. ///k' kwydw////////
[iş]kä küdö[gkä]¹³⁷

U 13 (TM 183)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 18,3 cm x 25,8 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Asmussen 1965: 20 – 21 (tıpkıbasım: 581 - 582).

¹³³ kwyn////////: künin sayu, L 262.

¹³⁴ //ryq: arığ, L 263.

¹³⁵ 'rkl/kyn: ärkligin, L 265.

¹³⁶ /rynyp: ärinip, L 266.

¹³⁷ ///k' kwydw////////: işkä küdöğkä, L 267.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 407.

A

1. krg'k 'rtyy : ym' 'v b'rq twtdwq 'wyçwn /////
k(ä)rgäk ärti , ymä äv bark tutduk üçün [yılkı]-¹³⁸
2. q' b'rmq' bwlwp "zw mwn//muz t'/////
ka bar(ı)mka bolup azu muḡ[u]muz ta[kım(ı)z]¹³⁹
3. t'gyp ym///////// 'wvwtswz //////////
t(ä)gip ym[ä todunçsuz]¹⁴⁰ uvutsuz [suk yäk]¹⁴¹
4. 'wyçwn : ym' ///////////////////////
üçün ymä [korkınçsız köñlümüz üçün]¹⁴²
5. "rynyp 'rm'gwrwp 'rk/y//////////
ärinip ärmägürüp ärk[l]i[gin ärsiz(i)n baçak]¹⁴³
6. ///ymz 'rs'r : ym' b'ç'g' 'wlw//////////
[sıd]ım(ı)z¹⁴⁴ ärsär , ymä baçak olu[rup ädgüti]¹⁴⁵
7. //////////ç' b'ç'm'dmz 'rs'r//t/
[nomça törö]çä baçamad(ı)m(ı)z ärsär [am]t[ı]¹⁴⁶
8. //////////y'z/qd' bwşwnw 'w/////////
[...] yaz[o]kda¹⁴⁷ boşunu ötünür¹⁴⁸
9. /// /n'st'r hyrz : : 'wyç ygrm//////////
[biz m](a)nastar¹⁴⁹ hirza , üç y(e)girm[inç ay t(ä)ḡri]¹⁵⁰
10. kwynyn s'yw tngryk' nwmq' "ryğ dy////
künin sayu t(ä)ḡrikä nomka arıg de[ntarlar]¹⁵¹
11. ///wmwznny y'zwqwmwzny //şwyw////////

¹³⁸ /////: yılkı, L 250.

¹³⁹ mwn//muz t'////: muḡumuz takım(ı)z, L 251.

¹⁴⁰ ym/////////: ymä todunçsuz, L 252.

¹⁴¹ //////////: suk yäk, L 252 – L 253.

¹⁴² ym' ///////////////////: ymä korkınçsız köñlümüz üçün, L 253 – L 254.

¹⁴³ 'rk/y/////////: ärkliğin ärsiz(i)n baçak, L 255.

¹⁴⁴ ///ymz: sıdım(ı)z, L 256.

¹⁴⁵ 'wlw/////////: olurup ädgüti, L 257.

¹⁴⁶ //////////ç' b'ç'm'dmz 'rs'r//t/: nomça töröçä baçamad(ı)m(ı)z ärsär amtı, L 257 – L 258.

¹⁴⁷ y'z/qd': yazokda, L 259.

¹⁴⁸ 'w/////////: ötünür, L 260.

¹⁴⁹ /// /n'st'r: biz m(a)nastar, L 260.

¹⁵⁰ ygrm/////////: y(e)girminç ay t(ä)ḡri, L 261 – L 262.

¹⁵¹ dy////: dentarlar, L 263.

[suy]umuznı¹⁵² yazokumuznı [bo]şuyu [kolmak]¹⁵³

12. //rtyy : ym' 'rk/ygy/ 'rks////////

[k(ä)rgäk ä]rti¹⁵⁴ , ymä ärk[l]igi[n] ärsiz(i)n ärinip ärmägürüp¹⁵⁵

13. 'yşk' kwdwgk' tylt'nyp //////////

işkä küdöğkä tıltanıp [yazokda boşungalı]¹⁵⁶

14. b'rm'dmz 'rs'r : tngrym ////

barmad(ı)m(ı)z ärsär , t(ä)ğrim [amtı]¹⁵⁷

15. //bwşwnw 'wytwnwr //////////

[yazokda]¹⁵⁸ boşunu ötünür [biz m(a)nastar]¹⁵⁹

B

[...]

U 14 (T I D/ TM 289 +T II K x 2) + Mainz 350b (T II K x 2)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 15,0 cm x 25,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 355 – 356.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 392.

A

1. ////////// nç

[... beşi]nç¹⁶⁰

2. //////////q kyşyk'

[... adaklı]g¹⁶¹ kişikä

¹⁵² ///wmwzyny: suyumuznı, L 263.

¹⁵³ //şwyw //rtyy: boşuyu kolmak, L 264.

¹⁵⁴ //rtyy: k(ä)rgäk ärti, L 265.

¹⁵⁵ 'rk/ygy/ 'rks////////: ärkliğin ärsiz(i)n ärinip ärmägürüp, L 265 – L 266.

¹⁵⁶ //////////: yazokda boşungalı, L 268.

¹⁵⁷ ///: amtı, L 269.

¹⁵⁸ //////////: yazokda, L 269.

¹⁵⁹ //////////: biz m(a)nastar, L 270.

¹⁶⁰ ///nç: beşinç, L 79.

¹⁶¹ ///q: adaklı(i)g, L 80.

3. ///////////tlwq tynlq//
[.... bu]tlug tınlıg[ka]¹⁶²
4. ///////////çwqm'
[.... u]çugma¹⁶³
5. /////////// sww
[....] suv
6. ///////////
[....]
7. ///////////
[....]
8. tynlq////////w tnkrym
tınl(ı)g[ka södə bär]ü¹⁶⁴ t(ä)ñrim
9. pw pyş // //lyq'q
bo beş [türüg tın]lıgag¹⁶⁵
10. twr'lq 'q //lwq q' kyçykk'
tural(ı)gag [u]lugka¹⁶⁶ kiçigke
11. t'ky n'ç' qwrqytmz 'wyrkytmz
t(ä)gi , näçä korkıt<t>(ı)m(ı)z ürkit<t>(ı)m(ı)z
12. 'rs'r n'ç' 'wrtmwz ywntwmz
ärsär näçä urt(u)muz yünt<t>ümüz
13. 'rs'r n'ç' 'wylwrddmwz
ärsär näçä ölürdüm(ü)z
14. 'rs'r mwnç' tynlqç' 'wyz
monça tınl(ı)gka öz
15. 'wyt'kçy // //mwz : 'mtı tnkrym
ötägçi [boltu]muz¹⁶⁷ , amtı t(ä)ñrim
16. y'z wqd' // //nw 'wy twnwr pyz
yazokda [boşu]nu¹⁶⁸ ötünür biz
17. mn'st'r // // : "ltynç

¹⁶² ///tlwq tynlq//: butlug tınlıgka, L 81.

¹⁶³ //çwqm': uçugma, L 82.

¹⁶⁴ tynlq////////w: tınl(ı)g[ka söde bär]ü, L 84- L 85.

¹⁶⁵ // //lyq'q: türüg tınl(ı)g(a)g, L 86.

¹⁶⁶ //lwq q': ulugka, L 86.

¹⁶⁷ //mwz: boltumuz, L 92.

¹⁶⁸ //nw: boşunu, L 93.

m(a)nastar [hirza¹⁶⁹] , altınç

B

1. //////////////////////////////////

[....]

2. 'wn //////////////////////////////////

on [törlüg suy yazok]¹⁷⁰

3. qyltmz 'rs////////////////////////////////

kıltım(i)z ärs[är näçä igid]¹⁷¹

4. 'ykd'dmz 'rs////////////////////////////////

igidäd(i)m(i)z ärs[är ymä näçä igidäyü]¹⁷²

5. 'ntyqtmz 'r////////////////////////////////

antıkt(i)m(i)z är[sär näçä igid]¹⁷³

6. kyşy t'nw////////////////////////////////

kişi tanu[kı boltumuz ärsär ymä]¹⁷⁴

7. y'z wq////////////////////////////////

yazok[suz kişig näçä kovladımız]¹⁷⁵

8. 'rs'r //////////////////////////////////

ärsär [ymä sav elitip sav]¹⁷⁶

9. k'lwr////////////////////////////////

kälürü[p kişig näçä]¹⁷⁷

10. kykşw// //s'r kwynklyn

kikşürü [sözläd(i)m(i)z är]sär¹⁷⁸ , köñlin

11. pylykyn 'rt't// 'rs'r n'ç'

biligin artat[d(i)m(i)z]¹⁷⁹ ärsär näçä

12. yylwy yylwyl'dmz 'rs'r : ym' n'ç'

yelvi yelviläd(i)m(i)z ärsär , ymä näçä

¹⁶⁹ ////: hirza, L 94.

¹⁷⁰ //////////////////////////////////: türlüğ suy yazok, L 97 – L 98.

¹⁷¹ 'rs////////////////////////////////: ärsär näçä igid, L 98 – L 99.

¹⁷² 'rs////////////////////////////////: ärsär ymä näçä igidäyü, L 99 – L 100.

¹⁷³ 'r////////////////////////////////: ärsär näçä igid, L 101.

¹⁷⁴ t'nw////////////////////////////////: tanukı boltumuz ärsär ymä, L 102 – L 103.

¹⁷⁵ y'z wq////////////////////////////////: yazoksuz kişig näçä kovladımız, L 103 – L 104.

¹⁷⁶ //////////////////////////////////: ymä sav elitip sav, L 104 – L 105.

¹⁷⁷ k'lwr////////////////////////////////: kälürüp kişig näçä, L 105.

¹⁷⁸ kykşw//////////s'r: kikşürü sözläd(i)m(i)z ärsär, L 106 – L 107.

¹⁷⁹ 'rt't//: artatd(i)m(i)z, L 108.

13. 'wykwş tynlq 'q twr' lq 'q 'wylwr
üküş tınl(ı)gag tural(ı)gag ölür-
14. dwmwz 'rs'r : n'ç' twl'dmz :
dümüz ärsär , näçä t(ä)vläd(i)m(i)z ,
15. ///rl'dmz 'rs'r : n'ç' 'wynk
[kö]rläd(i)m(i)z¹⁸⁰ ärsär , näçä ävin(i)η
16. /yşy 'wrwnç'qyn //dmz 'rs'r
[k]işi¹⁸¹ oronçakın, [ye]d(i)m(i)z¹⁸² ärsär
17. "y tnkry //////////mz 'rs'r
ay t(ä)ηri[tapla]m(a)z¹⁸³ ärsär

U 15 (T II K)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ayin metinleri (ilahi, dua vs.)¹⁸⁴

Ebat: 6,7x13,7

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge not. 3: 359 – 360.

Wilkens kategori Nr.: 5; 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 324; 412.

A1

1. yw/////////////////
[....]
2. ///////////////////
[....]
3. kwnkwlwkwn/////////////////
köη(ü)l[....]
4. "mty twyk'l////////

¹⁸⁰ ///rl'dmz: körläd(i)m(i)z, L 112.

¹⁸¹ /yşy: kişi, SPb 49.

¹⁸² //dmz: yedimiz, L 113.

¹⁸³ //////////mz: taplam(a)z, L 114 – 115.

¹⁸⁴ Toplam dört bölümden oluşan bu fragmanın "B1" bölümü *Huastuanift* metninin bir parçasıdır.

amtı tükäl [...]

5. 'nly/d'qy 'ylyk //////////

[...] elig [...]

6. 'q'd//k /t/k//m myny ///

[...] t(ä)ñrim meni [...]

7. 'myn/yrly q'n pyr /////

[...] y(a)rlıkan [...]

8. /m'/'q''y k/y tyry///

[y]mä [...]

9. syz pwl'rtmyş 'rq pw///

siz [...]bular(?) t(e)miş [...]

10. ////y syz : tnk/ym mn//

[...]siz t(ä)ñrim m(ä)n [...]

11. myny pw /////'wyçwn //

meni bo[...] üçün [...]

12. s////////ty syz ynk//

[...]tı siziñ [...]

13. //y tnkrym y//ly q'nçwçy/

[...] t(ä)ñrim y[ar]lıkançuçı [...]

14. syz syz : tnkrym p'rlqq'y (?)

[...]-siz siz , t(ä)ñrim [...]

15. syz : tymyş l'/yk sy////////

siz , temiş [...]

16. tnkrym : myny lwql'rq (?)

t(ä)ñrim , [...]

17.'mty tnkrym myny/////

amtı t(ä)ñrim meni [...]

18. tnkrym : t/y//////////

t(ä)ñrim , [...]

19. twrqwrw /k//////////

turguru [...]

20. 'mtý tnkrym 'wy////////

amtı t(ä)ñrim [...]

21. "yn//////////

[...]

22. //m//////////

[...]

A2

1. //////////swm///

2. ////wynwmwz (?) 'wyz

[...] öz

3. ////wwwtswz swq̇

[...]uvutsuz suk

4. //////////ywnydyq

[...]

5. //////////k'rk'k y

[.....] kargäki

6. //////////tnkry

[...]t(ä)ñri

7. //////////ynw////

(5 satır boşluk)

8. //////////l////

9. //////////'wdwnçswz

[...] udunçsuz

10. //////////'wy//n

[....]

11. //////////'k

[....]

12. //////////q'qyn

[....]

13. //rk'k

[....]

14. ///nkr/

[....]

15. tnkr//

t(ä)nr[i....]

B1

1. ///y///y////////

[....]

2. 'wytwnm'k //////////

ötünmāk [kārgāk ārti]¹⁸⁵

3. tnkrym yyty //////////

t(ä)nrīm yeti [y(i)mki tükāti oluru]¹⁸⁶

4. 'wm'dmz 'rs'////////

umad(ı)mız ärsä[r bir aykī ç(a)hşap(a)t(a)g]¹⁸⁷

5. 'dkwty 'ryt////////

ädgüti arıt[ı tutu umad(ı)m(ı)z ärsär]¹⁸⁸

6. ç'yd'nt' //////////

çaydanta [y(i)mki baçak ädgüti nomça]¹⁸⁹

¹⁸⁵ //////////: kārgāk ārti, L 280.

¹⁸⁶ yyty //////////: yeti y(i)mki tükāti oluru, L 280 – L 281.

¹⁸⁷ 'rs'////////: ärsär bir aykī ç(a)hşap(a)t(ı)g, L 281 – L 282.

¹⁸⁸ 'ryt////////: arıt[ı tutu umad(ı)m(ı)z ärsär

7. twyrw ç'//////////

töröçä [oluru umad(ı)m(ı)z ärsär]¹⁹⁰

8. byr yylq//////////

bir yılq[ı yazokumuznı bir biligin]¹⁹¹

9. kwynkwlt'//////////

könjültä [b(ä)rü boşuyu kolmad(ı)m(ı)z]¹⁹²

10. 'rs'r : //////////

ärsär , [näçä ägsük kărgäk]¹⁹³

11. pwlty '//////////

bolıtı ä[rsär t(ä)ñrim amtı]¹⁹⁴

12. pwşwnw 'wy//////////

boşunu ö[tünür biz beş yegirminç kün]¹⁹⁵

13. s'yw n'ç//////////

sayu näç[ä yavlak sakınç]¹⁹⁶

14. s'qynur //////////

sakınur [biz näçä sözlämäsıg]¹⁹⁷

15. 'yrynçw//////////

irinçü[lüg söz sözläyür]¹⁹⁸

16. pyz 'ny//////////

biz anı[g kılınçka irinçükä]¹⁹⁹

¹⁸⁹ ç'yd'nt' //////////: çaydanta y(i)mki başak ädgüti nomça, L 284 – L 285.

¹⁹⁰ twyrw ç'//////////: töröçä oluru umad(ı)m(ı)z ärsär, L 285 – L 286.

¹⁹¹ yylq//////////: yılkı yazokumuznı bir biligin, L 287.

¹⁹² kwynkwlt'//////////: könjültä b(ä)rü boşuyu kolmad(ı)m(ı)z, L 288.

¹⁹³ 'rs'r : //////////: ärsär , näçä äksüg kărgäk, L 289 – L 290.

¹⁹⁴ '//////////: ärsär t(ä)ñrim amtı, L 290 – L 291.

¹⁹⁵ 'wy//////////: ötünür biz beş yegirminç kün m(a)nastar hirz(a), L 291 – L 292 – L 293. Burada Londra nüshasında olan *m(a)nastar hirz(a)* bölümü satırdaki eksik harf sayısı göz önünde tutularak metne dahil edilmemiştir.

¹⁹⁶ s'yw n'ç//////////: sayu näçä yavlak sakınç, L 293 – L 294.

¹⁹⁷ //////////: biz näçä sözlämäsıg, L 294 – L 295.

¹⁹⁸ 'yrynçw//////////: irinçülüg söz sözläyür biz, näçä işlämäsıg iş işlâyür biz, L 297. Bu metin Londra nüshasına göre yaklaşık 1 satır eksiktir ancak metin çok fazla hasar gördüğü için bu eksikliğin tam olarak hangi satırda olduğunu kestirmek güçtür.

B2

1. ///////////////////////////////////l

[....]

2. ///////////l////w pyrrwr

[....] berür

3. ///////////mn///r

[....]

4. ///////////s'ny mn

[....] sanı m(ä)n

5. myny 'mtı twyn'ryk

meni amtı tünärig

6. /////pwtqwl pwltwm :

[....] boltum

7. ///tnkrym syz twyn'ryk

[....] t(ä)ğrim siz tünärig

8. ///tw 'wyz wmyn pylyn'yyn

[....]tu özüm bilinäyin

9. //mn ///yr'r mn

[....] m(ä)n [....]

10. /dkw "l//k// k/rw //w'k'

ädgü al[....]

11. //y "y tyryk 'wyz 'yy////

[....] ay tirig öz [....]

12. //kwtmyş tnkry 'wqly 'dkw/

[....] t(ä)ğri ogly ädg[ü]

13. //ç'bylk' pylyk ///l//y

¹⁹⁹ 'ny/////////: biz anıg kılınça ırınçükä, L 298.

[....]ça bilgä bilig [....]

14. ///tkwnwgly 'z rw' tnkry ///

[....] äzrua t(ä)ḡri

15. ///ḡy syz syz : 'wql'ny

[....]kısız siz , oḡlanı

16. /////'d/w n'nk (?) /////

[....]

17. //////////l////////k

[....]

18. //////////wq l////////

[....]

U 16 (D)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 11,9 cm x 13,2 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 355.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 391.

A

1. //////////

[....]

2. //ḡ tnkry 'wl tnkrym

[be]ḡ²⁰⁰ t(ä)ḡri ol , t(ä)ḡrim

3. /wyd' p'rw pyḡ tnkryk

[s]ödä²⁰¹ bärü beḡ t(ä)ḡrig

4. /ylm'tyn "nyq ywl'ḡ

²⁰⁰ //ḡ: beḡ, L 48.

²⁰¹ /wyd': söda, L 49.

[b]ilmätin²⁰² an(ı)g y(a)vlak

5. /ylykyn n'ç' sydmz

[b]iligin²⁰³ näçä sıd(ı)m(ı)z

6. prttmz 'rs'r : twyrt

b(ä)rttim(i)z ärsär , tört

7. //krmy twyrlwk p'ş

[ye]g(i)rmi²⁰⁴ türlüğ baş

8. /yltmz 'rs'r : 'wn

[k]ılt(ı)m(ı)z²⁰⁵ ärsär , on

9. yyl'n p'şlq 'rnk'kyn

yılan başl(ı)g ärñäkin

B

1. //////////////////////////////////

[....]

2. "çyt/// "qrytmz 'rs//

açıt<t>[ım(ı)z] agrıt<t>ım(ı)z ärs[är]²⁰⁶

3. qwrwq 'wyl yyrk' ///

kurug öl yerkä [beş]²⁰⁷

4. twyrlwk tynlqä' pyş

türlüg tınl(ı)gka beş

5. twyrlwk 'wtä' 'yq'ç//

türlüg otka ıgaç[ka]²⁰⁸

6. n'ç' y'z ntmz 'rs'r

näçä yaz(ı)nt(ı)m(ı)z ärsär ,

7. 'mtı tñkrym y'z wä'd'

amtı t(ä)ñrim yazokda

8. pwşwnw 'wytwnwr p//

boşunu ötünür b[iz]²⁰⁹

²⁰² /y/m'tyn: bilmätin, L 50.

²⁰³ /ylykyn: biligin, L 51.

²⁰⁴ //krmy: yeg(i)rmi, L 52.

²⁰⁵ /yltmz: kıl(ı)m(ı)z, L 53.

²⁰⁶ "çyt/// "qrytmz 'rs//: açıt<t>ım(ı)z agrıt<t>ım(ı)z ärsär, L 57.

²⁰⁷ ///: beş, L 58.

²⁰⁸ 'yq'ç//: ıgaçka, L 60.

9. mn'st'r qyrz :
m(a)nastar hirz(a)

U 17 (T I D 51 t)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: a: 8,6 cm x 5,5 cm b: 7,7 cm x 4,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 358.

Wilkens, Katalog Nr.: 403.

1. parça

A

1.//ğ'y : yr////....
[... bol]gay y(a)r[ukl²¹⁰]
2.//lg'y : ''n////////....
[.... adr(i)]lgay , an[tadata²¹¹]
3.//ğ// /yp'n byltmyz
[.... bol]g[ay t]epän²¹² bilt(i)miz
4. : kw// ''y t////
[....] , kü[n] ay t(ä)[ηrikä²¹³]

B

[...]

2. parça

A

1.//tgwnm'k kwyn '//'....
[.... ker]tkünmāk kün [ay²¹⁴]

²⁰⁹ p//: biz, L 63.

²¹⁰ ///ğ'y : yr////: bolgay y(a)rukli, L 170.

²¹¹ ///lg'y : ''n////////: adr(i)lgay , antadata, L 171 – L 172.

²¹² ///ğ// /yp'n: bolgay tepän, L 172.

²¹³ kw// ''y t////: kün ay t(ä)ηrikä, L 173 – L 174.

²¹⁴ ///tgwnm'k kwyn '//: kertkünmāk kün ay, L 180.

2.//y : 'wyçwnç q/////....
[.... tamgası]ı , üçünç k[orkmak²¹⁵]
3./ngry t'mğ'sy ///....
[.... t](ä)ñri²¹⁶ tamgası [....]

B

[...]

U 18 (T I D)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 6,0 cm x 6,6 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 359.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 409.

A

1. 'rty : p//
ärti , b[ir²¹⁷]
2. krk'k 'rt/....
k(ä)rgäk ärt[i²¹⁸]
3. 'wlwrwp :
olurup , [....]
4. pwrq'nq'
burhanka [....]
5. p'rw : pyr yylqy
baru/bärü (?) , bir yılkı [....]
6. pwşw// //ytwnm'k
boşu[nu ö]tünmāk²¹⁹ [....]

²¹⁵ //y : 'wyçwnç q/////: tamgası , üçünç korkmak, L 181.

²¹⁶ /ngry: t(ä)ñri, L 182.

²¹⁷ p//: bir, L 274.

²¹⁸ 'rt/: ärti, L 275.

²¹⁹ pwşw// //ytwnm'k: boşunu ötünmāk, L 279.

B

[...]

U 19 (M) (T I D)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 5,7 cm x 5,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 357.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 394.

A

1. //////////////yn

[sözün kılınç]ın²²⁰

2. //////////////lwk

[on tür]lüg²²¹

3. //////////////z

[suy yazok kılıtım]z²²²

4. //////////////n'ç' 'ygyd

[ärsär] näçä igid²²³

5. //////////////mz 'rs'r

[igidädi]m(i)z ärsär²²⁴

6. //////////////'ygyd'yw

[ymä näçä] igidäyü²²⁵

B

²²⁰ //////////////yn: sözün kılınçın, L 97.

²²¹ //////////////lwk: on türlü, L 97.

²²² //////////////z: suy yazok kılıtımız, L 98.

²²³ //////////////n'ç' 'ygyd: ärsär näçä igid, L 99.

²²⁴ //////////////mz 'rs'r: igidädim(i)z ärsär, L 99.

²²⁵ //////////////'ygyd'yw: ymä näçä igidäyü, L 100.

1. //////////////

[....]

2. //////////////

[....]

3. //////////////

[....]

4. yylvyl'dmz

yelviläd(i)m(i)z

5. ym' n'ç' ////

ymä näçä [üküş]²²⁶

6. tynlgg twr/////

tınl(ı)g(a)g tur[alıg(a)g]²²⁷

U 20 (M) (T II D 178)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 5,0 cm x 5,2 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 359.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 402.

A

...

1. t'mğ'sy : '//////////

tamgası , [üçünç korkmak beş]²²⁸

2. tngryy tmğ's//////////

t(ä)ñri tamg(a)s[ı törtünç bilgä]²²⁹

3. /ylyg //////////////////////////////////

[b]ilig [burhanlar tamgası t(ä)ñrim]²³⁰

²²⁶ n'ç' ////: näçä üküş, L 109 – 110.

²²⁷ twr/////: turalıg(a)g, L 110.

²²⁸ '//////////: üçünç korkmak beş, L 181.

²²⁹ tmğ's//////////: tamg(a)sı törtünç bilgä, L 182 – 183.

²³⁰ /ylyg //////////////////////////////////: bilig burhanlar tamgası t(ä)ñrim, L 183 – 184.

4. byly////////////////////

bili[gimizni köñlümüzni]²³¹

...

B

...

1. //////////////////byr q'mğ

[köñlin üç älgın] bir kam(a)g²³²

2. //////////////////krğ'k 'rty

[özün tükäti tutmak] k(ä)rgäk ärti²³³

3. //////////////////'t 'wyz

[t(ä)ñrim bilip bilmätin] ät öz²³⁴

4. //////////////////twş

[s(ä)viginçä yorıp yavlak eş] tuş²³⁵

...

U 21 (T II S 530)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 12,7 cm x 9,3 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 354.

Wilkins, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkins, Katalog Nr.: 389.

A

1. /////nk' pyr tyn///

[.... oğlanı]ña²³⁶ bir tın[tura]²³⁷

2. ///ry: 'wyçwnç yr//

²³¹ byly////////////////: biligimizni köñlümüzni, L 184 – 185.

²³² //////////////////byr q 'mğ: köñlün üç älgın bir kam(a)g, L 193 – 194.

²³³ //////////////////krğ'k 'rty: özün tükäti tutmak k(ä)rgäk ärti, L 194 – 195.

²³⁴ //////////////////'t 'wyz: t(ä)ñrim bilip bilmätin ät öz, L 195 – 196.

²³⁵ //////////////////twş: s(ä)viginçä yorıp y(a)vlak eş tuş, L 197 -198.

²³⁶ /////nk': oğlanıña, L 33.

²³⁷ tyn///: tintura, L 34.

[... t(ä)ŋri²³⁸ , üçünç y(a)r[uk]²³⁹

3. pyşynç 'w////////

[....] beşinç o[t t(ä)ŋri]²⁴⁰

4.////dǧn

[... balık]d(u)k(ı)n²⁴¹ [....]

B

[....]

U 22 (T I D)

Yazı: A: Çin ve Uygur yazısı; B: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 11,0 cm x 7,3 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 354.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 388.

B

1.////////m///z //s///

[... kerkün]m[ädimiz är]s[är]²⁴²

2. //lvw s'w swyz l'////....

[... çu]lvu sav sözlä[dimiz]²⁴³

3. 'wylwr tydymz

[....] ölür tedim(i)z [....]

4. 'r p't'r : 'rky p'....

[... tug]ar batır , ärki ba[r]²⁴⁴

²³⁸ ///ry: t(ä)ŋri, L 35.

²³⁹ yr//: y(a)ruk, L 35.

²⁴⁰ 'w////////: ot t(ä)ŋri, L 37.

²⁴¹ ////dǧn: balıkdukin, L 39.

²⁴² //////////m///z //s/// : kerkünmädimiz ärsär, L 19 - L 20.

²⁴³ //lvw s'w swyz l'////: çulvu sav sözlädimiz ärsär, L 21 - L 22.

²⁴⁴ ///'r p't'r : 'rky p'/: tugar batır , ärki bar, L 24 - L 25.

U 23 (T I)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 9,5 cm x 13,1 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 359.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 413.

A

1. //s'r :

[... är]sär²⁴⁵, [...]

2. /wlwrw 'wm'd////

[...] oluru umad[ımız²⁴⁶]

3. kwnkwl t' p'r/....

[...] köjültä bär[ü²⁴⁷]

4. ///k'k pwlty 'rs'/

[... kär]gäk²⁴⁸ boltı ärsä[r²⁴⁹]

5. mn'st'r'////

[...] m(a)n astar [hirza²⁵⁰]

B

[...]

U 24 (M) (- -)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 15,5 cm x 14,1 cm

²⁴⁵ //s'r: ärsär, L 284.

²⁴⁶ 'wm'd////: umadımız, L 286.

²⁴⁷ p'r/: bärü, L 288.

²⁴⁸ ///k'k: kärgäk, L 290.

²⁴⁹ 'rs': ärsär, L 290.

²⁵⁰ ////: hirza, L 292.

Daha Önceki Metin Yayınları: ZiemeBeiträge: 355.

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 390.

A

1. ... 'wl : tnkrym ...

[...] ol , t(ä)ñrim [...]

2. ... 'nyğ ywl'q' ///ykyn ...

[...] an(i)g y(a)vlak [bil]igin²⁵¹ [...]

3. twyrt ykrmy twyrlwk

[...] tört yeg(i)rmi türlüg [...]

4. /////n p'şlq 'rnk'kyn

[... on yıla]n²⁵² başl(i)g ärñäkin [...]

5. "ş 'yçkw tnk// ...

[...] aş içkü t(ä)ñ[rig²⁵³]

6. ///r : qwrwq 'wyl yyrk/////

[...] [ärsä]r²⁵⁴ kurug öl yer[kä beş²⁵⁵]

7. /wyrlwk /////q'

[t]ürlüg [tñl(i)g]ka²⁵⁶ [...]

B

[...]

U 25 (T I D 51)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 10,1 cm x 6,7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Zieme 1975: 212, not. 71.

²⁵¹ ///ykyn: biligin, L 51.

²⁵² /////n: on yılan, L 54.

²⁵³ tnk//: t(ä)ñrig, L 56.

²⁵⁴ ///r: ärsär, L 57

²⁵⁵ yyrk////: yerkä beş, L 58.

²⁵⁶ /wyrlwk /////q' : türlüg tñlğka, L 59.

Wilkins, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkins, Katalog Nr.: 397.

A

1.l....

[....]

2. y'z ntmz y'nklm///....

yaz(ı)nt(ı)m(ı)z yaŋ(ı)lt(ı)m[ız²⁵⁷]

3. tynlq q' n'ç/....

tınl(ı)gka näç[ä²⁵⁸]

B

[....]

U 26 (T I D 51)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Huastuanıft'ın bir parçası

Ebat: 9,3 cm x 3,1 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: Zieme 1975: 212, not. 71.

Wilkins, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkins, Katalog Nr.: 414.

A

1. ... kwnkwl t' p///...

köŋültä b[ä rü²⁵⁹ ...]

2. 'kswk krk'/ ...

ägsük k(ä)rgä[k²⁶⁰ ...]

B

²⁵⁷ y'nklm///: yaŋ(ı)lt(ı)mız, L 119.

²⁵⁸ n'ç/: näçä: L 120.

²⁵⁹ p///: bärü, L 288.

²⁶⁰ krk'/: k(ä)rgäk, L 290.

[...]

U 27 (T I x 560)

Yazı: Çin ve Uygur yazısı

İçerik: Huastuanift'in bir parçası

Ebat: 8,4 cm x 6,7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: BT V, Taf. I (Faksimile).

Wilkens, Kategori Nr.: 6.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 401.

A

[....]

B

1.///y ywq '...

[...t(ä)ŋr]²⁶¹ yok [...]

2.///ş typ'n...

[...ärmi]ş²⁶² tepän[....]

3. ...//d' 'wytrw s/////////....

[...nä]dä ötrü s[ünüşmiş²⁶³....]

4.///y q'lti....

[... karal]²⁶⁴ kaltı[....]

U 29 (T I α)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ezop'un yaşamı hakkında bir fabl²⁶⁵

²⁶¹ ///y: t(ä)ŋri, L 162.

²⁶² ///ş: ärmiş, L 163.

²⁶³ //d' 'wytrw s/////////: nädä ötrü sünüşmiş, L 165.

²⁶⁴ ///y: karalı, L 166.

²⁶⁵ Bu görüş, Rásonyi, 1930: 436'da belirtilmektedir. Asmussen ise 1966'da *Domuz ve Koyun Masalı* (Das Schwein und die Schafe) olarak isimlendirilmiştir (Wilkens, 2000:61).

Ebat: 24,1 cm x 16,5 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 33 (tıpkıbasım: 495) [Nr. 14]; Rásonyi 1930: 432 – 433.

Wilkens, Kategori Nr.: 1.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 33.

A

ywsyp'st nynk

yosıpasnı

1. krk'k pw s'vq' ym' q'mq'n kwylmyş
k(ä)rgäk bo savka kam(a)gan külmiş-
2. l'r ywsyp'sq 'wykmyş l'r 'ynç' tymyšl'r :
lär yosıpas(a)g ögmişlär inçä temişlär
3. 'wykrwnçwlwk 'rkyl sn ywsyp' n' 'wyçwn
ögrünçülüg ärgil s(ä)n yosıpas nä üçün
4. tys'r pyz p'rç' 'nyğ 'wykrwnçwlwkyn 'rwr
tesär biz barça anıg ögrünçülüğün ärür
5. pyz : "ny 'wyçwn pyny///wmwz kwy//"²⁶⁶
biz , anı üçün [...]muz kü[çi]
6. "z pylykymz p'rç/////////
az biligimiz²⁶⁷ barç[a]
7. ywsyp's 'ynç' ///////////
yosıpas inçä [...]
8. swz l'rn/////////
sözlern[...]
9. /wy/////////
[...]

B

'dkw kwyrtil' n///

ädgü körtlä n[omı]²⁶⁸

²⁶⁶ kwy//: küçi, TMC III: 33.

²⁶⁷ āz, 'z (OF.): "hırs" Gharib 1995: 15b. Budizmde, *az kılınç* Sankskritçe *trṣṇā* "hırs, tamahkarlık" sözcüğüne karşılık gelmektedir; *az bilig* de *az kılınç* sözcüğü ile benzer anlam taşımaktadır, ED: 277a.

1. 'wylwrk'ly 'yl' ts'r l'r m'nkr'y// 'wynt'ywr
ölürgäli elätsärlär maṇray[ur] üntäyür
2. ywsyp's 'ynç' tymyš qoyn 'wyçwn
yosıpas inçä temiş koyn üçün
3. 'wynt'm'z : n' 'wyçwn tys'r pyr'r pyr'r
üntämäz , nä üçün tesär birär birär
4. "d'qyn p'p k'myšyp ywnkyn qyrq'r l'r
adakin bap kämişip yuṇın kırkarlar
5. q///yrwk /////'wyçwn "d'qyn p's'r
[...b]irök [...] üçün adakin basar
6. /////////// 'ynçyp twnk wz wq
[...] inçip toṇuzug
7. ///////////dyn s'wq pylm'z
[...a]dın sav(a)g bilmäz
8. ///////////typ
[...] tep
9. ///////////mq/
[...]

U 30 (T II D 75)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Mitoloji, Kozmoloji metni

Ebat: 11,3 cm x 17,6 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC II: 6 – 7 (tıpkıbasım: 455 - 456).

Wilkens, Kategori Nr.: 4.

Wilkens, Katalog Nr.: 183.

A

1. //////////////////////////////////
[....]
2. //////////////////////////////////'r ym'
[....]ar ymä
3. //////////////////////////////////'r'n'yyn ym'
[....]aranayın ymä
4. //////////////////////////////////'rksyr'ryn
[....]ärsiräyin
5. //////////////yn////////ygy////////
[....]
6. //////////////y 'n //////////
[....]
7. //////////////y qyl'yyn////////pw
[....]kılayın [....] bo
8. //////////////kwyçy mynt///
[....] küçi [....]
9. //////////////qwnmyş pwlm'/wn
[....] konmuş bolma[z]un
10. //////////////-lwg pwlm'/yn
[....]lug bolm[ay]ın²⁶⁹
11. 'mg'/ kwytwrm'yyn typ :
ämğä[k] kötürmäyin tep,
12. ///: ym' 'nt'd' kyn
[....] ymä antada ken
13. /// "z ynk ym' 'wl q'm'q
[....]ymä ol kamag
14. /'kl'r 'wql'nl'ry kym kwykl'rd'n
[y]äklär oğlanları kim köklärdän
15. y//k'rw twyşmyşl'r 'rty :
y[er]gärü tüşmişlär ärti ,
16. //////////////'yrk'kl'rnynk
[....] erkäklärniñ

²⁶⁹ pwlm'/yn : bolm[ay]ın TMC III: 6.

17. //’wrwqy ym’ ’w/tyşy l’rnyn/

[....] urugı ymä o[l] tişilärniñ

18. //////////////////////////////////

[....]

B

[....]

U 31(M) (TM 159)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Yeni yıl duası²⁷⁰

Ebat: 7,1 cm x 6,7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC I: 31; TMC III: 36 (tıpkıbasım:498) [Nr. 17];

Özertural 2005: 221-229.

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 297.

A

1. ///pwrx’n tngry k’n mz pwg/

[....] burhan t(ä)ñrikän(i)m(i)z büg[ü]²⁷¹

2. ///tynk’ : tngryy mwž’k

[....]tıña , t(ä)ñri mojak

3. /////’wl’tyy qmğ ‘yky h

[....]ulatı k(a)m(a)g iki

4. /////dynt’rl’r : tngryk’n qwnçuy

[....]dintarlar , t(ä)ñrikän kunçuy

5. //rq’n tygytl’r : ‘ylçyy bylg’l’r

[tä]rkän²⁷² tegitlär , elçi bilgälär

6. ///l’r tngryk’nym : pwgwn//

²⁷⁰ Clark’a göre Büğü Han’a sunulan bir dua (Wilkens, 2000: 271). Wilkens’e göre bu metin Bema Yortusu’nda rahip ile cemaatin karşılıklı okuduğu bir duanın girişi olabilir (Wilkens, 2000: 271).

²⁷¹ ///pwrx’n tngry k’n mz pwg/ : [] burhan t(ä)ñrikän(i)m(i)z büg[ü], Wilkens 2000: 271.

²⁷² //rk’n: ///trkan, [ta]rqan TMC III: 36; tärkän, Özertural 2005: 225. Burada sözcüğün fragmandaki biçimi //rk’n olduğu için, Özertural’ın düzeltisi dikkate alınarak okunmuştur.

[...]lär t(ä)ŋrikänim , bogün[ki]²⁷³

7. //n k' 'lq'tmyş 'yq'/

[kün]kä²⁷⁴ alkatmış ayka

8. //l// //l//şyng'

[kut]l[ug yı]l [ba]şıŋa²⁷⁵

B

1. //wnçwn 'yg//z//

[ögr]ünçün²⁷⁶ ig[si]z[in]²⁷⁷

2. //szn twd'szn bwsş////////

[ad]as(ı)z(ı)n tudas(ı)z(ı)n busuş[sızın]²⁷⁸

3. q'dğwswn q'dyqyn bwy//

kadgus(ı)z(ı)n kadıkın büt[.....]²⁷⁹

4. yrlyq'm'qyy bwlzwn : qwp '////////

y(a)rlikamakı bolzun , kop a[dada]²⁸⁰

5. twd'd' y'ryn kyç' kwyw kwyz//

tudada yarın keçä küyü közädü

6. twtm'ql'ryy bwlzwn : 'wykw//

tutmakları²⁸¹ bolzun , ükü[ş]

7. 'wyzwtlwğ 't'wyzlwkwwr////////

özütüg ät 'özlüg kor[lug anıg]²⁸²

8. qylynçlg şmnw nwng qw////////

kılınçl(ı)g ş(ı)mnunun ko[rı yası]²⁸³

9. /ywyn tng////////q//t////²⁸⁴

yüzin t(ä)ŋ[ri....]

²⁷³ pwgwn//: bugün[ki] TMC III: 36; bökünki, Özertural 2005: 222.

²⁷⁴ //n k': [kün]kä TMC III: 36.

²⁷⁵ //l// //l//şyng': [kut]l[ug yı]l [ba]şıŋa, Wilkens 2000: 271.

²⁷⁶ //wnçwn: [ögr]ünçün TMC III: 36.

²⁷⁷ 'yg//z//: [ögr]ünçün 'igü//, TMC III: 36; [ögr]ünçün, 'YGW[]/[] Wilkens 2000: 272; //wnçwn 'yg//zn ögrünçün ig[si]z(ı)n Özertural, 2005: 226.

²⁷⁸ //szn twd'szn bwsş////////: [ađ]aszn tuğdaszn bosuş[szn] TMC III: 36.

²⁷⁹ bwy//: büt[ünin] TMC III: 36; büt[ürü] Özertural 2005: 223.

²⁸⁰ '////: a[dda] TMC III: 36;

²⁸¹ kwyw kwyz//: kü- közed- "korumak, kollamak" fiil özellikle küyü közedü tut- biçiminde kullanılmaktadır, ED: 758a.

²⁸² qwr////////: kor[lug anıg] Özertural 2005:223. Burada korlug sözcüğü anıg kılınçlıg ş(ı)mnu'nun sıfatı olarak düşünülmüştür, Özertural 2005: 228.

²⁸³ qw////////: qo[rı yası] Özertural 2005: 223.

²⁸⁴ /ywyn tng////////q//t////: yüzin t(ä)ŋr[i]// T[], Wilkens 2000: 272.

U 32 (TM 419)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Afrinçor Tegin tarafından Mani için yazılmış bir ilahi²⁸⁵

Ebat: 14,7 cm x 24,7 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC II, 7 – 9 (tıpkıbasım: 456 – 458); Schaeder 1925: 263 – 264 (arka yüz); ETS 16, 20; Gandjei 1970.

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 354.

A

1. ////////// "pry nçwr
[...] aprinçor²⁸⁶
2. //////////'qşwtl'ry py twyd'
[tegin kügi t]akşutları²⁸⁷ ...
3. ///////////kwsy rdny tyywr :
[...bäl]güsi r(ä)dni teyür ,
4. ///////////kwsy rdny tyywr :
[...bäl]güsi r(ä)dni teyür ,
5. //////////d' yyg m'nynk 'dkw
[... rädni]dä²⁸⁸ yeg mäniñ ädgü
6. ////ym "lpym p'kr'kym : rdny d'
[täñr]im²⁸⁹ alpım bağräkim , r(ä)dnidä
7. yyk m'nynk 'dkw tnkrym "lpym
yeg mäniñ ädgü t(ä)ñrim alpım
8. p'kr'kym : : byl'kwszwz yytyy
bägräkim , , bilägüsüz yeti
9. wz////ywr : byl'kwszwz yytyy

²⁸⁵ Wilkens, 2000: 316.

²⁸⁶ aprinçor tegin: TMC II: 7; afri-nçor tegin: Wilkens, 2000: 316; *aprinçor* UW: 169a.

²⁸⁷ //////////'qşwtl'ry: [tegin kügi t]akşutları, TMC II: 7.

²⁸⁸ ///d' : [r(ä)dni]dä TMC II: 7.

²⁸⁹ ////ym : [täñr]im TMC II: 7.

v(a)j[ir te]yür , bilägüsüz yeti
 10. wž y/ tywyr wž yrd/ 'wytwy
 v(a)ji[r] teyür v(a)jird[ä] ...
 11. pylyklykym twyz wnwm yrwqwm :
 biligligim tüzünüm y(a)rukum
 12. wž yrd' 'wytwy pylyklykym pylk'm
 v(a)jirda .. *biligligim bilgäm*
 13. y'nk'm : : kwyn tnkry yrwqynt'k
 [...] , , kün t(ä)ñri y(a)rukın tæg
 14. kwykwz lkwwm pylk'm : kwyn tnkry
 kögüzlügüm bilgäm , kün t(ä)ñri
 15. yrwqynt'k kwykwz lkwwm pylk'm :
 y(a)rukın tæg kögüzlügüm bilgäm
 16. kwyrtil' twyz wn tnkrym :
 körtlä tüzün t(ä)ñrim ,
 17. kwylkwwm kwywz wnqwm : kwyrtil' twyz wn
 külügüm közüncüm , körtlä tüzün
 18. tnkrym pwrq'nm pwlwnqswz wm :
 t(ä)ñrim burhan(i)m bulunqsuzum ,
 19. /wyk'ty /prynqwr tykyn kwyky
 [t]ükäti [a]prınqor tegin kügi

B

1. "drwq 'wyz/////////
 adrok öz[....]
 2. ywz lkwwm : : ///////////
 yüzlügüm , , [....]
 3. "dynqyq "mr'q/////////
 adınqıg amrak [....]
 4. 'mr'q 'wyz //'m/////////
 amrak öz.. äm[....]
 5. : : q'synqyqymyn 'w/////////
 , , kaşınqıgımın [....]

6. q'dqwr'rmn q'dqwrwq//
kadgurar m(ä)n kadgurduk[ça]
7. q'sy kwyr'tl'm q'wysqs'ywr mn
kaşı körtläm kavış(u)gsayur m(ä)n
8. :: 'wyz 'mr'qymyn 'wywrmn
, , öz amrakımın öyürm(ä)n
9. 'wyw 'wy///'r mn 'wydw/// //yçwn
öyü [...] m(ä)n ödü[... ü]çün
10. 'wyz 'mr'qy/// 'wpwyks'ywr mn ::
öz amrakı[mın] öpügsäyür m(ä)n , ,
11. p'r'//n tys'r p'ç 'mr'qym
bara[yı]n tesär baç amrakım
12. p'/w ym' 'wm'z mn p'qrs'qwm
ba[r]u ymä umaz m(ä)n bag(ı)rsakum
13. :: kyr'yyn tys'r kyçykk//m
, , kiräyin tesär kiçig k(i)[yä]
14. kyrw ym' 'wm'z mn //kyn yyp'r
kirü ymä umaz m(ä)n [...]kin yıpar
15. yydlqm :: yrwq tnkryl'r
yidl(i)g(i)m , , y(a)ruk t(ä)ñrilär
16. yrlyq'z wnyyn y'w'sm byrl'
y(a)rlikazunun yavaş(i)m birlä
17. y'qysyp'n "drlm'lm ::
yakışipan adr(i)lmal(i)m , ,
18. kwyçlw k pryştyl'r kwyç pyr zwnyn
küçlüg friştilär küç berzünün
19. kwyz y q'r'm pyrl' k//wşwp'n
közi k(a)ram birlä k[ül]üşüpän
20. kwylwşwkyn 'wlwr'lym :
külüşüpän oluralım
21. /////d/ ///// çwr tykyn
[tükä]t[i aprin]çor tegin

U 33 (T I α)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Hormuzta tanrı ve oğullarının Ş(ı)mnu'ya yenilmesinin anlatıldığı mitoloji metni

Ebat: 15,6 cm x 22,8 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC I: 19 – 20 (tıpkıbasım:409 - 410). Özertural 2005: 43-54.

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 180.

A

1. //

[....]

2. q' 'ynty : 'wl 'wyç y'kl'ryk

-ka inti²⁹⁰ , ol üç yäklärig

3. 'nqrwz nt' p'dy : twyrt

anharvazanta²⁹¹ badı , tört

4. yrwq kwyçyn pyrl' pw y//

y(a)ruk küçin birlä bo y[er]

5. swwq' 'ynty "p'mw pw/////ç'

suvka inti apamu bo[lgın]ça²⁹²

6. p //y/////////r////////mynk'

[....]-miñä

7. "d///t'nw ////////// 'wl

²⁹⁰ Fragmanın ilk satırı eksik olduğu için buradaki “-ka” eki hangi sözcüğe ait anlaşılamamaktadır. Le Coq, bu kısmı doldurmamış ve *-qa inti* şekliyle bırakmıştır (TMC I: 19). Özertural ise metnin kalanındaki ifadeden Hormuzta tanrının yer yüzüne indiği anlaşıldığı için eksik kısmın *[yer suv]ka inti* şeklinde tamamlanması gerektiğini söylemiştir (Özertural 2005: 48).

²⁹¹ 'nyrwzn: anzar-wazan < Part. axtar-wazan “burç, takım yıldızı” Gharib, 1995: 40a.

²⁹² "p'mw pw/////ç': *Abamu bu[rıxan]ça*, Le Coq burada *Abamu*'nun özel isim olduğunu düşünmüş ancak metinlerde daha önce böyle bir ismin yer almadığını da belirtmiştir (TMC I: 19). İfade, DTS'de *Abamu Burıxan* olarak geçmekte ve “Buddha Abamu” şeklinde anlamlandırılmaktadır DTS2a. ED'de *abamu* sözcüğüne “sonsuz, ebedi” anlamı verilmiş ancak bu metindeki örnek alınmamıştır (ED: 12a). UW'de ise *apamu* “ceset” olarak anlamlandırılmış ve *apamu bolgınça* okuyuşunun *apamu burıxança* okuyuşundan daha doğru olacağı düşünülmüştür (UW: 35b ve 167a). UW'deki düzeltiye dayanarak burada sözcük *apamu bolgınça* olarak okunmuştur.

[....] ol

8. p'//////////wyr

[.... t]ört

9. p'////////z ///l: ///r///t'

[....]

10. t//ry yrlq'nçwçy kwnkwl lwk

t[(ä)η]ri y(a)rl(a)kançuçı köñüllüg

11. 'rty şmnwq nçwkl'ty 'wylwrdy

ärti ş(ı)mnug n(ä)çükläti ölürdi

12. typ syz yk ''yts'r 'ynç'

tep sezik aytsar inçä²⁹³

13. kykynç pyrkyl : şmnw 'wyz tylyn

kikinç bergil , ş(ı)mnu öz tilin

14. t'kşwrwp q'm'q y'kl'rk'

tägşürüp k(a)mag yäklärkä

15. 'ynç' typ t'nwql'yw s'w

inçä tep tanuklayu sav

16. pyrdy syz l'rd' ''lmyş ' 'qw

berdi sizlärdä almış agu

17. qwrmwz t' tnkryk' ''tq'y

hormuzta t(ä)ηrikä atgay

18. m/// qwrmwz t' tnkryk pw

[....] hormuzta t(ä)ηrig bo

B

1. //////////

[....]

2. tydy : ''tmş ''qwsy 'wyz

tedi , atmış agusı öz

3. p'synk' t'kdy :twypwn

başına tägdi , töpün

4. /wyşty twym'n twym'n

²⁹³ typ syz yk ''yts'r 'ynç': tip sizik aytsar inçä TMC I: 19.

[t]üşti tümän tümän

5. y/lw'rdy²⁹⁴ : şmnw mn qwrnwz t'
y[a]lvardı , ş(ı)mnu m(ä)n hormuzta

6. tnkr////'m////ty////////
t(ä)nr[i....] tep [....]

7. n'nk //////////y'////m
näñ[....]

8. y'kl'r //////////////////
yäklär [....]

9. 'rty/// : //////////'wl /////
ärti [....] ol [....]

10. yydy l'r 'wylwrdy l'r 't 'wyz /n
yedilär ölürdilär ät öz[i]n

11. t'mw 'wynkwryn' twyşty
tamu üñürinä²⁹⁵ tüşti

12. 'wl 'wydwn qwrnwz t' tnkry
ol üdün hormuzta t(ä)nr

13. 'wwt tnkryk p'ltw ç' qylyp
ot t(ä)nrig baltuça kılıp

14. şmnw p'syn pyçty 'wl 'wä
ş(ı)mnu başın bıçtı ol ok

15. 'wwt tnkryk yytmyş twym'n
ot t(ä)nrig yetmiş tümän

16. pyr' swynkw t'k qylyp
berä süñü täg kılıp

17. şmnw p'syn swynkw p'syn//
ş(ı)mnu başın süñü başın

U 34 (M) ([T II D] 178)

²⁹⁴ y/lw'rdy: y[a]lvardı TMC I: 20

²⁹⁵ öñürinä: sözcük TMC I'de *öngüningä* olarak okunmuş ve “ön taraf (?)” anlamı verilmiştir. ED'de *öñü* maddesinde *tamu öñüñä tüşti* “cehennemin ön tarafına düştü”olarak geçmektedir. *üñürinä* “mağara” , Özertural 2005: 52-53.

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Günahkâr bir ruhun yargılanması

Ebat: 14,1 cm x 13,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC II, 12 – 13 (tıpkıbasım:461 – 462) ETS 28.

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 194.

A

1. ”ytwr tyywr : kntw
aytur teyür , k(ä)ntü
2. qylmyş qylynçy kwyzwnwr :
kılmış kılınç közüdür ,
3. tyywr yyrswb qwtty ’yrynwr
teyür yer suv kutı irinür
4. tyywr : ’wt swv qwtty ’yğl’ywr
teyür , ot suv kutı ıglayur
5. tyywr : ’y ’yq’ç qwtty ’wlywr
teyür , ı ıgaç kutı ul(a)yur
6. tyywr : kwynyy bwrywq kwyzwngw-
teyür , köni buyruk közüdür-
7. ç’ kwyzwnwp’n :
çä közüdürpän²⁹⁶ ,
8. //twg twtwp’n : tr’zkw
[ö]tüg tutupan , t(a)razug²⁹⁷
9. ’yçynt’ ’wlgwrwr tyywr :
içintä olgurur teyür ,
10. t//// ’/////ynçy ”ytyğ
t(a)[razug] [kıl]ınçı aytıg
11. bw////rynçw qylmyş
bo[lur i]rinçü kılmış
12. qylynçy ’ystyg bwlwr :

²⁹⁶ közüdürpän közüdürpän: “aynadaki yansımalar gibi görünen” ED: 761b.

²⁹⁷ tarazuk (OF.): “terazi, tartı” ED: 554a. *tl’zwg* Part./OF. */talāzug/* “terazi, ölçü; terazi burcu” DDM: 323b.

kılınç [....] bolur ,

B

1. ttrww s'çlg kwrtg' y'k
t(ä)trü saçl(ı)g kurtga yäk
2. q'lyp'nyn tyrmış (?) 'wyzwt
kalıpanın termiş üzüt-
3. l'ryg : twtwp'nyn twyn'ryg
lärig , tutupanın tünärig
4. t'mwq' t'rt'r tyywr :
tamuka tartar teyür ,
5. twypwsyn twngt'rw tyq'r
töpüsin toqtaru tıkar
6. tyywr : t'mwd'qyy y'kl'r
teyür , tamudakı yäklär
7. twt'r tyywr : myntrwmwntwz
tutar teyür , munt(u)ru muntuz²⁹⁸
8. y'kl'r klyr tyywr : myn/k/
yäklär k(ä)lir teyür , [....]
9. p'rk'n 'wrwp'n pyrk's'ywr²⁹⁹
bärgän³⁰⁰ urupan bergäsäyür
10. tyywr : 'wykwş //////////////////////////////////
teyür , üküş [....]
11. 'wyzwt "nt' kwyrwr tyywr :
özüt anta körür teyür ,
12. 'wylwm qwt qwlwp'n bwlm'z
ölüm kut kolupan bolmaz

²⁹⁸ munt(u)ru munduz: *muntur*:- “delirtmek” ED: 768a. *az uvutsuz suk yäk arırsız yäklär äriş kişig munturur* “azgın, açgözlü şeytanlar birçok insanı delirtir” U54: 8-9. *munduz* (<mun-): “yarım akıllı, aptal, bunak”; *Leksika sredneaziatskogo Tefsira*’da ise *munduz* sözcüğü daha çok “yalancı” ile ilişkilendirilip “kötü niyetli, şeytanca” anlamlarında görülmektedir, ED: 768a.

²⁹⁹ pyrk's'ywr: sözcük (kapalı) *e* ile yazılmış olmasına rağmen metnin anlam bütünlüğü düşünülerek (açık) *ä* ile *bärgäsä*- şeklinde okunmuştur. *bärgäsä*:- “kamçı ile dövmek, kırbaçlamak istemek” ED: 364b.

³⁰⁰ *bärgä* [*bärgä*+n(*enst.*)]: “ip, kırbaç, kamçı”; *bärgä*, *TT IV*’te Latince *virga* “çubuk, değnek” sözcüğüne bağlı olarak OF. kökenli bir sözcük olarak düşünülmüştür. Ancak Farsçada bu sözcükle bağlantılandırılacak herhangi bir sözcük bulunmamaktadır. Bu nedenle bu teoremin doğru olması mümkün değildir, ED: 362b.

U 35 (T I D/TM 282)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ruh göçü hakkında bir vaaz

Ebat: 13,3 cm x 8,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC I 17 – 18. (tıpkıbasım: 407 – 408); AtüStud IV, 765 – 766.

Wilkens, Kategori Nr.: 2.

Wilkens, Katalog Nr.: 136.

A

1. q'ltı 'wz kyşy 'wz l'nqw 'd pwlm's'r 'wz ///
kaltı uz kişi uzlangu³⁰¹ äd bulmasar öz [...]
2. 'yşyn p'rç' qwdwr : knt/ym' 'yşsz pww//
işin barça kodur k(ä)nt[ü] ymä işsiz bo[ş]³⁰²
3. ywryywr : : q'/// kyşy pw mwnç' s'vq
yorıyur , , ka[lıtı] kişi bo monça sav(a)g
4. 'dyrw pylm's'r /////s'r n'nk py///
adıru bilmäsär [ukma]sar³⁰³ näñ [...]
5. s//m'q'y : ym' /////ryk kwykwz y q'r'
sımagay , ymä [...]-rig kögüzi k(a)ra
6. kwyzswz t'klwk : //////////wz "z////
közsüz täglük , [...]
7. q/////////
[...]

B

1. //////////l'rq 'wt : 'wtwnqwq n'nk
lar(a)g ot , ot otungug näñ
2. //kwywrwr 'wyrtywr : 'ynç' //ty

³⁰¹ uzlan-: “ustalaşmak” OTWF: 516.

³⁰² pww//: boş, TMC I: 17.

³⁰³ /////s'r: uxmasar, TMC I: 17.

[...] küyürür örtäyür , inçä [k(a)l]tı³⁰⁴

3. pwz'qw kym 'rsl'nq' k'dyl////wq

buzagu kim arslanka kädil[ip]³⁰⁵ [...]

4. tytr'tyr pwt'rl'ywr : ym' qwzy kym

titrätir butarlayur³⁰⁶ , ymä kozi kim

5. pwyryk' k'dyly/ q'///m'q 'wylwrwr : t'qy

börikä kädili[p] ölürür , takı

6. // ' p'z //n//////////yrd' 'wynty y'n'

[ym]ä baz[ga]n³⁰⁷ [kısgaç kim täm]irdä³⁰⁸ ünti yana

7. ////////////qłty

[.....] k(a)ltı

U 36 (T II D 177/T II K)³⁰⁹

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Rahip Mar Amu hakkında bir metin

Ebat: 14,8 cm x 23,4 cm

Daha Önceki Metin Yayınları:

1. Bölüm:

TMC I: 32 – 34 (tıpkıbasım: 422-424); Bang, 1931: 17-18; ATG 293-294.

2. Bölüm:

TMC I: 35-37; Bang, 1931: 19; Bang 1923: 189.

Wilkins, Kategori Nr.: 1.2.

Wilkins, Katalog Nr.: 47.

A1

1. p/şy //////////

b[a]şı [...]

³⁰⁴ //ty: q(a)ltı, TMC I: 17.

³⁰⁵ buzagu kim arslanka kädil[ip]: “dünyaya, aslan olarak tekrar gelmiş bir buzağı” ED: 703b.

³⁰⁶ titrätir butarlayur: “korkutur ve parçalar” ED: 309a.

³⁰⁷ bazgan: “demirci çekici” sözcük Maniheist Uygur metinlerinde *bazgan* ve *basgan* olarak iki biçimde de görülmektedir, ED: 390b.

³⁰⁸ // ' p'z //n//////////yrd': [ym]ä bazyan [qıskaç kim tä]mirdä TMC I: 18.

³⁰⁹ U 36 numaralı fragmanın ortasında hasar olduğu için satırlarda kaymalar görülmüştür. Bu noktada çoğunlukla metinde görülen kısım aktarılmış, bazı bölümlerde ise Le Coq'un daha önceki okuyuşu dikkate alınarak düzeltmeler yapılmıştır, krş. TMC I: 32-37.

2. 'wtrw mr //////////////////////////////////
ötrü m(a)r [....]
3. 'ynç' typ //////////kwy/////////
inçä tep [....]
4. qyls'r : m'n ////syny kwyrw////
kılsar , män [....] seni körü [....]
5. k' "y q'rw ///y : q'çn'nk n'nk
kä aygaru [....] kaçnaŋ nän
6. t'mwq' //// q'y sn tydy :
tamuka [....] s(ä)n tedi
7. 'nt' q'////'qşyk kntw
antag [.... v]ahşig k(ä)ntü
8. : : 'wy//////// qylty q'm'q
, [....] kılıt kamag
9. "ymyş s'w////////' s'rynçyn
aymıŋ sav[....] sarınçın
10. //dwn kwnkwlt' mwž'k p'lyq
[...]dun köŋültä mojak balıg
11. ///y : mr 'mw pwşy qwlty :
[....] , m(a)r amu buşı koltı
12. ///t' t'k//ndy : pyr y'q'q
[....]ta täg[zi]ndi , bir yagak
13. /////'nk// r'///wž'k
[....]aŋ [m(a)]r a[mu m]ojak
14. pwl/y : //////////////////krylykynk'rw
bol[t]ı , [.... t(ä)]ŋrilikiŋärü³¹⁰
15. ///////////////////////////////////
[.....]
16. p'//y : kym q'mq p'////ş'n//
ba[rd]ı , kim kam(a)g [....]
17. pyr'r 'wdwrwr l'r 'r/y : : 'wl tnkry
birär udururlar är[t]i , , ol t(ä)ŋri-

³¹⁰ ///krylykynk'rw: [t(ä)]ŋriligiŋärü, TMC I: 33

18. lykd'ky q'm mr 'mw mwž'kk'
likdäki kam m(a)r amu mojakka
19. 'ynç' typ "yyty n' 'r sn
inçä tep ayıtı nă är s(ä)n
20. /////n n'lw k'ltynk pyz ynt'///
[...s](ä)n nälüg kältin bizintä [.....]
21. /////lwr tydy :: ym' mr 'mw
[...]lur tedi , , ymä m(a)r amu
22. ///k 'wl q'mq' 'ynç' ty/
[moja]k ol kamka inçä te[p]
23. ///y : 'r// ///t'r mn s/////////
[ted]i , [...]tar m(ä)n [...]
24. ////////// kltym q'////////
[...] k(ä)ltim [...]

A2

1. ///////////////////kyrtw
[...] kertü
2. ///////////////////tnkry pylk'
[...] t(ä)ñri bilgä
3. //////////'wlw/////////typ : 'mty
[...] tep , amtı
4. ///mn "nt///rwq p'rq
[...]m(ä)n anta [...]ruk bark
5. tnkry nwmyn y'd/// 'wlwr'yn
t(ä)ñri nomın [...] olurayın
6. tydy ::
t(ä)ñri nomın yad[ayın]³¹¹ tedi , ,
7. 'wytrw 'wl q'm '///// 'wl'yw
ötrü ol kama[g....] ulayu
8. 'ynç' typ 'ydy ///////////krylyk
inçä tep aydı [t(ä)ñ]rilig³¹²

³¹¹ y'd////: yad[ayın], TMC I: 33.

9. syzynk' pwlzw/////wlwrwnk
siziŋä bolzu[n....] oluruŋ
10. tydy : 'wytrw mr 'mw mwž'k
tedi , ötrü m(a)r amu mojak
11. 'wl q'mq' 'ynç' typ 'ydy :
ol kamag inçä tep aydı ,
12. sn 'wyç ywly 'ynç' typ 'y
s(ä)n üç yolu inçä tep ay-
13. qyl pw tnkrylyk syz//k' pw////
gıl bo t(ä)ŋrilik siz[i]ŋä bol[zun]³¹³
14. : 'wytrw /////m 'y////////wl'yw
, , ötrü[....]m ay[....]ulayu
15. 'wyç ywly '////////yp////y : :
üç yolu a [..... t]ep[....]i , ,
16. tnkrylyk /////k' pwlzwn tyd/ :
t(ä)ŋrilik [....]kä bolzun ted[i] ,
17. n' 'wyçwn tys'r : 'wl q'm
nä üçün tesär , ol kam
18. kwnkwlynk' 'ynç' s'qynty : pw
köŋülüŋä inçä sakıntı , bo
19. //dyn yyrlyk 'r pw kntw svykyn
[....]dın yerlig är bo k(ä)ntü s(ä)vigin
20. /// 'wylm'kk' kyrwr m'nk' 'w//
[....] ölmäkkä kirür maŋa o..
21. //şy 'sq pwlq'y : : ym'
[....]şi as(ı)g bolgay , , ymä
22. /////dwn mr 'mw mwž'k
[....]dun m(a)r amu mojak
23. /////wn pršt////////ny pw/////////
[....]un frişti [...nı bo

B1

³¹² ///krylyk : [t(ä)ŋ]rilig TMC I: 34.

³¹³ pw//// : bo[lzun] TMC I: 34.

1. q'nkynk/////////////////
kañıñ [....]
2. mn pw plkw k/////////////////
m(ä)n bo b(ä)lgü k [....]
3. ywl'q 'yrw 'r// :: /////
y(a)vlak erü är [....] , , [....]
4. "z 'yn'k'rw p'rm// : pyr 'wykw/////////
az ınaru barm[....] , bir ükü[ş]
5. mwyq'q kwyr/// : ym' mwyq'q
muygak körmiş , ymä muygak
6. syqwnwq 'wvw/////lyk 'wyçwn
sıgunug uvu[....]-lik üçün
7. 'yd'rwr 'rmyş ////////// pw plkw kwyrwp
idärür ärmiş[....]bo b(ä)lgü körüp
8. ym' 'nyq pw ///// pwlwp : 'wytrw
ymä anıg bo [....]bolup , ötrü
9. ////ynk' 'ynç' typ'n 'ymyş :
[....]iñä inçä tepän aymış ,
10. //t'nk s'//l'r pw : n'
[....]tañ sa[....]lar bo , nä
11. /////kwyrwr mn tymyş ::
[....]körür m(ä)n temiş , ,
12. ym' t'qy "z 'y//rw p'rmyşl'r
ymä takı az ı[na]ru barmışlar
13. /////twş p'ş//////// 'nt'
[....]tuş baş[....] anta
14. /wyşmyşl'r : sww////////ş'q'ly
[....]üşmişlär , suv[....]şagalı
15. 'l////myşl'r : 'wytrw 'wl////y
äl[....]mişlär , ötrü ol[....]
16. p'lq 'tyn yymyşl'r qwq/syn
bal(ı)k ätin yemişlär kovg[a]sın
17. //////////sww 'yçr' kmyşmyşl'r :

[....]suv içră k(ă)mişmişlär ,
 18. //////////yydynk' sww 'yçr'ky
 [....]yidiñä suv içräki
 19. //////////yrylw qwwr'nw klmyşl'r :
 [....]jirilü kuvranu k(ă)lmişlär
 20. p'lq t'ysy qwwq'sy
 bal(ı)k taisi kovgası
 21. /////' p'lq'q twtwp
 [....]bal(ı)kag tutup
 22. /////lty s//l pw s'wq
 [....]ltı s[....]l bo sav(a)g
 23. //////////////////'yd////////mwnk////ş :::
 [....]id[....]muñ[....]ş , , ,
 24. //////////////////'yn/////////
 [....]in[....]

B2

1. ///////////////////////////////////
 [....]
 2. //////////////////qyqw qwşl'r
 [.... ta]kıgu kuşlar
 3. //////////'yç//k' 'wrmyş 'rty :
 [....]iç[....]kä urmuş ärti ,
 4. //////////'wl 'r 'y////////n 'çmyş :
 [....]ol är i[....]n açmış ,
 5. t'qyqw qwşl'r'////'rw 'wyntwrmyş
 takıgu kuşlara [....]ärü öntürmiş
 6. m'nkyn 'şyn ////'ly : 'wl t'qyqw
 mänin aşın [....]äli , ol takıgu
 7. qwş "r' 'y////////'r 'rmyş :
 kuş ara e[....] ar ärmiş
 8. 'm'ry p'rç' //////////'rmyş : 'wl
 amarı barça [....] ärmiş , ol

9. tyşy t'qyqw l'r q'mq'n 'wn'r////
tişi takıgular kam(a)gan onar (?) [....]
10. 'rmyş : ym' yrk'ky n'nk /////
ärmiş , ymä erkäki näñ [....]
11. 'rmyş : : 'wytrw 'wl '////////
ärmiş , , ötrü ol a[....]
12. 'ynç' kwyrwp 'wl qwş 'ydysynk'
inçä körüp ol kuş idisiñä
13. 'ynç' ty/////tmyş : n' t'nk
inçä te[p ayt]tmış , nä tañ
14. s'w ////////// 'vmd' ym'
sav[....]ävimdä ymä
15. 'wyk////qyqw qwşl'r p'r 'rwr :
ük[üş ta]kıgu kuşlar bar ärür ,
16. 'yrk'k/ 'wn'r : tyşsysy n'nk 'wnm'z
erkäk[i] ünär , tişisi näñ ünmäz
17. 'rty : syznk t'qyqw 'yrk'ky
ärti , siziñ takıgu erkäki
18. n'nk 'wnm'z : tyşsysy 'wn'r //////////
näñ ünmäz , tişisi ünär [....]
19. 'ynç' kykynç pyrty : mn//////////
inçä kikiñç berti , m(ä)n [....]
20. t'qy qw l'rym 'mty q'l//////////
takıgularım amtı kal[....]
21. n'nk 'wnm'z 'rty : y//////////
näñ onmaz ärti , y[....]
22. 'rty : mn p////////nyq k//////////
ärti , m(ä)n b[....]nıg k[....]
23. t'nl'ywr mn//////////
tañlayur m(ä)n[....]
24. //////////qwl 'ynç' //////////
[....]gul inçä[....]

U 37 (T II D 78)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ayin metinleri (ilahi, dua vs.)

Ebat: 13,7 cm x 14,1 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: U 37: TMC III: 27 (tıpkıbasım: 489) [Nr. 9, VIII]; U 52:

TMC III: 27 (tıpkıbasım:489) [Nr. 9, X].

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 308.

A1

1. t///// syz ynk'rw 'wytwn

[...] siziñärü ötün-

2. wy pyr /////d/// tyryk

[...]tirig

3. /////syz //mn///

[...] m(ä)n

4. ynk'rw yl/////

[...]

5. ym' twyk //////////

ymä tük[äl (?)]

6. t'ky ym(?) //////////

[...]

7. sy s'n //////////////////

[...] sän [...]

8. s'z y' (?)////////

[...]

B1

1. ////////// qwp////////

[...] kop [...]

2. ////////// : qwpq'lyky

[...] kopka , eligi

3. //z : q'm'q t// 'wyz y
[....] , kamagta özi
4. ///syz : //t' //yd///
siz [kop]ta [....]
5. syz : q'm //l///
siz kam[ag]
6. q'm'q // twdy
kamag [....]
7. //y "lnwr (?)
[....]
8. //wyrwn
[....]
9. //mrk
[....]
10. //m
[....]
11. pyz ynk'
biziñä

A2

1. //////////////////////////////////
2. y///ty /// yytyñç
3. kyrtkwnm'k //td' y
kertkünmäk [....]
4. //kyn ///
[....]
5. yrw//////// ty ty ///
y(a)ru[k] teđi [....]
6. ///kwyny k////////
[....] küni [....]
7. t'kr mz //////////
tägirm(ä)z [....]
8. kwyçyn //////////

küçin [...]

9. 'nk kwytw////////

äŋ [...]

10. twt'r //////////

tutar [...]

11. 'dkw qyly/// ////

ädgü kılı[nç] [...]

B2

1. /// y////////

[...]

2. //// kw////l'l///m

[...]

3. /// 'w/// tnkry y

[...] t(ä)ŋri

4. /yky ////mr' ////

iki [...]

5. ”ş 'w////////

aş [...]

6. ////////// k'myš pw//

[...] kämiş bo [...]

7. //////////kwyn 'yky

[...] küñ iki

8. ////////// yd

[...]

9. //////////myny pwrq'n

[...] meni burhan

10. ////////// ywl p'sy

[...] başı

11. ////////// m'nkykw

[...] mänjigü

U 38 (T II D 78)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ayin metinleri (ilahi, dua vs.)

Ebat: 13,7 cm x 14,1 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 26 (tıpkıbasım: 488) [Nr. 9, IV].

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 304.

A1

1. pylynkyz////////////////////

biliniz [...]

2. dkl'ry qwlwmyn

[...] kolumın

3. q'wşwrwp syz ynk'rw

kavşurup siziñärü

4. "lq'nq'ly twrwr mn

alkangalı turur m(ä)n

5. kwnkwl wmt'ky swyww

könülümñäki suyug

6. y'z wqwq /////

yazokug [...]

B1

1. syz y// yrww

sizi[ŋ] y(a)ruk

2. 'wydrwlmyş 'wyswnkwz

üdrülmiş özüñüz

3. 'wdwq bwykw kwnkwl

odug бүгү көнүл

4. 'wynkwz kwyr'tl'

üñüz körtlä

5. yrww 'rd/y lyk

y(a)ruk ärd[n]ilig³¹⁴

6. '//////////m'qy

[....]

A2

1. krykd'kd////////qy

[....]

2. yrwqwq kwy//k q'yw

y(a)rukug [....] kayu

3. kyşy kyrtkwns'r tnkry

kişi kertkünsär t(ä)ñri

4. 'ryqynt' 'yşl's'r

arığınta işläsär

5. 'wl kyşy '////////

ol kişi [....]

6. ///nwmd' ///

[....] nomda [....]

B2

1. //////////tmyş

[....]

2. 'ylyk /// pyz ny q'm'q

elig [....] bizni kamag

3. y'nklwq nwml'rd'

yanluk nomlarda

4. 'wyd///d/// 'wlwq yrwq

[....] ulug y(a)ruk

5. //////////lwmmwzt'

[köñü]lümüztä³¹⁵

6. //////////pyz p///

[....] biz [....]

³¹⁴ 'rd/y lyk : ärd[n]ilig TMC III: 26.

³¹⁵ ///lwmmwzt': [köñü]lümüztä, TMC III: 26.

U 39 (T II D 78a)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Dinî törenlerde okunan dua metni

Ebat: 18,1 cm x 24,8 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 24 (tıpkıbasım: 486).

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 301

A1

1. //////////////////

[....]

2. ///kyz /// 'wlq

[....]

3. syz ynk 'wydrwlmys

siziñ üdrülmiş

4. 'wykm'kynkyz k'

ökmäkiñizkä

5. tñkryd'm kyrtkwnm'kynkyz

t(ä)ñridäm kertkünmäkiñiz-

6. k' 'wyz wm twyk'l

kä özüm tükäl-

7. lyk pwl'yyn

lig bulayın

8. n' 'wyçwn tys'r

nä üçün tesär

9. syz ynk mn syz ynt'

siziñ m(ä)n sizintä

10. pwlwn pwltwm syz

bulun boltum siz-

11. ynk'rw'wytwnwrmn

ijärü ötünür m(ä)n

A2

1. //////////////////

[....]

2. 'wyz wmyn 'y/k'kym

özümün [....]

3. m'nynk 'wyz wtwmn

mäniñ özütüm(ü)n

4. 'ryl'qly p'kym tyryk

[....] bägim tirig

5. 'wyz wmk' 'wykrwnçw

özümkä ögrünçü

6. kwyrtkwrwkly tnkrym

körktgürügli t(ä)ñrim

7. m'nynk kwnkwlwmyn

mäniñ köñülümin

8. yrwtwqly q'nkym 'mty

y(a)rutuglı kañım amtı

9. qwrqynçyq syz t'rq'r'nk

korkınçıgsız tarkarañ

10. myny syz ynçsyz qylynk

meni sizinçsiz kılñ

11. tngrym 'yyq y'wl'q

t(ä)ñrim ayıg yavlak

B1

1. //////////////////

[....]

2. 'yyq qyly//lql'rd'

ayıg kılı[nç]l(ı)glarda

3. qwrtq'rynk y'z wqlwq

kurtgarıñ yazoklug-

4. l'rd' s'çynk 'wz

larda saçıñ oz-

5. qwrwnk t'mw 'wql'n
guruŋ tamu oglan-
6. ynd' kym q'm'qn
ında kim kamag(ı)n
7. yyl'yn "dyn y'dm'q
[...] adın yadmag-
8. ly 'wl : tnkrym qwrwnk
lı ol t(ä)ŋrim koruŋ
9. pw yykwçy ykl'rd'
bo yegüçi y(ä)klärdä
10. 'wykwş twrlwk 'qwlwq
üküş türlüg agulug

B2

1. tnkrym s/////w 'wytw
t(ä)ŋrim s[iziŋär]ü³¹⁶ ötü-
2. nwrmn syz ynk
nürmän siziŋ
3. 'wynkwnkwz d' y'lyn'rmn
öŋüŋüzdä yalınar m(ä)n
4. 'wz 'wt'çy syz : 'dkw
uz otaçı siz ädgü
5. 'wykly l'rynk 'wyrk'tdrw
ögliläriŋ örgätdrü-
6. kly syz : 'mr'ql'rynk
gli siz amraklarıŋ
7. 'mr'yyn s'wyntrwgly
amrayın sävintrügli
8. syz : 'mtı 'wyrk'dtrwnk
siz , amtı örgätdrüŋ
9. m'nynk p'şymyn
mäniŋ başımın

³¹⁶ s/////w : s[iziŋär]ü, TMC III: 24.

10. ”yyq qylynçlyq şmnw
ayıg kılınçlıg ş(ı)mnu

U 40 (T I/ TM 423a)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Işığın bilgisi ilgili vaaz metni

Ebat: 18,1 cm x 24,8 cm.

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 22 (tıpkıbasım: 484) [Nr. 8, VII]; TürkParallel
96.

Wilkens, Kategori Nr.: 3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 153.

A

1. ///////////////: ’yky ykrmyıç
[....] , iki y(e)girminç
2. ///q’nyw kyşy kym pw yrwqwn
[....] kişi kim bo y(a)rukun
3. ’rm’k// kntw kwnkwlyn ’yçr’
ärmäk [....] k(ä)ntü köñülin içrä
4. t’rymyş ’rs’r : ’wl kyşy plkwsw
tarımış ärsär , ol kişi b(ä)lgüsi
5. ’nt’q ’rwr : n’nk ”şnw ’wwtswz
antag ärür , näñ aşnu uvutsuz
6. pylyk ’n’nk kwnkwlyn ’yçr’
bilig [....] köñülin içrä
7. ’rksynm’z : ym’ tyşy kyşyl’rnk
ärksinmäz , ymä tişi kişilär(i)ñ
8. kwrkyn m’nkyz yn n’nk ywqç’
körkin mäñizin näñ yokça
9. ’dlyksyzç’ s’qynwr : ym’ kntw
ädligsizçä sakınur , ymä k(ä)ntü
10. ’wyz yn ’wz wntwnlwq l’rd’

özin uzuntonlularda

11. s'ql'nw t'rq'rw twt'r :

saklanu tarkaru tutar , ,

12. 'ykynty kntw kwynkwlyn nqwş'kl'r

ikinti k(ä)ntü köñülin n(i)goşaklar

13. 'wyz ' p'm'z 'wl'm'z : 'wl nqwş'kl'r

üzä bamaz ulamaz , ol n(i)goşaklar

14. //wyn n'nk'ywk 'wyz y nynkç'

[...] öziñçä

15. //// m'z : ym' 'wl nqwş'kl'r n'nk

[ohşat]maz³¹⁷ , ymä ol n(i)goşaklar näñ

16. /////k' qwrynk' 'rtwq

[ornıñ]a³¹⁸ kurıña artuk

B

1. kwykt// //////////m'z //////////

[...]maz[...]

2. 't 'wyz yn 'wql'qw kwyn////////

ät 'özin oğlagu küñ[...]

3. syy'q twtm'z : ym' tw// l'r

[...] tutmaz , ymä [...]

4. ywmş'q 'ynçk' 'ytyklyk /'r'ty/////

yumşak inçgä etiglig [y]aratı[glıg]³¹⁹

5. tyl'm'z qwlm'z : : twyrtwnç

tilämäz kolmaz , , törtünç

6. 'lqynçw 'wylwm kwynyn 'wyww

alkınçu ölüm küñin [...]

7. twt'r : ym' 'wyz wkswz 'rklyk

tutar , ymä üzüksüz ärklig

8. q'n 'n'nk kwyz ynk' kwyz wnw

han ... köziñä közünü

³¹⁷ //// m'z: [o]q[şat]maz, TMC III: 22.

³¹⁸ /////k': [ornıñ]ya, TMC III: 22.

³¹⁹ /'r'ty/////: [y]aratı[γıγ], TMC III: 22.

9. ywz wn 'wtrw twrwrç' s'qynwr :
 yüzün utru tururça sakınur ,
10. : pyşynç 'yn 'yçyl'ryn mwnlwk
 , beşinç in 'içilärin münlüg
11. q'd'qlq qylm'z kymny 'wyz 'ym'
 kadaglıg kılmaz kimni üzä ymä
12. 'z wk t'nwq 'wynm'z : 'ynçyp
 äzüg tanuk ünmäz , inçip
13. 'wyz wkswz kwynt'm'k 'n'nk kwnk/////
 üzüksüz küntämäk [...] köñ[li]
14. swyz wkwn yrwqyn y'şwq'n
 süzükün yarukun yaşukan
15. 'rwr : : pw 'rw/ /////
 ärür , , bo ärü[r iki]³²⁰
16. ykrmy 'yl'nm'k kym pwr/////
 y(e)girmi elänmäk kim [....]

U 41(T I α2) + U 281 (T I D)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Işığın bilgisi ilgili vaaz metni

Ebat: 9,2 cm x 8,0 cm

Daha Önceki Metin Yayınları:

U 281 + U 41: ZiemeSermon: 264 – 265.

U 281: BT V: 45 [Nr. 17].

U 41: TMC III: 21(tıpkıbasım: 483) [Nr. 8, VI]; TürkParallel: 94 – 95.

Wilkens, Kategori Nr.: 3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 151.

A

1. ...

[....]

³²⁰ 'rw/ ///: ärü[r iki], TMC III: 22.

2. s'qynm'z : '///z y ym' 'dn'qwä' ...
sakinmaz , [...] ymä adnaguka [...]
3. pwşqwt pwşqwrn'qyn sw'r ...
boşgut boşgurmakin .. [...]
4. : : 'wyçwnç nwm nwml'm'qä' ...
, , üçünç nom nomlamakka[...]
5. t'wr'nwr : twrtwnç 'lqyn...
tavranur , törtünç alkın[çu]
6. 'wydwn 'wywr 'wnytm'z : p'şyk...
üdüñ öyür unıtmaz , ... [...]
7. 'ym'qynk' pytyk 'wqynm'//nk' ...
aymakıña bitig okınma[kı]ña [...]
8. ywk t'wyrn'kynk' ////////// ...
[...] tävirmäkiñä [...]
9. : pyş/////r//////////////// ...
beş[...]

B

1. : : 'wyçwnç çqş'pt'q
, , üçünç ç(a)hşap(a)tag
2. t'mq'q kyrtwn twt'r : ym'
tamgag kertün tutar , ymä
3. 'wrn'qsz 'ykyrçkw kwnkwł
ornags(ı)z³²¹ ikerçgü köñül
4. twtm'qd' 'wyz yn t'rq'rw
tutmakda özin tarkaru
5. twt'r : : twyrtwnç kntw
tutar , , törtünç k(ä)ntü
6. ///ty synk' p'qşysynk'
[...]tıısıña bahşıısıña
7. //////////'wnç'qlq pwlwr : ym'
[...]unçaklıg bolur , ymä

³²¹ ornags(ı)z: <orna-g + siz “temel, bir yere yerleşmek” , OTWF: 197-198.

8. //rw////////n "dyn
[....]aru [.....]n adın

U 42 (T I/ TM 423e)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Rahiplerin özellikleri hakkında öğretici bir metin

Ebat: 17,0 cm x 24,3 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 20 - 21 (tıpkıbasım:482 - 483) [Nr. 8, V];

TürkParallel 93.

Wilkens, Kategori Nr.:3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 150.

A

1.'dkwn'dgw

[....]

2. 'ryky p'ryqy 'wlwq twyrlwk//
ärigi barıgı ulug türlüg[ün]

3. "tlq kwylwk plkwlw p/////
atl(ı)g külüg b(ä)lgülüg b[olur]³²²

4. : : "şnwsy 'yl'n/////

, , aşnusi elän[....]

5. q'nyw kyşy kntw 't 'wyz yn 'wyz '
kanyu kişi k(ä)ntü ät 'özin üzä

6. 'rklyk pwlwp 'yl q'n twyrwsyn
ärklig bolup el han törüsin

7. twtmyş 'rs'r 'yl q'n twyrwsy
tutmuş ärsär el han törüsi

8. 'r//y p'ryqy pyş twyrlwk s'vd'n
är[ig]i barıgı beş türlüg savdan

9. 'wtrw plkwlw pwlwr : :
ötrü b(ä)lgülüg bolur , ,

³²² p/////: b[olur], TMC III 20.

10. pw 'rwr 'yl q'n twyrws/////
- bo ärür el han törüs[i....]
11. ///w pyr p'lyä'd' 'w/////
- [...]u bir balıkda u[....]
12. 'rmz twrm'z : ym' pyr ////
- ärm(ä)z turmaz , ymä bir
13. 'ryky p'//qy///m'z : 'wl k/////
- ärigi ba[rı]gı [...]maz , ol k[işi]
14. '/////l'////////'wqş'ty 'wlw///
- a[....]la[....] ohşatı (?) ulu[....]
15. d'n //////////n//b////////
- dan [...]n[....]b[....]
16. ////////////////// k'lyr : ////
- [...]kälir , [...]
17. //////////////////
- [....]

B

1. ///ql'nm'z 'ynçyp 'qy pwlwr : ym'
- [katı]gılanmaz³²³ inçip ağı bolur , ymä
- 2.////yrlwk "qy p'rm 'lkynk'rw
- [... t]ürlüg ağı bar(ı)m älginärü
3. k'ls// 'syk'nw qyz q'nw twtm'z kyz
- käls[är] äsirgänü kızganu tutmaz kız-
4. l'm'z : : 'wyçwnç 'ryqwn twrwqyn
- lämäz , , üçünç arığın turugun
5. 'rm'kyk nwml'ywr : 'dn'qwä' twtwzwr
- ärmäkig nomlayur , adnaguka tutuzur
6. kntw ym' "ryqyn twrwqwn 'rwr :
- k(ä)ntü ymä arığın turugun ärür ,
7. ym' 'wyz wkswz "ryqyn 'rm'kyk
- ymä üzüksüz arığın ärmäkig

³²³ ///l'nm'z: [katı]gılanmaz, Wilkens, 2000: 162.

8. s'w'r 'mr'ywr : : twyrtwnç
sävär amrayur , , törtünç
9. ///yçr' 'wrn'qlq l'r çqş'ptq'
[... i]çrä ornagl(i)glar ç(a)hşap(a)tka
10. ////////// kwyçlwkl'r pyrl'
[...]küçlüglär birlä
11. // // // // // 'dkw 'wykly pwlwr : ym'
[...] ädgü ögli bolur , ymä
12. //l/ksyz l'rd' 'wyz yn t'/q'rw
[...]gsizlärdä özin ta[r]karu
13. twtm'z : pyşynç 'wykwş tyr// qwvr'q
tutmaz , beşinç üküş ter[in] kuvrag
14. // // // // //myş // // // //yl'r 'rkw// // 'wykwş
[ornan]mış [...]ilär ärgü [...] üküş
15. // // // // //ynt'r l'r 'rm// // // // //ry//
[...] d]entarlar ärm[...] ri[...]
16. // // // // // // // // // // // 'mr'ywr : // // //
[...] amrayur , [...]

U 43 (T I/ TM 423b)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: 12 aydınlıkla ilgili öğretici bir metin

Ebat: 17,6 cm x 21,6cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 19 – 20 (tıpkıbasım: 481 - 482) [8, IV];

TürkParallel 90.

Wilkens, Kategori Nr.: 3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 149.

A

1. //////////////////////////////////////
[bilig , üçünç yegädmäk , törtünç]³²⁴

³²⁴ TMC III: 19.

2. /////nm// : byşynç////////
[sävi]nm[äk] : beşinç [tavranmak]³²⁵
3. /ltynç kyrtw : yytynç kyrtkwnm'k
[a]ltınç kertü , yetinç kertkünmäk
4. s'kyz ynç s'rynm'k : twqwz wnç
säkizinç särinmäk , tokuzunç
5. kwyny n 'rm'k : 'wnwnç 'dkw
künin ärmäk , onunç ädgü
6. qylynçlq : pyr ykrmy nç twyz kwnkwlwk
kılınçl(i)g , bir y(e)girminç tüz köñülüg
7. 'yky ykrmync yrwq : : pwl'r 'yky
iki y(e)girminç y(a)ruk , , bular iki
8. ykrmy 'wydl'r kwnkwl 'yçr' y'dylwr
y(e)girmi ödlär köñül içrä yadılır
9. /r'şwrl'r : ym' kntw kntw twy//
[y]araşurlar , ymä k(ä)ntü k(ä)ntü tü[käl ?]³²⁶
10. /////yn ///////////lt'n 'ryty//
[....]in [....]ltan [....]
11. ///// : ym' kwnkwl 'yçr'ky
[....] , ymä köñül içräki
12. //////////n t'ştyrty plkwrtı l'r :
[....]n taştırtı b(ä)lgürtilär ,
13. /m' q'nyw kyşy kym pw 'yky
[y]mä kanyu kişi kim bo iki
14. /grmy 'yl'nm'kyk kntw kwnkwlyn
[y](e)girmi elänmäkig k(ä)ntü köñülin
15. /r' tyks'r t'rys'r l'r plkwsy
[....]ra tiksär tarısarlar b(ä)lgüsi
16. ///y p'ryqy ym' 'wlwq l'r pwşqwr
[arığ]ı³²⁷ barıgı ymä uluglar boşgur

³²⁵ /////nm// : byşynç////////: [sävi]nm[äk] : beşinç [tavranmak], TMC III: 19.

³²⁶ twy//: tü[käl ?], TMC III: 19.

³²⁷ ///y : [arığ]ı, TMC III: 20.

B

1. //////////////////////////////////

[....]

2. p////////////////syl'r ž/////

b[....]silär [....]

3. 'r' plkwlwkw pwlwr : : ym'

ara b(ä)lgülüg bolur , , ymä

4. nwm 'yçr' 'wykwtmyş p'kyz plkwl///

nom içrä ögütmiş bäkiz b(ä)lgül[....]

5. 'rwr l'r : ym' kwyn kwynynk' 'wl'r

ärürlär , ymä kün küniñä olar-

6. nynk 'ml y'v's kwnkwly y'r'sy

nıñ am(ı)l yavaş köñüli yaraşı

7. ywmş'q s'wy swyz y pylk' pylyk y

yumşak savı sözi bilgä biligi

8. 'drtlq 'wqm'qy s'rymlyk kynk

ad(ı)rtl(ı)g ukmakı särimlig keñ

9. '/kwny kwyny twyz q'mq q' 'dkw

[....] köni tüz kam(a)gka ädgü

10. //qynçy 'wyklyywr 'wyrın y's'rw/

[sa]kınçı ükliyür ürin (?) [....]

11. y'dylwr : : ym' ////////// ykr//

yadılur , , ymä [ol iki] y(e)gir[mi]

12. twyrlwk 'dkw pylyk pylyk////

türlüg ädgü bilig bilig[....]

13. kyşy kwnkwlt' 'wynl'ywr : :

kişi köñültä ünläyür , ,

14. ym' twqwrwr 'wykwş twyrlwk

ymä tugurur üküş türlüg

15. yrwq tnkry 'wqwl'nl'ryn : ym'

y(a)ruk t(ä)ñri ogulanların , ymä

16. nwm 'yçynt' q'm'q twyrlwk

nom içintä kamag türlüg

U 44 (T I/ TM 423c)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: üç ışık günü, 12 karanlık zaman, 2 karanlık gece beş kötü düşünce üzerine öğretici bir metin

Ebat: 17,7 cm x 24,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 18 - 19 (tıpkıbasım: 480 - 481) [Nr. 8, III]; TürkParallel 91.

Wilkens, Kategori Nr.: 3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 148.

A

1. syny kym ///w 'wl : qwt 'wyk
sını kim [känt]ü ol , kut ög³²⁸
2. kwynkwl s'qynç twym'q : :
köñül sakınç tuymak , ,
3. 'mr'nm'q pylyk kyrtkwnç pylyk
amranmak bilig kertkünç bilig
4. 'wrn'qw 'wrwny 'rwr : pw 'dkw
ornagu orunı ärür , bo ädgü
5. pylykl'rynk : : ym' pw 'wyçwnç
biliglärinç , , ymä bo üçünç
6. yrwq kwyn : kwyn tnkryk' 'wqş'ywr
y(a)ruk kün , kün t(ä)ñrikä ohşayur
7. ///şwr : ym' 'yky ykrmy 'wydl'ry
[yölä]şür³²⁹ , ymä iki yeg(i)rmi ödläri
8. //tw 'rwr : 'yky ykrmy tnkry qyrqyny
[k(ä)n]tū ärür , iki yeg(i)rmi t(ä)ñri kırkını
9. : : 'yky twyn'ryk twyn kntw
, , iki tünärig tün k(ä)ntü

³²⁸ syny kym ///w 'wl : qwt 'wyk : sını kim [känt]ü ol kut ög, Wilkens, 2000: 160.

³²⁹ ///şwr: [yölä]şür, TMC III: 18.

10. pwl'r 'rwr : pyr twyn kntw pw q̄r'
bular ärür , bir tün k(ä)ntü bo k(a)ra-
11. ryq 't 'wyz 'rwr : ym' 'yky ykrmy
rıg ät 'öz ärür , ymä iki yeg(i)rmi
12. 'wydl'ry kntw l'r 'wl : pyş kwyz wnwr
ödläri k(ä)ntülär ol , beş közünür
13. t'wkyrd 't 'wyz synl'ry : swynwk
täw'kürd[ä] ät 'öz sınları , süñük
14. synkyr t'mr 't t'ry : : pyş
sinir tam(i)r ät täri , , beş
15. kwyz wnm'z twtwlm'z ywl'q̄ pylykl'r :
közünmäz tutulmaz y(a)vlak biliglär ,
16. /// kntw 'wl : 'wyz pwz pylyk :
[....] k(ä)ntü ol , üz boz (?) bilig ,

B

1. 'wywk' pylyk : 'ww///// pylyk
övkä bilig , uv[utsuz]³³⁰ bilig
2. trkyş pylyk : pylyksyz pylyk : swä
[....] bilig , biligsiz bilig , suk
3. y'k 'wwwtswz y'k pyrl' : :
yäk uvutsuz yäk birlä , ,
4. ym' 'ykynty twyn'ryk twyn kntw
ymä ikinti tünärig tün k(ä)ntü
5. 'rwr 'z y'k 'wylwmlwk s'q̄ynç
ärür az yäk ölümlüg sakınç
6. : ym' 'yky ykrmy 'wydl'ry kntw 'wl
, ymä iki yeg(i)rmi ödläri k(ä)ntü ol
7. 'yky ykrmy q̄r'ryq 'yl'nm'ky : :
iki yeg(i)rmi k(a)rarıg elänmäki , ,
8. ym' yrwq̄ kwynl'r twyn'ryk t//
ymä y(a)ruk künlär tünärig t[ün]-

³³⁰ 'ww///// : uv[utsuz], TMC III: 18.

9. l'rk' 'wtrwnq'ly 'wyç'şk'ly
lärkä utrunğalı öçäşgäli
10. twrdy l'r : ym' yyk'dty yrwq kwyn
turdılar , ymä yegädti y(a)ruk kün
11. q'r'ryq twynwk ''lnk'dtwrdy : ym'
k(a)rarıg tünüg al(a)ñadturdi , ymä
12. 'wynkr'ky qwrmwz t'tnkry swynkwşynk'
öñräki hormuzta t(ä)ñri süñüşinjä
13. ywl'şwrw : : ym' ''nt' kyn
yöläşürü , , ymä anta ken
14. ///synwr 'yl'nwr l'r 'ylykl'r q'nl'r
[ärk]sinür elänürlär eliglär hanlar
15. kntw 'wyz 'ylyn 'yçr' : :
k(ä)ntü öz elin içrä , ,
16. p/////wq 'yl'nm'k : 'ykynty pylk'
b[ir y(a)]ruk³³¹ elänmäk , ikinti bilgä

U 45 (T II D 119)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: büyük yaratıcının ortaya çıkışı ve üç ışık günü üzerine bir metin

Ebat: 12,7 cm x 20,1cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 16 – 17 (tıpkıbasım: 478 - 479), [Nr. 8, 1];

TürkParalel 86.

Wilkens, Kategori Nr.: 3.1.

Wilkens, Katalog Nr.: 146.

A

1. synynd'n ''mr'n//q bylygyg
sınından (?) amran[ma]k biligig
2. 'wyntwrwp tyntwr' ///// 'wyz'
üntürüp tintura [täñri]³³² üzä

³³¹ p/////wq: b[ir y(a)]rok Wilkens, 2000: 160.

3. kdwrwr : : kn d///// kwngwl
k(ä)dürür , , k(ä)nd[ü] köjül
4. //////////rtk///// bylygyg
[sınından ke]rtk[ünmāk]³³³ biligig
5. 'wyntwrwp yyl t////////z' h
üntürüp , yel t(ä)[ηri ü]zä
6. kdwrwr : : kn dw n////////'qynç
k(ä)dürür , , k(ä)ndü [... s]akınç
7. synynd'n srynm'k bylygyg
sınından s(ä)rinmāk biligig
8. 'wyntwrwp swv //gry 'wyz'
üntürüp suv [t(ä)]ηri üzä
9. kdwrwr : : kn dwn////////ym'q
k(ä)dürür , k(ä)ndü [... tu]ymak³³⁴
10. synd'n bylg' bylygyg 'wyntrp
sından bilgä biligig ünt(ü)r(ü)p
11. 'wt tngry 'wyz' kdwrwr : : ym'
ot t(ä)ηri üzä k(ä)dürür , , ymä
12. t/qyy swyz s'v 'wyngwsyy
t[a]kī söz sav üngüsi
13. typ 'wqymyş bwl'r : tyntwr'
tep okımyş bular , tintura
14. tngry : yyl tngryy : yrw//////// : swv
t(ä)ηri , yel t(ä)ηri , y(a)ru[k] [t(ä)ηri] , suv
15. tngry : 'wt tngry : 'm//////// bylyg
t(ä)ηri , ot t(ä)ηri , am[ranmak]³³⁵ bilig
16. kyrtkwnç bylyg : t'//////// bylyg
kertkünç bilig , ta[vranmak]³³⁶ bilig
17. srynm'k bylyg : b///// bylyg
s(ä)rinmāk bilig , b[ilgä] bilig

³³² tyntwr' : : : : tintura [täηri], TMC III: 16.

³³³ //////////rtk///// : [sınından ke]rtk[ünmāk], TMC III: 16.

³³⁴ //ym'q : [tu]ymak TMC III: 16.

³³⁵ 'm//////// bylyg : am[ranmak] bilig, TMC III: 16.

³³⁶ t'//////// bylyg : ta[vranmak] bilig, TMC III: 16.

18. :: swyz s'v// //////////m'k :
 , , söz sav[in kertkün]mäk³³⁷ ,
 19. bylg' bylygyg ////////// byrm'k :
 bilgä biligig [....] bermäk ,
 20. 'wyç yygrmynç nw///// tngry
 üç yeg(i)rminç no[m kutı]³³⁸ t(ä)ηri
 21. bwl'r 'nçwl'/ //////////'/
 bular ançula[yu]
 22. /t'wyz 'yçr' : 'ynç//////// 'wlg
 [ä]töz içrä , inç[ä] ulug
 23. /ylyg tngryy 'kyy yygr// //'nwnd
 [b]ilig t(ä)ηri äki yeg(i)r[mi]

B

1. tngryl'///// byrl' tngryy yyrynd'
 t(ä)ηrilä[r ...] birlä t(ä)ηri yerindä
 2. 'rwrç' // 'rwr byr yrwq kwyn
 ärürçä [bo]³³⁹ ärür bir y(a)ruk kün
 3. 'kyy yygr//////// 'wydyn byrl' kym
 äki yeg(i)r[mi ädgü]³⁴⁰ üdün birlä kim
 4. qmğ dy//////// 'wyz/ k//////// :
 k(a)m(a)g de[ntarlar] üz[ä] k[ädürür]³⁴¹ ,
 5. ym' 'ky////////q kwyn kndw 'rwr :
 ymä äki[nti yar(u)]k³⁴² kün k(ä)ndü ärür ,
 6. 'kyy yygr////l'nm'k : kym nwm
 äki yeg(i)r[mi e]länmäk , kim nom
 7. qwtty tngry //n twq'r : yrwq kwyn tngryk'
 kutı t(ä)ηri[dä]n tugar³⁴³ , y(a)ruk kün t(ä)ηrikä
 8. ywl'swrrw : 'kyy yygrmyy tngry qyrqynç

³³⁷ s'v// //////////m'k : sav[in kertkün]mäk, TMC III: 16.

³³⁸ nw///// : no[m kutı], TMC III: 16.

³³⁹ // 'rwr : [bo] ärür, TMC III: 16.

³⁴⁰ yygr//////// : yeg(i)r[mi ädgü], TMC III: 16.

³⁴¹ 'wyz/ k//////// : üz[ä] k[ädürür], TMC III: 16.

³⁴² 'ky////////q : äki[nti yar(u)]k, TMC III: 16.

³⁴³ tngry //n twq'r : t(ä)ηri[dä]n tugar, TMC 16.

- yöläşürü , äki yeg(i)rmi t(ä)ñri kırkınç
9. byrl' : 'yl/nm'k 'rksynm'k :
birlä , el[ä]nmäk ärksinmäk ,
10. bylg' bylyg : yyg'dm'k : svynm'k
bilgä bilig , yegädmäk , s(ä)vinmäk
11. t'vr'nm'q : kwynyn 'rm'q kyrtkwn
tavranmak , künin armak kertkün-
12. m'k : srynm'k : çynyn byşyg/n
mäk , s(ä)rinmäk , çının bışıg[ı]n
13. 'rm'k : 'dkw qylynç qylm'q : twyz
ärmäk , ädgü kılınç kılmak , tüz
14. kwngl////////m'k : y'rwqwn y'şwqn
köñ(ü)l[lügün är]mäk³⁴⁴ , yarukın yaşuk(ı)n
15. 'rm'////////'rwr 'kyndyy yrwq
ärmä[k] , [bo] ärür äkindi y(a)ruk
16. kwyn ///ygrmyy 'dgw 'wydy 'yn
kün [äki] yeg(i)rmi ädgü [....]
17. byrl' : ///m qwtty : kwyn tngryd'n
birlä , [kim no]m³⁴⁵ kutı , kün t(ä)ñridän
18. twğdy : ///l'yw qltyy : kwyn tngry
tugdı , [ançu]layu k(a)ltı , kün t(ä)ñri
19. kym 'wl //lwğ tngryd'n twğdy//
kim ol [u]lug t(ä)ñridän tugdı
20. /m' 'w//////// yrwq kwyn kndw 'rw/
[y]mä o[l üçünç]³⁴⁶ y(a)ruk kün k(ä)ndü arü[r]
21. pyş //wyçy : kym kwynd'm//
beş [t(ä)ñri k]üçi³⁴⁷ , kim kündäm
22. dynd'rl'////////'t 'wzynd'n qwrtwl///
dendarla[rnıñ] ät 'özindän kurtul
23. bww //ğ//yy pyş tnkryy kwych//
bo [....] beş t(ä)ñri küç [....]

³⁴⁴ kwngl////////m'k : köñ(ü)l[lügün? är]mäk, TMC III: 17.

³⁴⁵ ///m : [kim no]m, TMC III: 17.

³⁴⁶ 'w//////// : o[l üçünç], TMC III: 17.

³⁴⁷ pyş //wyçy : beş [t(ä)ñri k]üçi, TMC III: 17.

U 46a (T II D 172)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Anvam hakkında bir kıssa parçası

Ebat: a: 10,5 cm x 14,6 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 14 (tıpkıbasım:476) [Nr. 7, I]; Klimkeit 1993: 312; Tongerloo 2003: 257-262; Özertural 2005: 248-256.

Wilkens, Kategori Nr.: 2.

Wilkens, Katalog Nr.: 81.

A

1. t'pl's'r bww qyz ''d//
taplasar bo kız ad[in]³⁴⁸
2. kysyk' yr'ğwłwq 'rm'z
kişikä y(a)raguluk ärmäz
3. tngrym syzyng' yr'ğ'y 'nv'myğ
t(ä)ñrim siziñ y(a)ragay anvamıg
4. ywtwzłwq ''lnynng qm'ğyn
yotuzlug alın(ı)ñ k(a)magin
5. 'wgrwnçwn mngyn 'wlwrs'r 'nyğ
ögrünçün m(ä)ñin olursar anıg
6. kwrtl' bwlğ'y : 'kygwn
körtlä bolgay , äkigün
7. ''nt'ğ kwrtl' bwlğ'ysyzl'r
antag körtlä bolgaysızlar
8. qltyy kwyn tngryy bww yyr swv
k(a)ltı kün t(ä)ñri bo yer suv
9. 'wyz' twğ'r kntw yr'wq 'yn
üzä tugar k(ä)ntü y(a)rukın
10. qm'ğq' yr'wtyr : : ym'
k(a)m(a)gka y(a)rutır , , ymä

³⁴⁸bww qyz ''d//: bo kız ad[in], TMC III: 14.

11. 'nv'm 'nt'g bwlğ'y qltyy
anvam antag bolgay k(a)ltı
12. y'zqyy kwrtl' y's 'yy 'yg'ç
yazkı körtlä yaş ı ıgaç
13. ///k'l twyrlwg ydlyğ yp'rlyğ
[tü]käl türlüg y(ı)dıg y(ı)parlıg
14. ////////////kym /'s d'
[....] kim [y]aşda³⁴⁹
15. //////////// kwyn
[....] kün

B

1. //v'myğ tytrw kwrwnng
[an]avamıg tetrü körün
2. syznny 'wyçwn k'ltty 'nyğ
sizni üçün kälti anıg
3. kwngwlt' b'rw syznny sv'r
köñültä bärü sizni s(ä)vär
4. "mr'ywr : tngrym syz
amrayur , t(ä)ğrim siz
5. y'rlq's'r b'gyy bwlwnng
y(a)rlıkasar bägi bolun
6. ym' 'nv'm ywtzwngwz bwlzwn
ymä anvam yut(u)zuğuz bolzun
7. :: ym' tngryy yl'v'çyy
ymä t(ä)ğri y(a)lavaçı
8. bwrq'n swmn'ğdyq (?) 'ynç'
burhan [....] inçä
9. typ y'rlq'dyy : bw s'v
tep yarlı(ı)kadı , bo sav
10. kym syz "yywr syz 'sydynng
kim siz ayur siz äşidin

³⁴⁹ /'s d' : [y]aşda , TMC III: 14.

11. byr "znd swyyl'yyn 'wngr'kyy
bir az(a)nd sözläyin ögräki
12. 'rtmys 'wydwn byr 'wlwğ
ärtmiş üdün bir ulug
13. b'lyq b'r 'rtyy q'm'ğ ///
balık bar ärti kamağ [...]
14. 'dk' twyk/lyg m/////////
ädkä tük[ä]lig [...]
15. 'rtyy : ///////////////////
ärti , [...]

U 46b (T II D 172)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Vaaz, dinî emir metni

Ebat: b: 10,4 cm x 14,5 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 14 (tıpkıbasım: 476) [Nr. 7, II]; Özertural
2005: 257-267.

Wilkens, Kategori Nr.: 2.

Wilkens, Katalog Nr.: 82.

A

1. "nçwl'yw qltyy 'ylyg
ançulayu k(a)ltı elig
2. 'wğlyy tygynyg "vrt'l'r
oglı teginig av(ı)rđalar³⁵⁰
3. 'lygynt' 'ygydwrç' ::
äligintä igidürçä , ,
4. t'qyy ym' 'ynç' qltyy
takı ymä inçä k(a)ltı
5. 'ylyg twnyy 'wz ywğwçyy h
elig tomı uz yuguçı

³⁵⁰"vrt": avırda "süt anne" UW: 279a.

6. 'lygynt' 'rywrç' ::
äligintä ar(ı)yurça , ,
7. t'qyy ym' 'ynç' qltyyh
takı ymä inçä k(a)ltı
8. q'tyqlyğ 'l/// qys'd'
katıgılg al[tun] kısıada³⁵¹
9. 'ryywrç' :: t'qyy
arıyurça , , takı
10. 'ynç' q//// 'wytszw
inçä k[(a)ltı] ütsüz
11. q'p'qwğ /m' ywgwrwglyy
kapakug [y]mä yügürügli
12. 'qyğl// swvq' kmysyp
akıgl[ı] suvka k(ä)mişip
13. /////n 'ryt//ç' ::
[älgı]n³⁵² arıt[ır]ça , ,

B

1. 'ylygk' yr'ğwıwqtg ywntwğ
eligkä y(a)raguluk t(ä)g yuntug³⁵³
2. 'rytyrç' kyntywrç' ::
arıtırça kint(i)yürçä³⁵⁴ , ,
3. t'qyy ym' 'ynç' qlty
takı ymä inçä k(a)ltı
4. tpyzlyg yyrd' 'wrwğ s'çyp
t(ä)pizlig yerdä urug saçıp
5. 'wyrm'zç' : ym' t'qy h
örmäzçä , ymä takı
6. 'ynç' qltyy bytyg'çyy
inçä k(a)ltı bitigäçi
7. 'wğl'n 'nk 'ylkyy 'wykws

³⁵¹ qys'd': qısada TMC III: 14; kıza(r)da "kızgın, kor gibi" UW: 113a.

³⁵² /////n : [äl]gin, TMC III: 14.

³⁵³ ywntwğ: yontuř TMC III: 14; yontug UW: 193a; yunt ED: 946a; yontug Wilkens 2000: 100.

³⁵⁴ 'rytyrç' kyntywrç': arıtırça kint(i)yürçä UW: 193b.

- oglan äñ ilki üküş
8. 'mg'k kwrwr kyn qwyşty/
ämğäk körür ken xwēštē³⁵⁵
9. bwlwr : t'qyy 'ynç'
bolur , takı inçä
10. qltyy "ğq////////zwntwnlwğ
k(a)ltı [... u]zuntonlug³⁵⁶
11. 'rgyp twğwr ////////// 'wydk'
ärgip tugur³⁵⁷ [...] üdkä
12. "z 'mg'nwr kyyn '/grwnçw
az ämgänür ken [ö]grünçü
13. kwrwr : ym' '////////
körür , ymä [...]
14. t/r////////////////
[...]

U 47 (TM 298)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: nefis düşkünlüğü ile ilgili bir metin

Ebat: 12,5 cm x 15,9 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III: 9 - 10 (tıpkıbasım:471 - 472) [Nr. 4].

Wilkins, Kategori Nr.:3.

Wilkins, Katalog Nr.: 137.

A

1. //// pwl//l////////////////
[...] bol[ur]l[ar] [...]
1. q'r'ryq twyn'rykk 'wyksw////
kararığ tünäriğ ögsü[z]
2. pwlwrl'r :

³⁵⁵ qwyşty/: *γwyšt'k xōyštē*, *xwēštē* (γwštk) < Av. *hvoišta*; Khot. *hvāšta*; Oss. *xištar*; Munj. *xušci* → *xwšty(y)*, *γwycšt*, *xwyštk* "öğretmen, lider" Gharib 1995: 180a.

³⁵⁶ "ğq////////zwntwnlwğ: *ay//////// uzuntonluy* "rahıp" TMC III: 14.

³⁵⁷ 'rgyp twğwr: *ärgip tuγur* TMC III: 14; *äñip tugur*, Özertural 2005: 261, 267.

bolurlar ,

3. t̥y ym' m̥qy stk'n wrwrty 'yç///

t(a)k̥ı ymä m(a)histak [...]

4. 'ynç' typ y'rly q̥'ywr n' ym' 'mt̥y

inçä tep y(a)rlikayur nä ymä amt̥ı

5. syz q̥yz'rs'r sv'kk 'wqwl'nm 'ynyl'rm

siz kız ärsär s(ä)väg ogulan(ı)m inilär(i)m

6. 'ynç' q̥'tql'n'nk kym 'wyrk'

inçä kat(ı)glanaŋ kim ürkä

7. 'wd'wqwn s'ql'nm'q̥'n 'r'nkl'r pw

odugun saklanmakan³⁵⁸ äräŋlär bo

8. pyr 'wdqwrwqly dynqwt̥y tnkry k' kym

bir odguruglı den kutı t(ä)ŋrikä kim

9. syz ny 'wyz ' plkwlw pwlty ym' pw 't 'wyz

sizni üzä b(ä)lgülü boltı ymä bo ät 'öz

10. kym syzny 'wyz ' twrwr 'ynç' kwyrwnk

kim sizni üzä turur inçä körün̆

11. q̥wlwl'nk twlwp p'rç' tw'n

kolulaŋ tolup barça t(ä)vän

12. kwyrwnk "rm'q'n "z qwr̥m'q̥'n

körün̆ armakan azgurmakan

13. 'ytmyş yr'tmyş 'wl 'yçtyn synk'r 'wkwş

aytmış y(a)ratmış ol içtin sınar üküş

14. 'rwrl'r kwyçlwkl'r kwynkwł'r pyl'ykl'r

ärürlär küçlüglär [...] biliglär

15. s'q̥ynçl'r kym çwqr'ywrl'r q̥'mş'ywrl'r

sakınçlar kim çokrayurlar kamşayurlar

16. : "nçwl' m'nkzlykk 'rwrl'r q̥'lty

, ançula m̥äŋ(i)zlig ärürlär kaltı

17. 'wlwq t'l'wy smwtry kym pwlq'q̥ t/////

ulug taloy smutri³⁵⁹ kim bulgak t[älgäk]³⁶⁰

³⁵⁸ 'wd'wqwn s'ql'nm'q̥'n: *ud'uğun sağlanmağan* Ölmez, 1998: 36. Ayrıca *odnugun*, <odun – uk + un da okunabilir.

³⁵⁹ smutri: *smwtr* <Skr. *samudra* "okyanus", Gharib, 1995: 356a-356b.

18. 'wykwş 'wl : ym' qmqd' qw/d/
üküş ol , ymä k(a)m(a)gda ko[p]d[a]³⁶¹
19. qłty yyl t'/'wyq'rw trs'r
k(a)ltı yel ta[l]oygaru t(u)rsar

B

1. /////lty kwyntwqswqđwnqy yyl
[... ka]ltı kün tugsukdunkı yel
2. /////wytrw 'wl pwlq'qyq tlk'kyk
[...] ötrü ol bulgakıg tälgäkig
3. //rkwyçl'nm'kk 'sm'kyk kwynp'tsqynk'rw
[...] küçlänmäk(i)g äsmäkig kün batsıkıyaru
4. 'lytyr : ym' qłty kwynp'ts yqdyn
elitir , ymä k(a)ltı kün batsıkıdın
5. synk'r yyl yltrys'r 'wl pwlq'm'qyq
sınar yel y(e)ltrisär ol bulgamakıg
6. y'yq'nm'qyq kwyntwqswqđ'n synk'r
yaykanmakıg kün tugsukdan sınar
7. 'lytyr y'ntwrwr : ym' qłty kwyn
elitir yanturur , ymä k(a)ltı kün
8. 'wrtwd' synk'r yyl twrs'r 'wytrw 'wl
ortoda sınar tursar ötrü ol
9. pwlq'ql'r'q yyrđyn synk'r 'lytyr
bulgaklarag yerdin sınar älitir
10. t'kyr'r : qłty ym' yyrđn synk'rqy
tägirär , k(a)ltı ymä yerd(i)n sınarkı
11. yyl twrs'r 'wl sww pwlq'qy kwypykl'ry
yel tursar ol suv bulgakı köpikläri
12. pwlq'nm'qy y'yq'nm'qy 'sm'ky kwyn
bulganmakı yaykanmakı äsmäki kün
13. 'wrtwdn synk'r t'kyr'r y'ntwrwr :
ortodun sınar tägirär yanturur ,

³⁶⁰ t/////: t[älgäk], TMC III: 9. Ayrıca, krş. *bulgak tälgäk* OTWF: 247.

³⁶¹ qw/d/: ko[p]d[a], TMC III:9.

14. "nçwl' q̄lty 'wl t'lwy kym pyr q̄'ydwn
ançula k(a)ltı ol taloy kim bir kayudun
15. synk'r yyl twrs'r pwlq'q̄ tlk'kk
sıjar yel tursar bulgakag t(ä)lgäk
16. ///wçl'nm'kk "nt' 'yçr' plkwlw
[örk]ünçlänmäk³⁶² anta içrä b(ä)lgülüg
17. //////////nçwl' ym' pw 't 'wyz kym
[bolurlar a]nçula ymä bo ät'öz kim
18. //////////dw// twt'r q̄///q kwyrm'kl'r
[....]du [....] tutar k[amu]g³⁶³ körmäklär

U 48 (T II D 121)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Vadjivanta tanrının işledikleri ile ilgili Kozmogoni metni

Ebat: 12,5 cm x 18,6 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 8 - 9 (tıpkıbasım:470 - 471) [Nr. 3].

Wilkens, Kategori Nr.:4.

Wilkens, Katalog Nr.: 184.

A

1. //////////qswq̄dwnq̄y
[... küin tu]gsukdunkı
2. yyr s///l///y y'kk p'syn
yer s[uv] yäk başın
3. p's' twt'r : n' t'ql'ry
basa tutar , nä tagları
4. 'y 'yq'ç q̄'y' q̄wm p'ry :
ı ıgaç kaya kum barı ,
5. qwp p's'r : q̄wdyyçynk'
kop basar , kudiçıña
6. kwynp'tsyq̄d'q̄y yyr sww

³⁶² ///wçl'nm'kk : [örk]ünçlänmäk, TMC III: 10.

³⁶³ twt'r q̄///q : tutar k[amu]g, Wilkens, 2000: 151.

künbatsıkdakı yer suv

7. p's' twt'r : 'yky y'r'nyn

basa tütär , iki yaranın

8. p'sy nyn prdynky yyrdynky yyr

başının b(e)rdinki yerdinki yer

9. sww p's' twt'r : 'wyz yn

suv basa tutar , özin

10. s/myr t'q p's' twt'r : 'ykydyn

s[u]mir tag basa tutar , ikidin

11. 'wnkysy n 'wl s'kyz t'q l'r

öñisin ol säkiz taglar

12. p's' twt'r : w'džyw'nt'

basa tutar , vadjivanta

13. tnkry nyny 'wlwq kwyç//k

t(ä)ñriniñ ulug küç

14. q'rsyq 'qyqr 'wl y'kyk

karsıg [...] ol yäkig

15. p's' twt// : pyrwyk 'wwl

basa tut[ar] , birök ol

16. 'rwyş ywq //// mwnç'

arvış yok [...] monça

17. p'swrwp ////r : ////r n'nk

basurup [...] , [...] näñ

B

1. //////////////////////////////////

[...]

2. twyrlwk //////////////////////////////////

türlüg [...]

3. kwyk yyr "lt/////////////////ky

kök yer alt[...]

4. 'rdy : : 'nt'd' 'w///

ärđi , , antada ö[trü]

5. w'džyw'nt' tnkry 'wn q't
vadjiwanta t(ä)ñri on kat
6. kwyk tnkryd' 'wyz twñ
kök t(ä)ñridä öz ton
7. twrdy : /ww tnkryk y'rwqñç'
turdi , [s]uv t(ä)ñri yaruk(i)ñça
8. twñç' k'dyp 'wl twñ ////kwn
tonça kädip ol ton [...]kün
9. q'/d/////l'r kwyz ynk' ///dy :
[...] -lar köziñä [...] -dı ,
10. ////////// 'wlwq 'wynyn
[...] ulug ünin
11. ////////// m'nkr'dy : y'kl'ryn
[üntädi] mañradı , yäklärin
12. ////////// 'wl 'wy// q'm'/
[...] ol ü[...] kama[g]
13. y'kl//// 'wzynt/////////
yäkl[är] özintä [...]
14. '////s/// 'wzy/t'/////////
[...] özi[n]tä [...]
15. //////////'q 'yçynt' ///wy//
[...] içintä [...]
16. ///// qwp y'r//////// yyr
[...] kop yar[...] yer
17. ////////// twlty : /// t'/
[...] toltı , [...]

U 49 (TM 291)

Yazı: Uygur yazısı

İçerik: Ayın evrelerini ve ışığın elementlerinin yeni aya ulaştırılması ile ilgili mitoloji metni

Ebat: 12,1 cm x 12,8 cm

Daha Önceki Metin Yayınları: TMC III, 7 - 8 (tıpkıbasım:469 - 470) [Nr. 2].

Wilkens, Kategori Nr.:4.

Wilkens, Katalog Nr.: 211.

A

- 1.///// 'wtw/////////////////
[....] otu[z] [....]
- 2.//// twyrt ////m// k////
[....] tört [....]
3. pyrykly yrwq kwyçy 'wl///
berigli y(a)ruk küçi ol [kün]
4. 'y tnkry 'wrtwsynt'qy yrwq
ay t(ä)ñri ordusıntakı y(a)ruk
5. kwyнк' 'wynwr : 'wl yrwq
küńkä ünür (?) , ol y(a)ruk
6. 'wyrtwk s'yw 'y tnkry
örtüg sayu ay t(ä)ñri
7. 'wrđwsy kwyntnkry 'wrđwsynk'
ordusı küń t(ä)ñri ordusıña
8. y'qwywr : twqřwz 'wtwřq'
yaguyur , tokuz otuzka
9. 'yky 'wrđw kwyrwřwr : kwyn
iki ordu körüşür , küń
10. tnkry 'wrđwsynt'n kwyntnkry
t(ä)ñri ordusıntan küń t(ä)ñri
11. 'wyk tnkry w'dž yw'nt' tnkry
ög t(ä)ñri vadjiwanta t(ä)ñri

B

- 1.//////////p/////
[....]

2. /// : q//m/zt' tnk//
[....] , h[or]m[u]zta t(ä)ŋ[ri]
3. //// 'y tnkry 'wrdwsynk'
[kün] ay t(ä)ŋri ordusiŋa
4. kyrwr 'wlwrwr : 'y s'yw 'yky
kirür olurur , ay sayu iki
5. kwyn 'y tnkry yrwä
kün ay t(ä)ŋri y(a)ruk
6. kwyçy n 'lm 'ty n ywryywr
küçin almatın yoriyur
7. ym' t'kz ynwr 'y 'wtwzä'
ymä tägzinür ay otuzka
8. pyş ykrmyk' 'lm'z : 'ny
beş y(e)g(i)rmikä almaz , anı
9. 'wyçwn 'lm'z 'wl kwyçlwk
üçün almaz ol küçlüg
10. y'kl'rd' yrwä kwyçy qwrdownk
yäklärdä y(a)ruk küçi korduŋ
11. t'k q'lz wn typ : pyrwyk
täg kalzun tep ; birök

U 50 (T I α/ TM 175)

Yazı: Mani yazısı

İçerik: Maniheizmin tanrılarına söylenmiş bir ilahi metni

Ebat: 6.7x13.7

Daha Önceki Metin Yayınları : TMC III, 7 (tıpkıbasım:469) [Nr. 1, V].

Wilkens, Kategori Nr.: 5.

Wilkens, Katalog Nr.: 383.

A

1. //////////şw'y///

- [....]
- 2.////////lwyg tngry h
[.... e]lüg(?) t(ä)ηri
- 3.////////wrx'n : 'ryğ
[.... b]urhan , arıg
- 4.////////l'r : qmğ nwm
[dentar]lar , k(a)m(a)g nom
- 5.////////'lq'tmyş
[....] alkatmış
- 6.////////ynk'ly b///t
[...] b[asu]t³⁶⁴
- 7.////////g/////////
[....]
- 8.////////'wygwtmyş zrw'
[....] ögütmiş (ä)zrua
- 9.////////t//ş zrw'ly
[.... ögü]t[mi]ş³⁶⁵ (ä)zrualı
- 10.////////lyy : 'wygwtmyş
[....]-li , ögütmiş
- 11.////////yyl : tyryg
[....] yel , tirig
- 12.////////'wyg 'wyz:
[....] ög öz ,
- 13.////////ş b'ş
[....] baş
- 14.//////// bylg/
[....] bilg[ä]
- 15.//////// //wtmyş
[.... ög]ütmiş
- 16.////////y'wrynfrwxyy
[....]

³⁶⁴ b///t: b[asu]t, TMC III: 7.

³⁶⁵ //////////t/ş: [ö]g[ü]t[mi]ş, TMC III: 7.

B

1. ///'m/g ///////////
[....]am [....]g[....]
2. //wyzn /gm'/////////
[....]
3. bwlzwn : byznny q////////
bolzun , bizni [....]
4. mngygw yrwq //ş //////////
m(ä)ñigü y(a)ruk [....]
5. //mlwg tngr/l/////////
[....] t(ä)ñr[i]
- 6./////swyrgwg q// //////////
[....] sürgüg [....]
7. l' / //////////
-la[r]
8. l'r 'ygydygm' //////////
-lar igidigmä [....]
9. qwzyl'ryq m//q////////
kozılarıg [....]
10. yyğm' tngryl/////////
ıgma t(ä)ñril[är]
11. tyl'yw byrygm/////////
tiläyü berigm[älär]
12. qmğ yyr ///////////
k(a)m(a)g yer [....]
13. l'r 'w/////////
-lar o[l ...]
14. y'kl/////////
yäkl[är....]
15. qmğ '/////////
k(a)m(a)g [...]
16. l'r : kwng/////////
-lar , köñ[ül]

4. SONUÇ

Eski Türk dili alanında, Maniheist Uygur metinleri üzerine hazırldığımız bu çalışmada, büyük bir kısmı bugün Berlin’de saklanan Maniheist Uygur metinlerinin envanterini çıkarmak ve Maniheist Uygur edebiyatının içeriğini kavramak amaçlanmıştır. Burada çalışılan fragmanların daha önceki okunuşları dikkatli bir biçimde incelenmiş böylelikle çalışmamız daha güvenilir bir hal almıştır. Oldukça zengin bir söz varlığına sahip olan bu dönem Maniheist metinlerinde, özellikle kullanılan farklı yazılar, terimler ve sözcüklerle; Maniheist Uygur metinleri, Budist Uygur metinlerini her bakımdan tamamlayıcı niteliktedir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün yüksek lisans tezimize tanıdığı zaman çerçevesinde bu çalışmada hazırlanmak istenen Maniheist Uygur metinlerinin envanteri ana hatları ile çizilmiştir. İleriki dönemde bu ana hatlar detaylandırılarak daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir. Bu metin böyle kapsamlı bir çalışmaya materyal olabilecek nitelikte hazırlanmıştır. Yapılacak olan bu çalışmalarla kültür mirasımız içinde yadsınamaz bir yeri olan Maniheist Uygur edebiyatı daha iyi tanınmış ve tanıtılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Asmussen, Jes Peter. 1965. **Xuastvanift**. Studies in Manichaeism. Copenhagen: Acta Theologica Danica 12.
- Clark, Larry. 1997. The Turkic Manichaen Literature. **Emerging From Darkness, Studies in the Recovery of Manichaen Sources**. ed. Paul Mirecki, Jason Beduhn, Leiden, New York, Köln: Nag Hammadi and Manichaean Studies. 43: 89-141.
- Clauson, Gerard. 1972. **An etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-century Turkish**, Oxford University Press.
- Desmond, Durkin – Meisterernst. 2004. **Dictionary of Manichaean Middle Persian and Parthian**, Turnhout: Brepols.
- Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon**. c. I-II. Wiesbaden.
- _____. 2004. **A Grammar of Old Turkic**. Leiden: Brill.
- Foltz, Richard. **İpek Yolu Dinleri**. çev. Aydın Aslan, İstanbul: Medrese Yayınları.
- Gabain, Annemarie von. 2003. **Eski Türkçenin Grameri**. çev. Mehmet Akalın, 4. bs. Ankara: TDK Yayınları.
- Gharib, B. 1995. **Sogdian Dictionary (Sogdian-Persian-English)**. Tehran.
- Gulácsi, Zsuzsanna. 2005. **Mediaval Manichaen Book Art: A Codicological Study of Iranian and Turkic Illuminated Book Fragments from 8th-11th Century East Central Asia**. Leiden-Boston: Brill.
- Laut, Jens Peter. 2005. **Bibliographie alttürkischer Studien: Nacträge und Neuzungänge**. Freiburg.
- Le Coq, Albert von. 1908. Ein manichäisch-ugurisches Fragment aus Idikut-schahri, **SKPAW** 19: 398-414. [tıpkıbasım: SEDTF 1: 515-531].
- _____. 1909. Köktürkisches aus Turfan (Manuskriptfragmente in köktürkischen „Runen“ aus Toyoq und Idikut-Schähri [Oase von Turfan]), **SKPAW** 41: 1047-1061. [tıpkıbasım: SEDTF 1: 532-546]. (=1909a)
- _____. 1909. Ein christliches und ein manichäisches Manuskriptfragment in türkischer Sprache aus Turfan (Chinesisch-Turkistan)”, **SKPAW** 48: 1202-1218. [tıpkıbasım: SEDTF 1: 547-563]. (=1909b)
- _____. 1911. **Chuastuanift, ein Sündenbekenntnis der manichäischen Auditores**. Gefunden in Turfan (Chinesisch-Turkistan). Berlin. (AKPAW. Phil.-hist. Cl. 1910. Anhang: Abhandlungen nicht zur Akademie gehöriger Gelehrter. 4.) [tıpkıbasım: SEDTF1, 564-604].
- _____. 1911. Dr. Stein's Turkish Khuastuanift From Tun-huang. Being a Confession-Prayer of the Manichæan Auditores. **JRAS**: 277-314.
- _____. 1912. **Türkische Manichaica aus Chotscho. I**, AKPAW. Anhang: Abhandlungen nicht zur Akademie gehöriger Gelehrter. 6. Berlin. [tıpkıbasım: SEDTF 1, 393-451]

_____. 1912. Ein manichäisches Buch-Fragment aus Chotscho, **Festschrift Vilhelm Thomsen zur Vollendung des siebzigsten Lebensjahres am 25. Januar 1912 dargebracht von Freunden und Schülern**. Leipzig: 145-154. [tıpkıbasım: SEDTF 3, 539-548]

_____. 1919. **Türkische Manichaica aus Chotscho. II**. APAW: 3. Berlin. [tıpkıbasım: SEDTF 1, 452-464]

_____. 1922. **Türkische Manichaica aus Chotscho. III. Nebst einem christlichen Bruchstück aus Bulayıq**. APAW. 2. Berlin. [tıpkıbasım: SEDTF 1, 465-511]

Nadelyayev, V. M., D. M. Nasilov, E. R. Tenişev, A. M. Şçerbak. 1969. **Drevnetyurskiy slovar'**. Leningrad.

Özertural, Zekine. 1996. Maniheizt Uygur Metinlerinin Dil Özellikleri ve Sözcük Varlığı. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. 2005. Türk Kaynaklarında Mani'nin Öğretisi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Röhrborn, Klaus. 1977-1996. **Uigurische Wörterbuch, Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien: a-ärñäk 1-6**. Wiesbaden.

Takao, Moriyasu. 2004. **Die Geschichte des uigurischen Manichäismus an der Seidenstraße**. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Tekin Talat, Mehmet Ölmez. 2003. **Türk Dilleri Giriş**. İstanbul: Yıldız Dil ve Edebiyat Dizisi.

Tezcan, Semih. 1984. Uygurca. **Türk Ansiklopedisi**, c. 33, Ankara: MEB: 141-148.

_____. 1984. Uygurlar. **Türk Ansiklopedisi**, c. 33, Ankara: MEB: 148-155.

Wilkens, Jens. 2000. **Manichäisch-Türkische Texte der Berliner Turfansammlung**. Alttürkische Handschriften Teil 8. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Zieme, Peter. 1968. Türkçe bir Mani Şiiri. **TDAYB**. s. 286: 45-51.

_____. 1975. **Manichäisch-türkische Texte: Berliner Turfan Texte V**. AdW. Berlin.

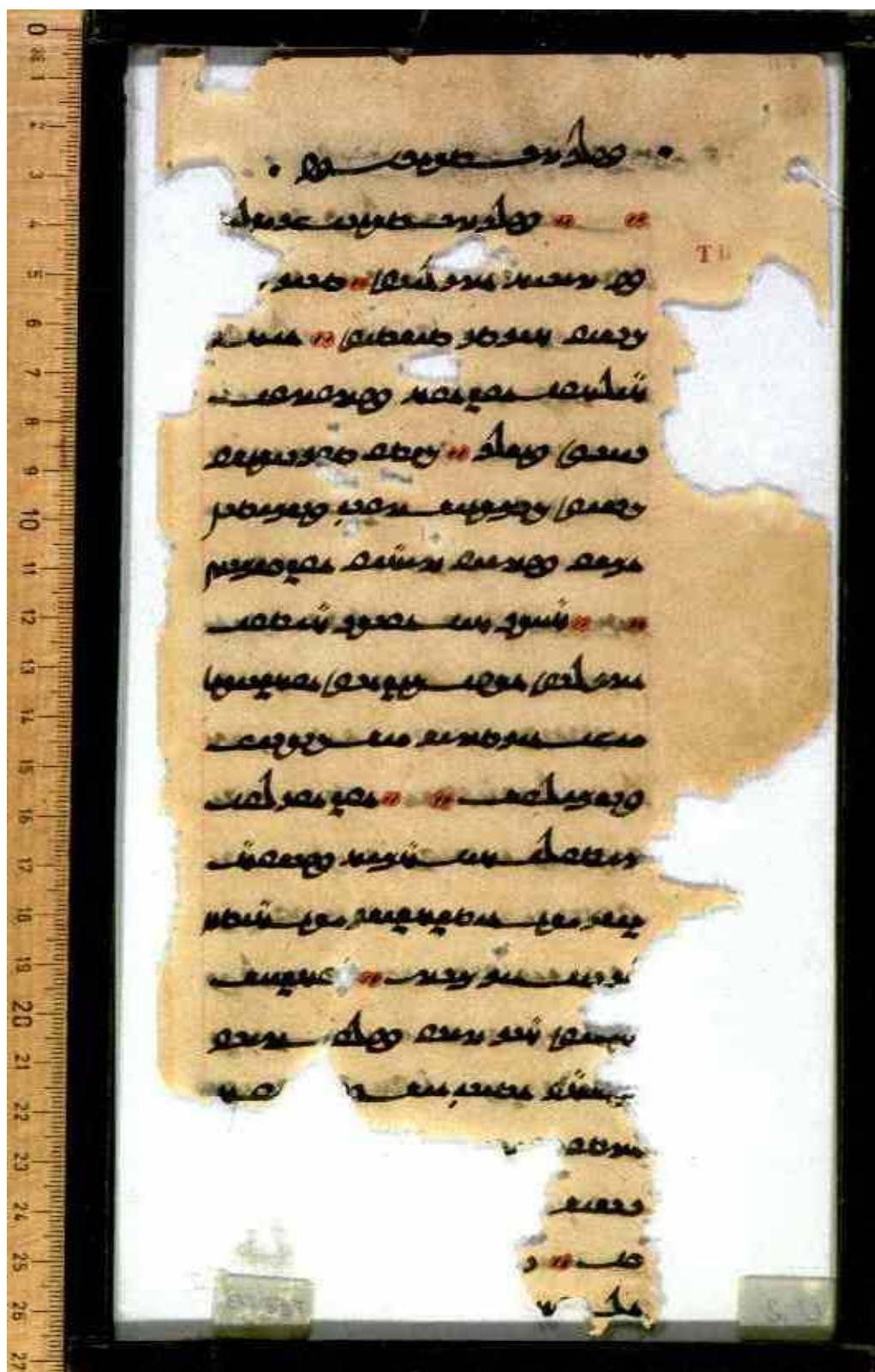
EKLER

U1A

U 2 B

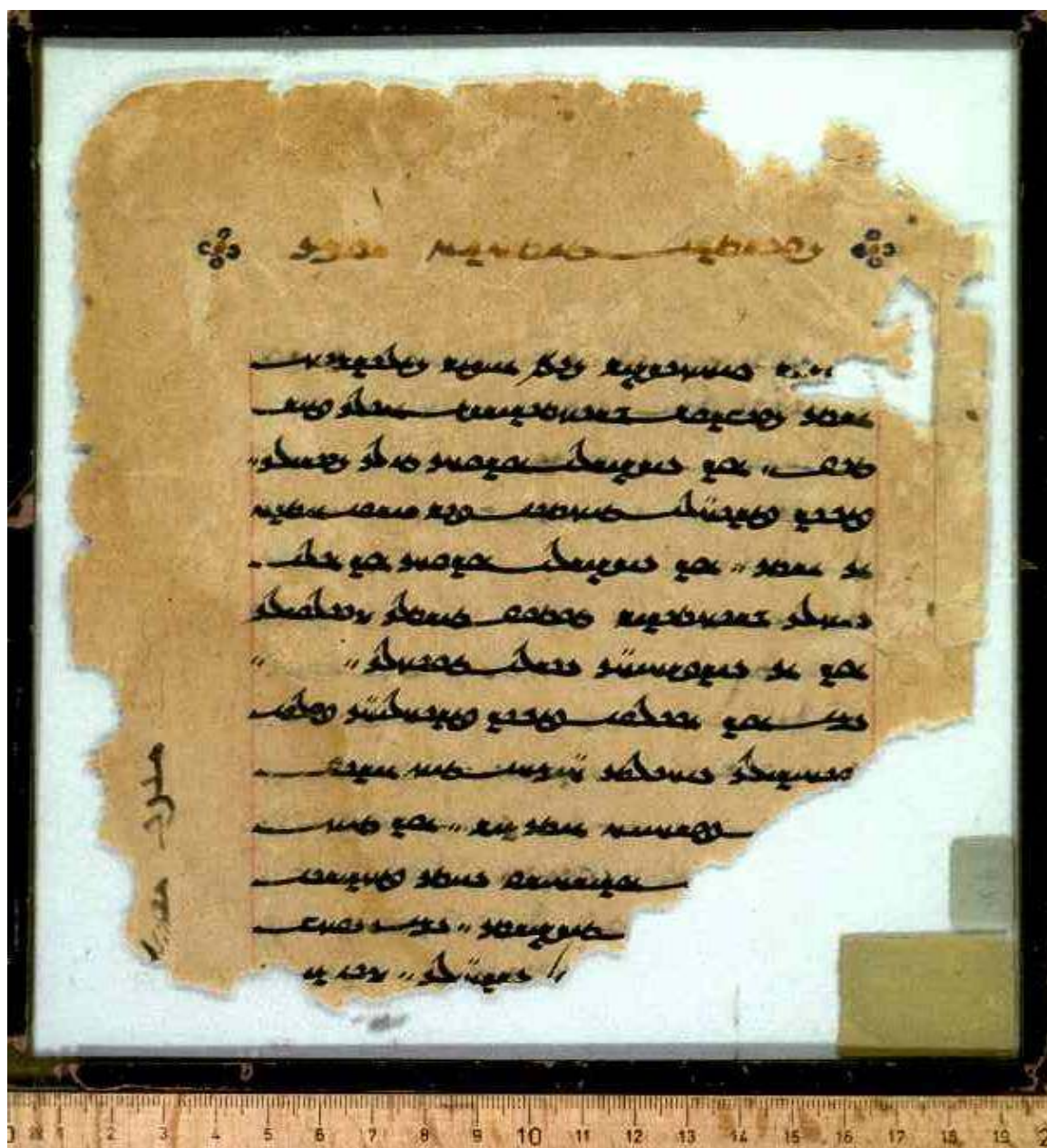
U 3 A

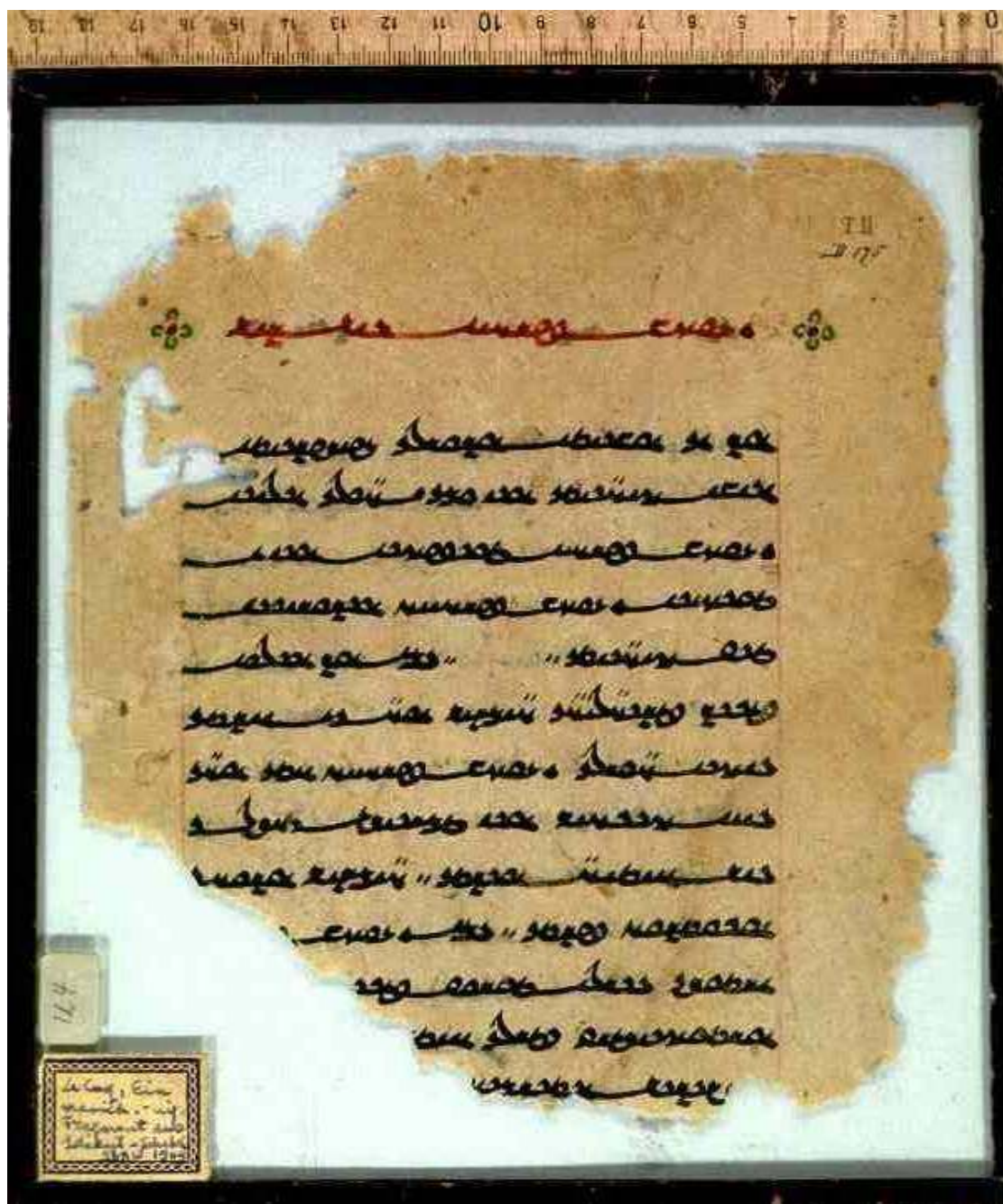
U3B

U 4 A

U 4 B

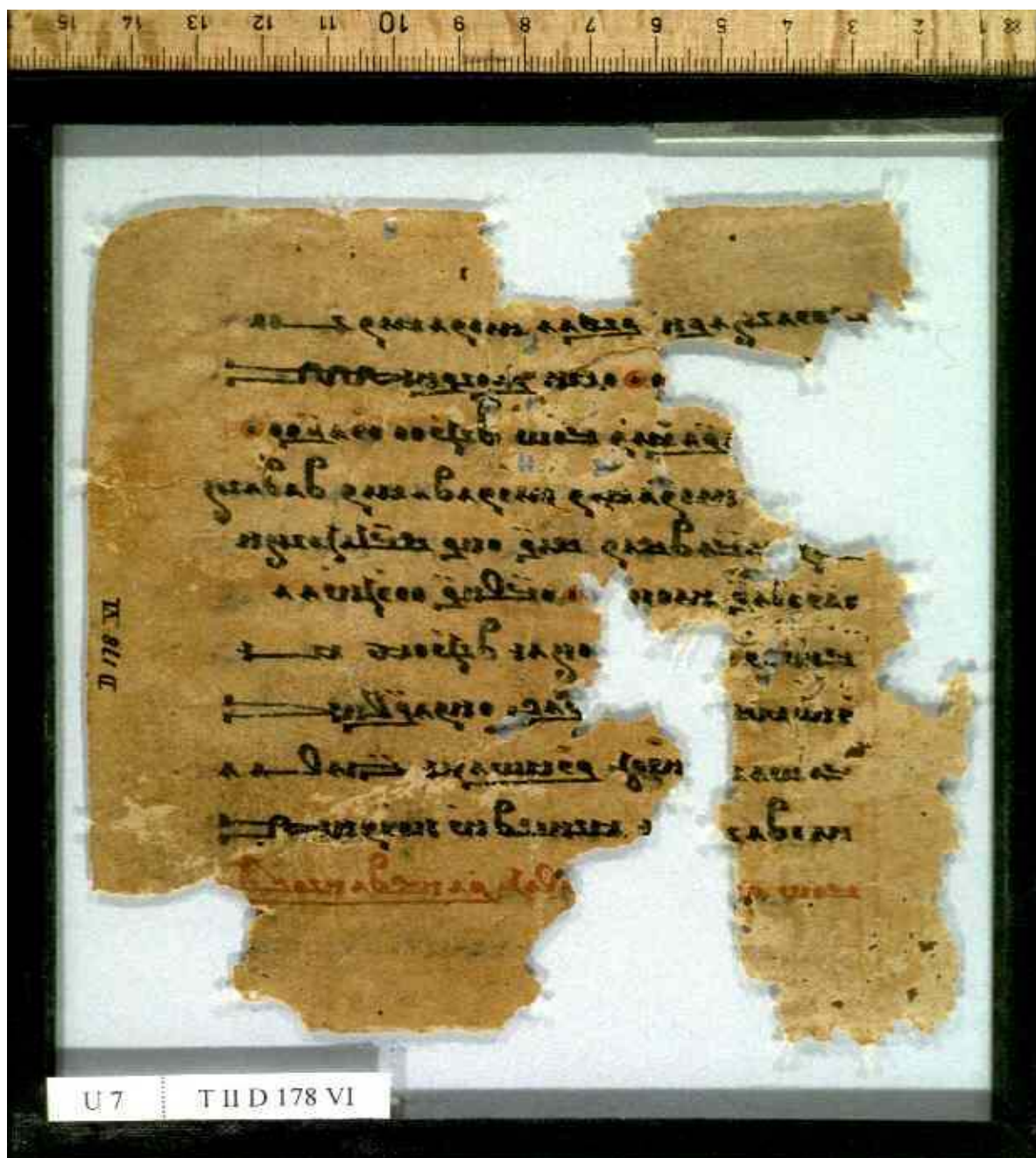
U5A

U5B

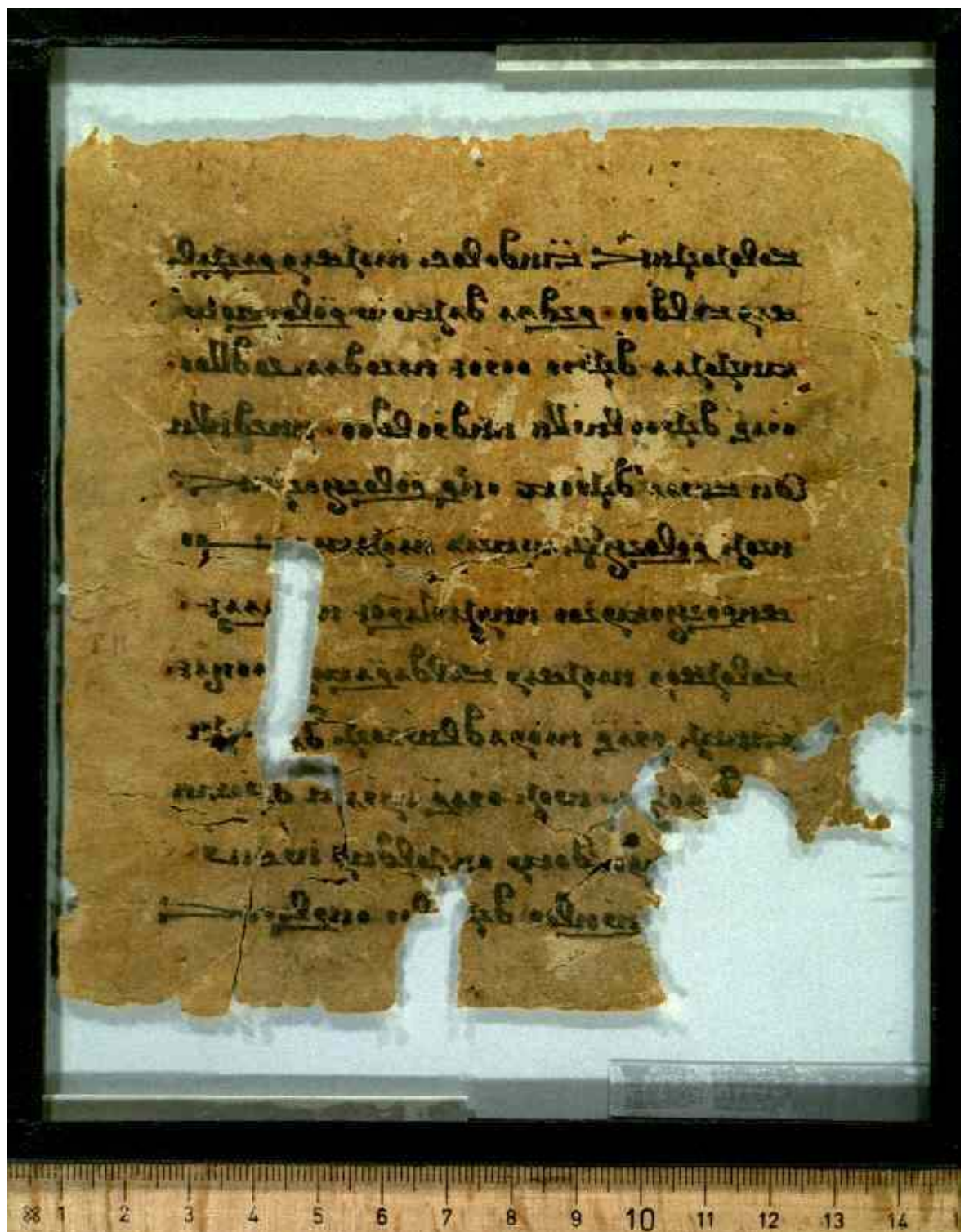
U7A

U7B

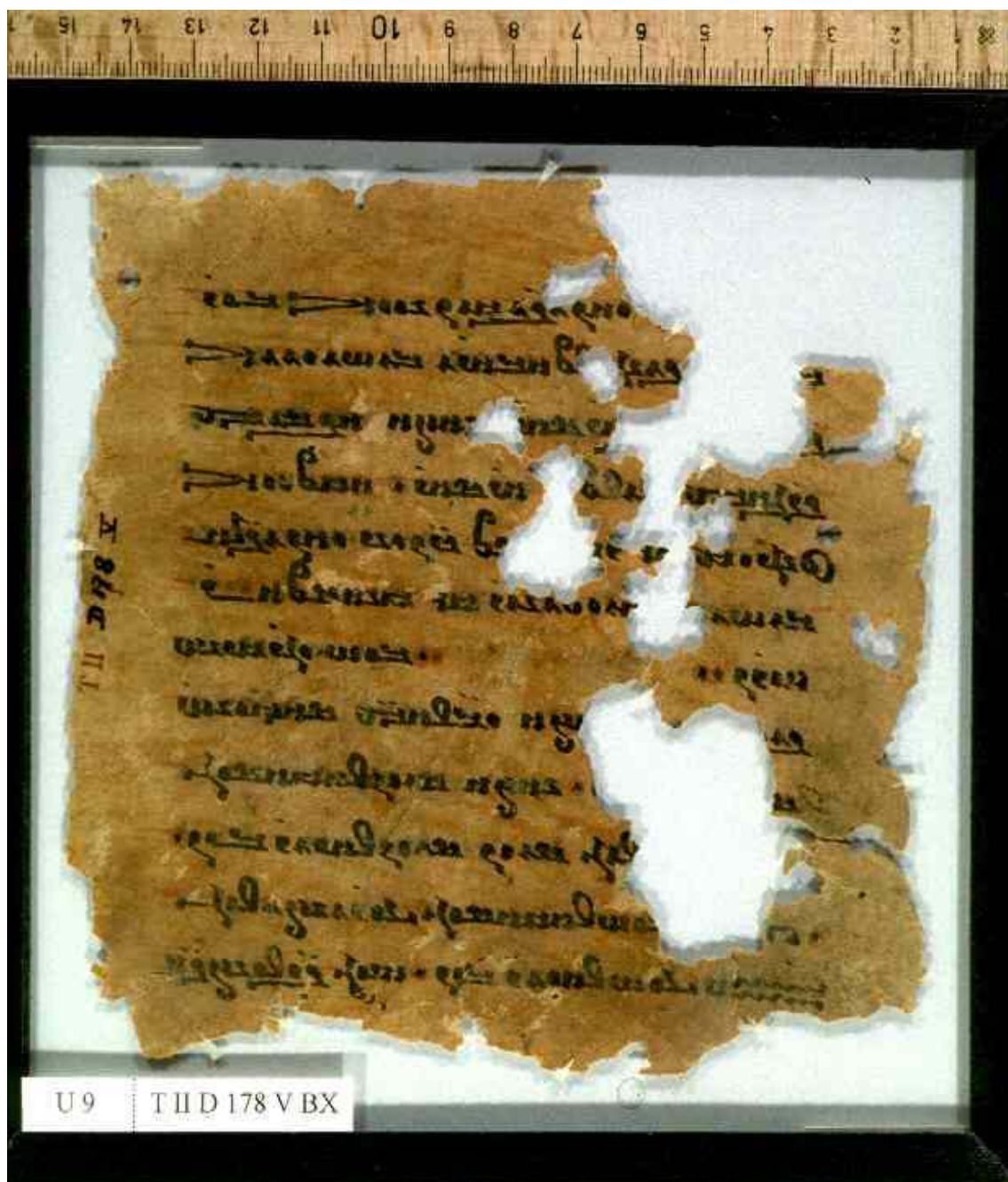
U 8 B

U 9 A

U9B

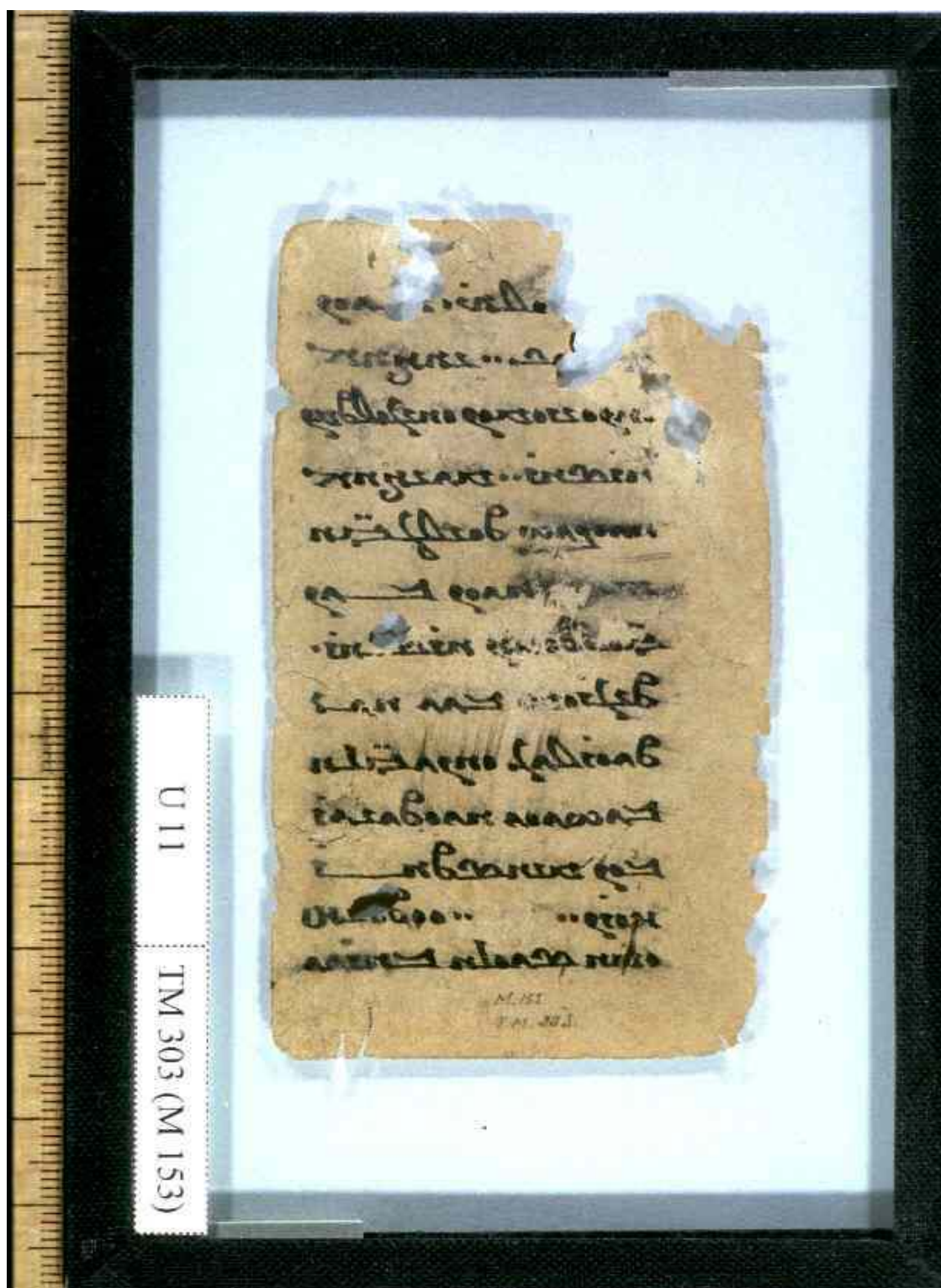
U 10 A

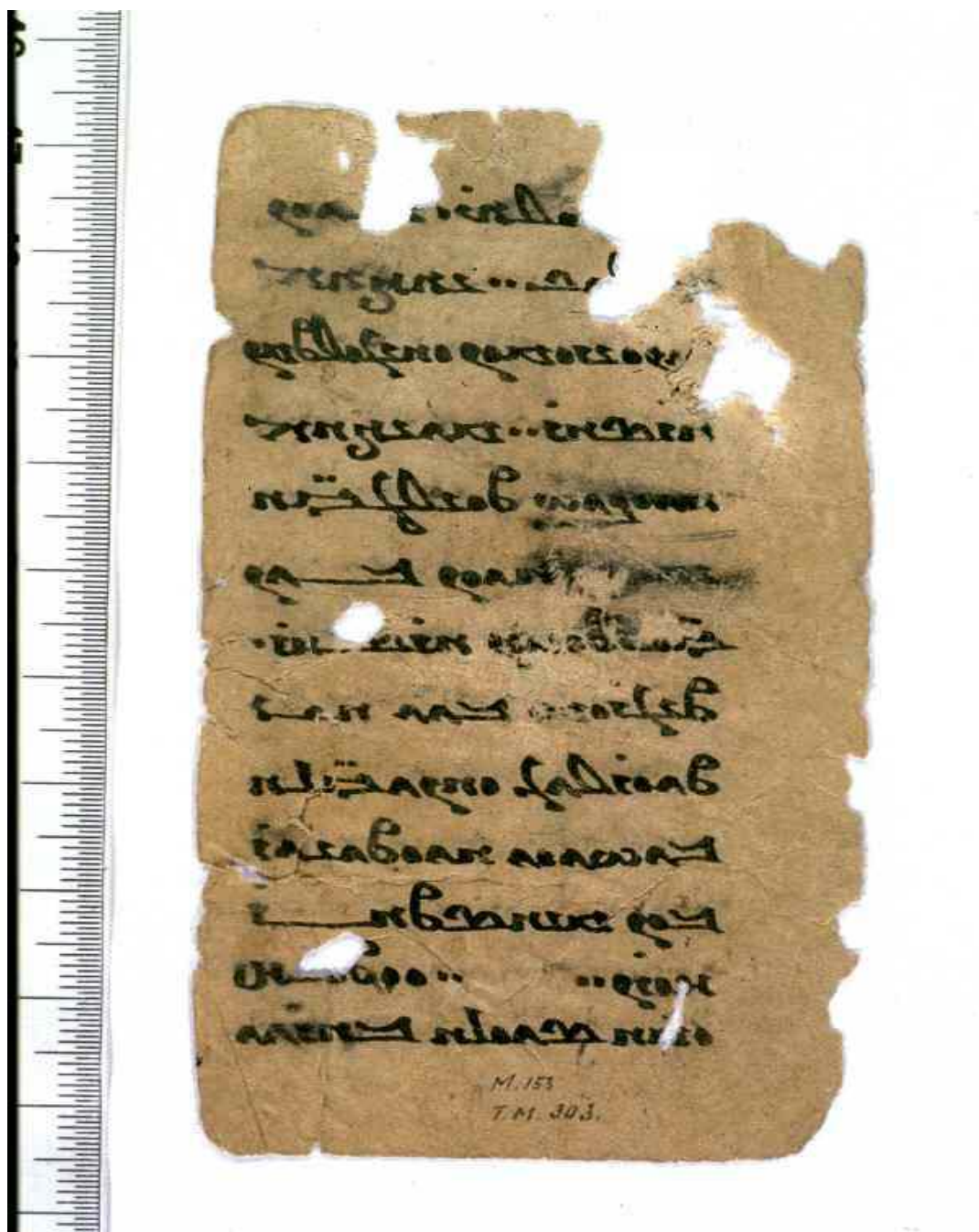
U 10 B

U 11 A

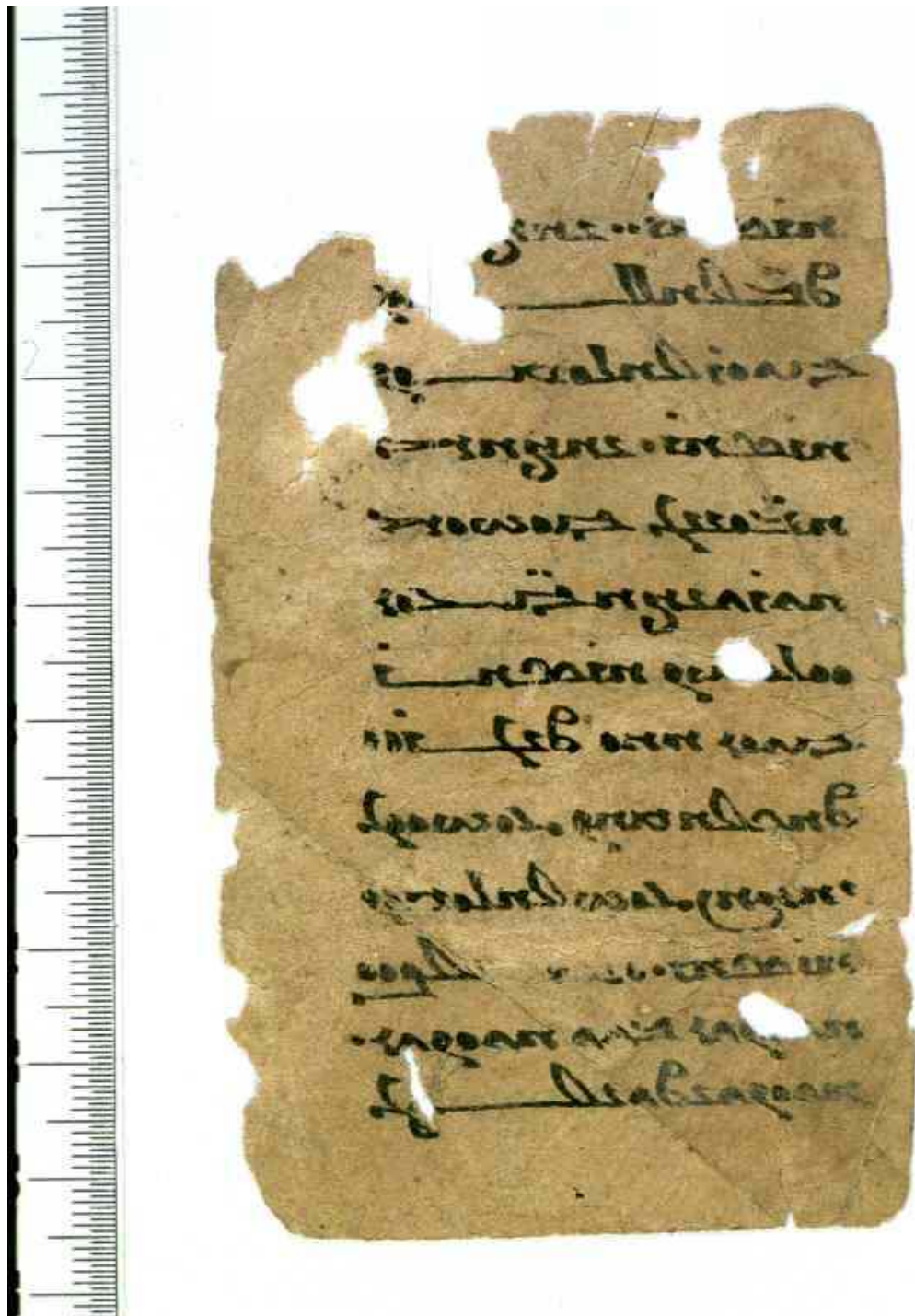
U 11 A (detaylı)

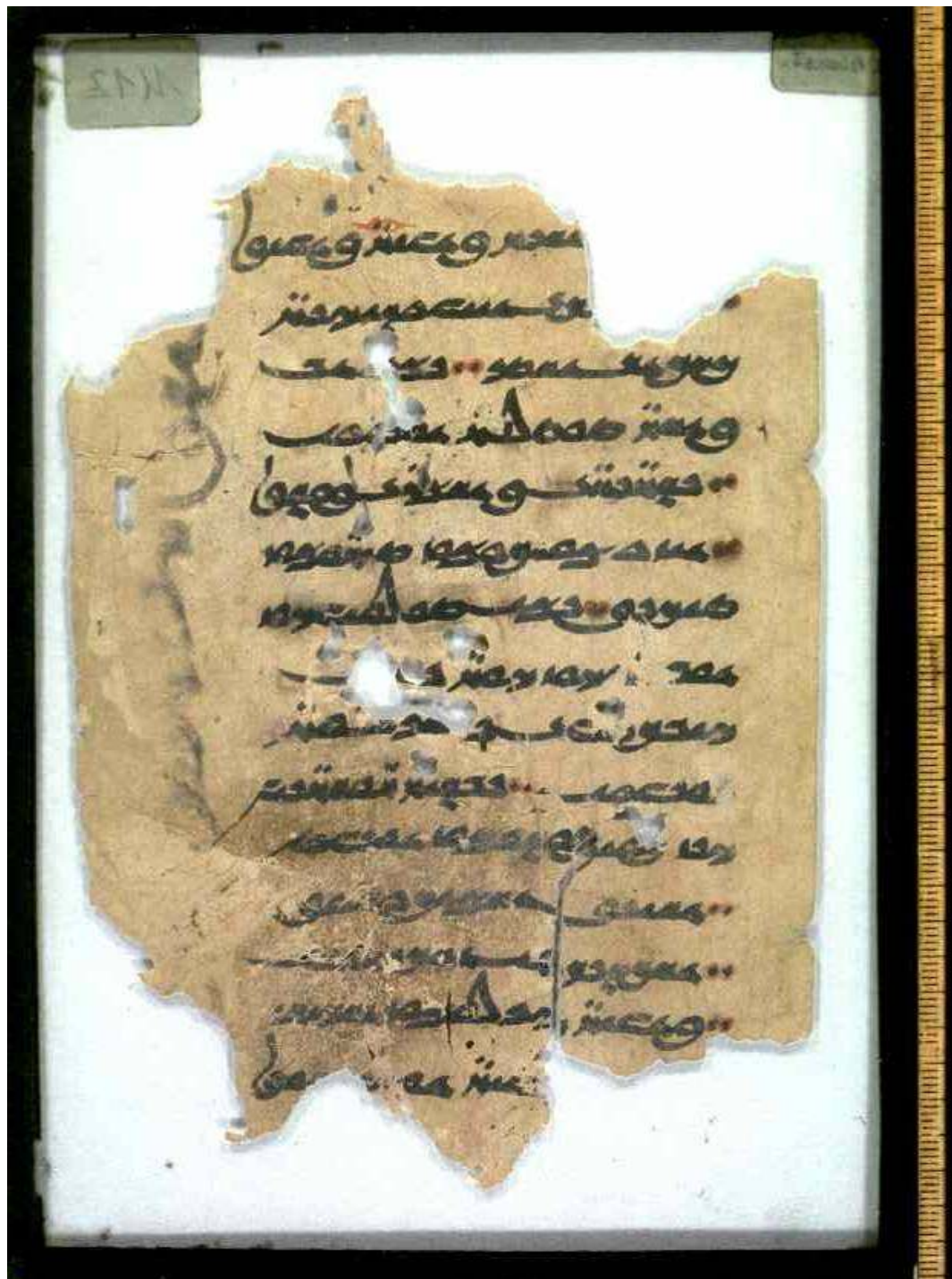
U 11 B

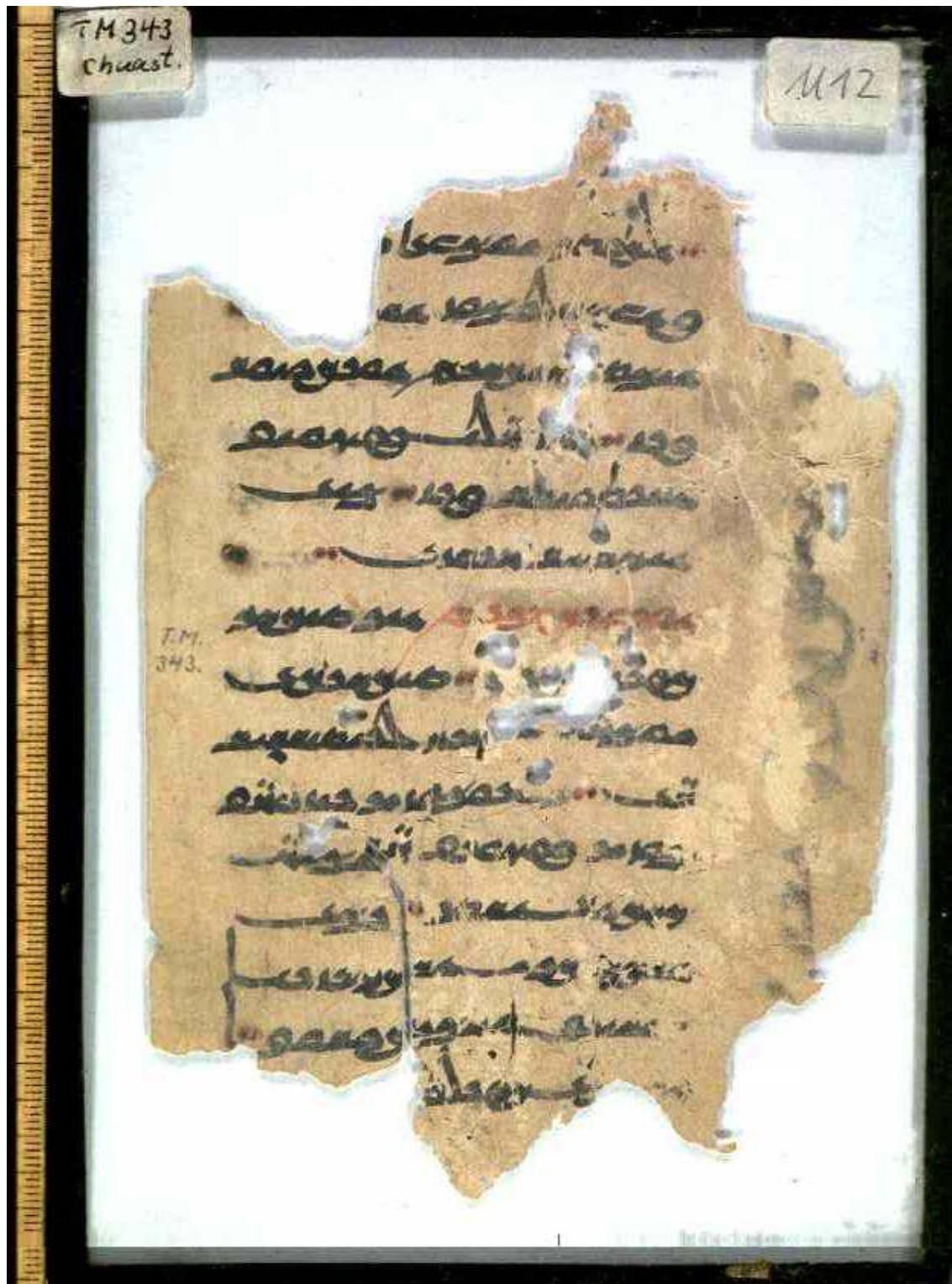
U 11 B (detaylı)

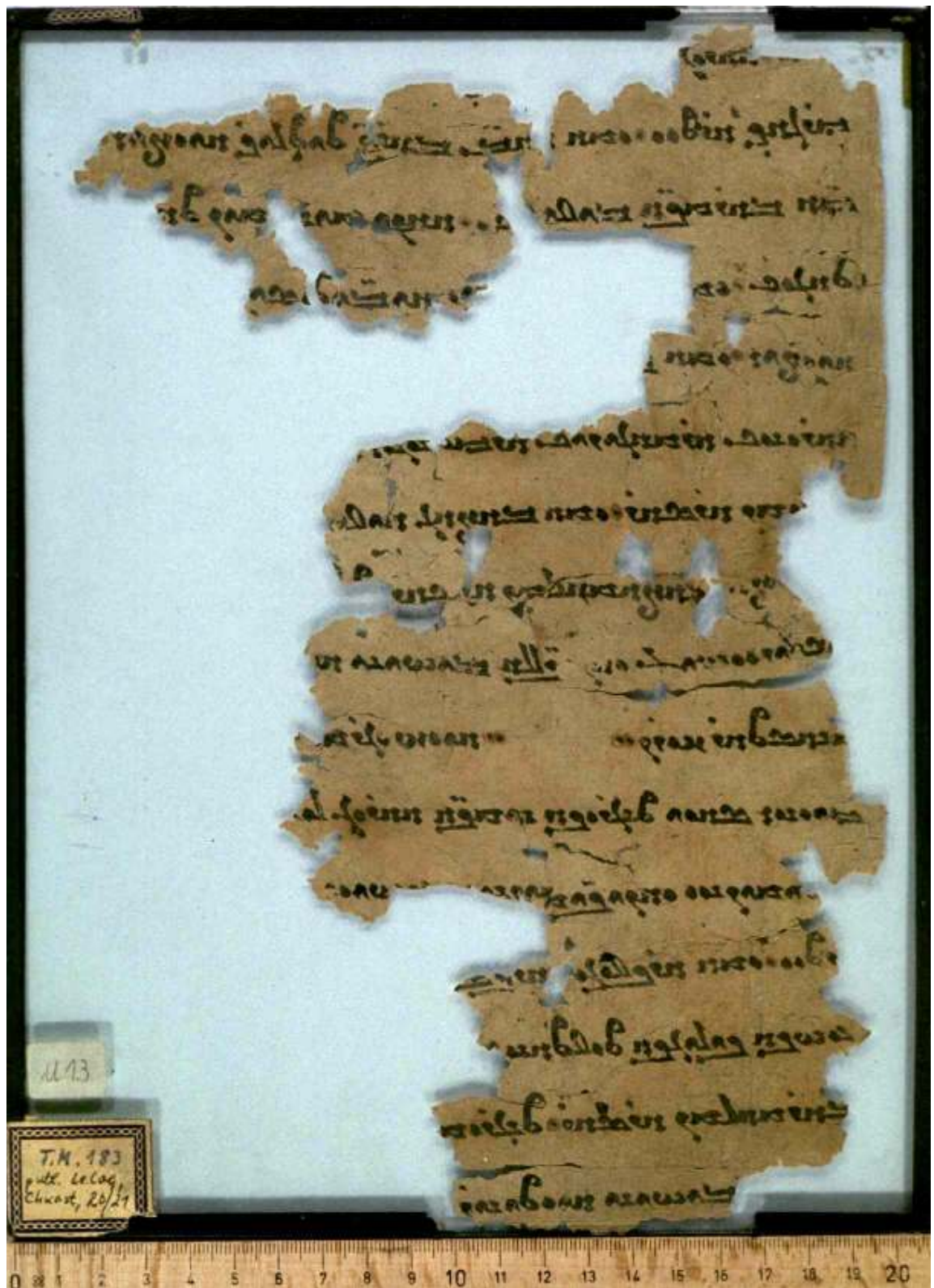
U 12 A

U 12 B

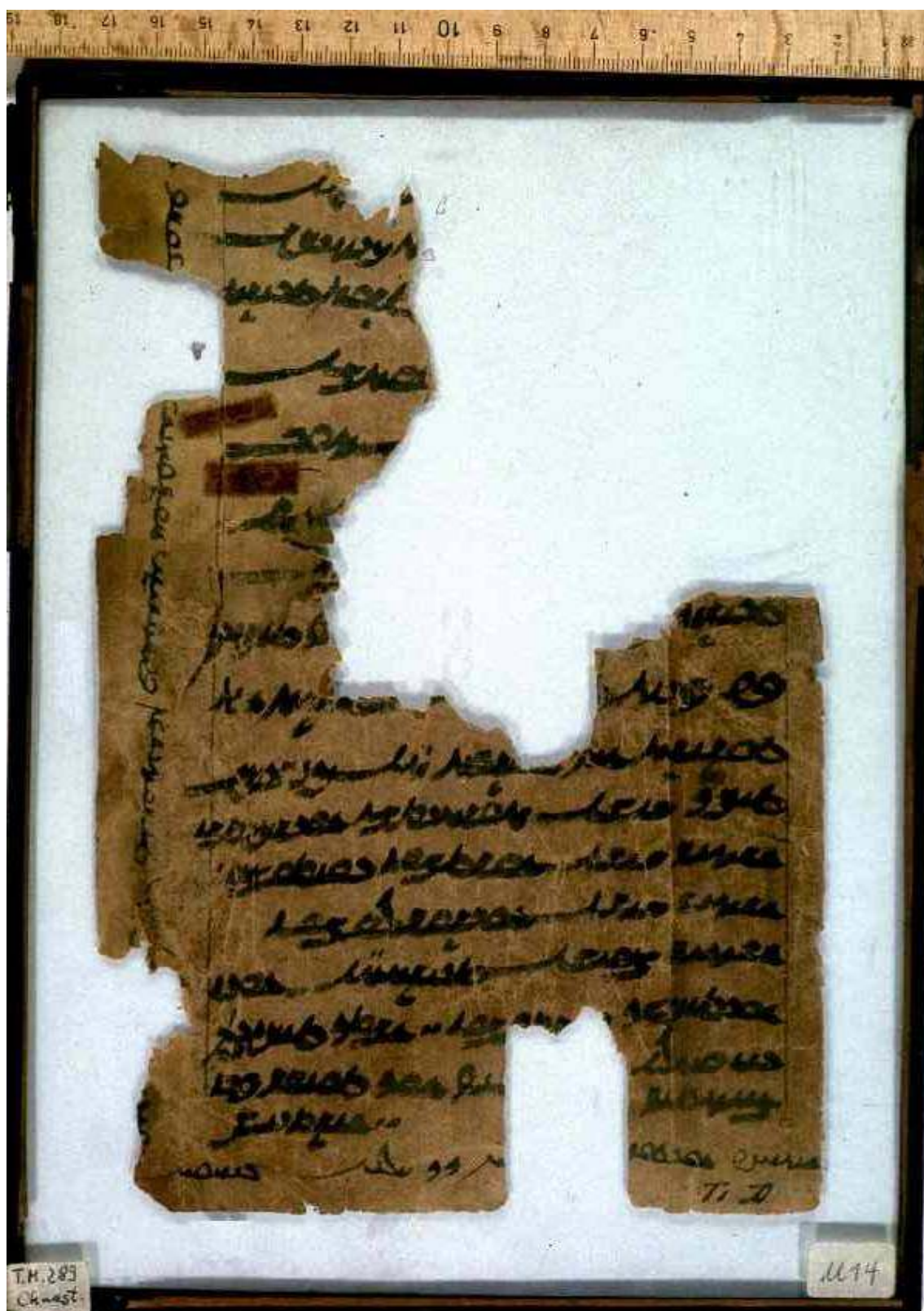
U 13 A

U 13 B

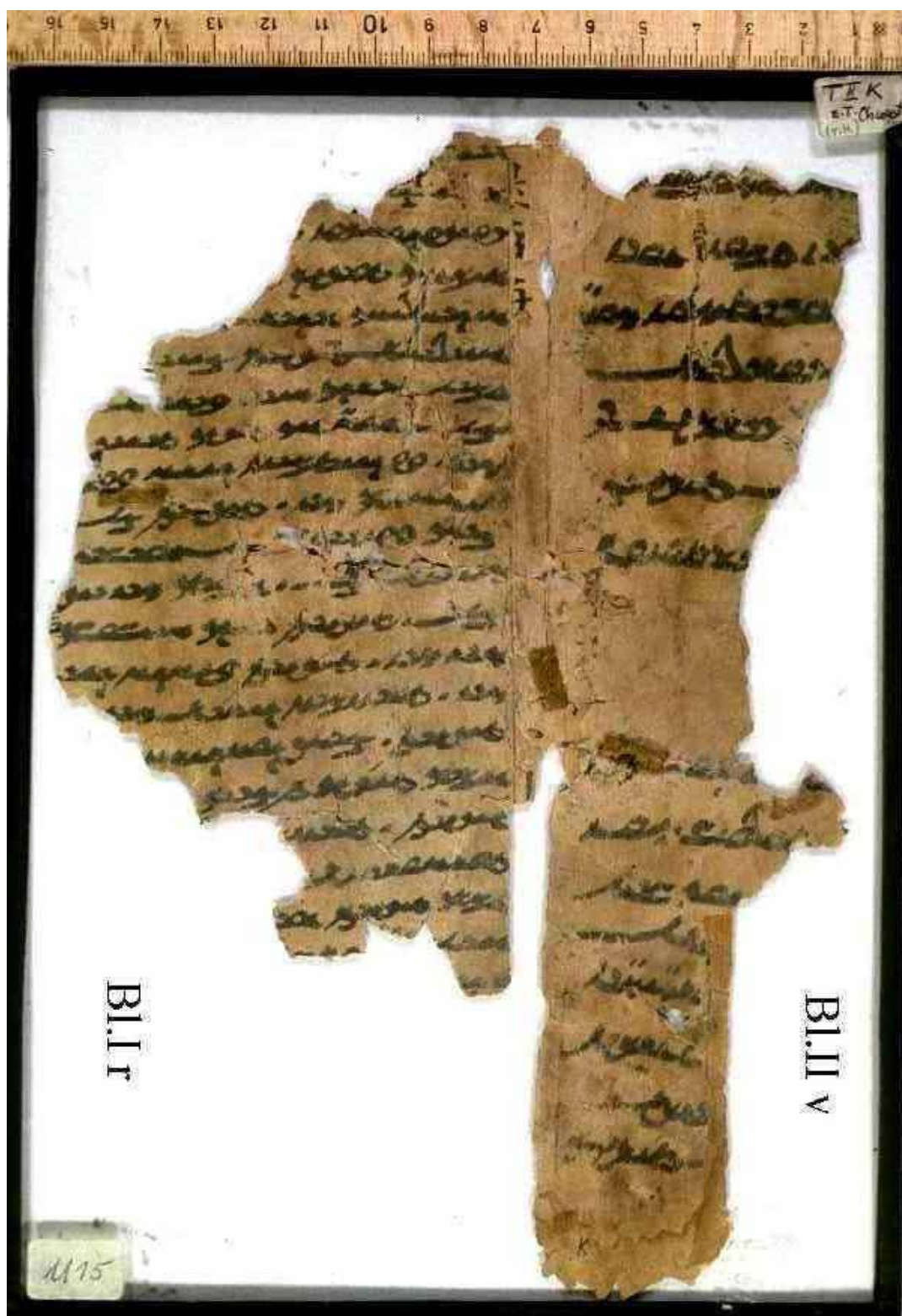
U 14 A

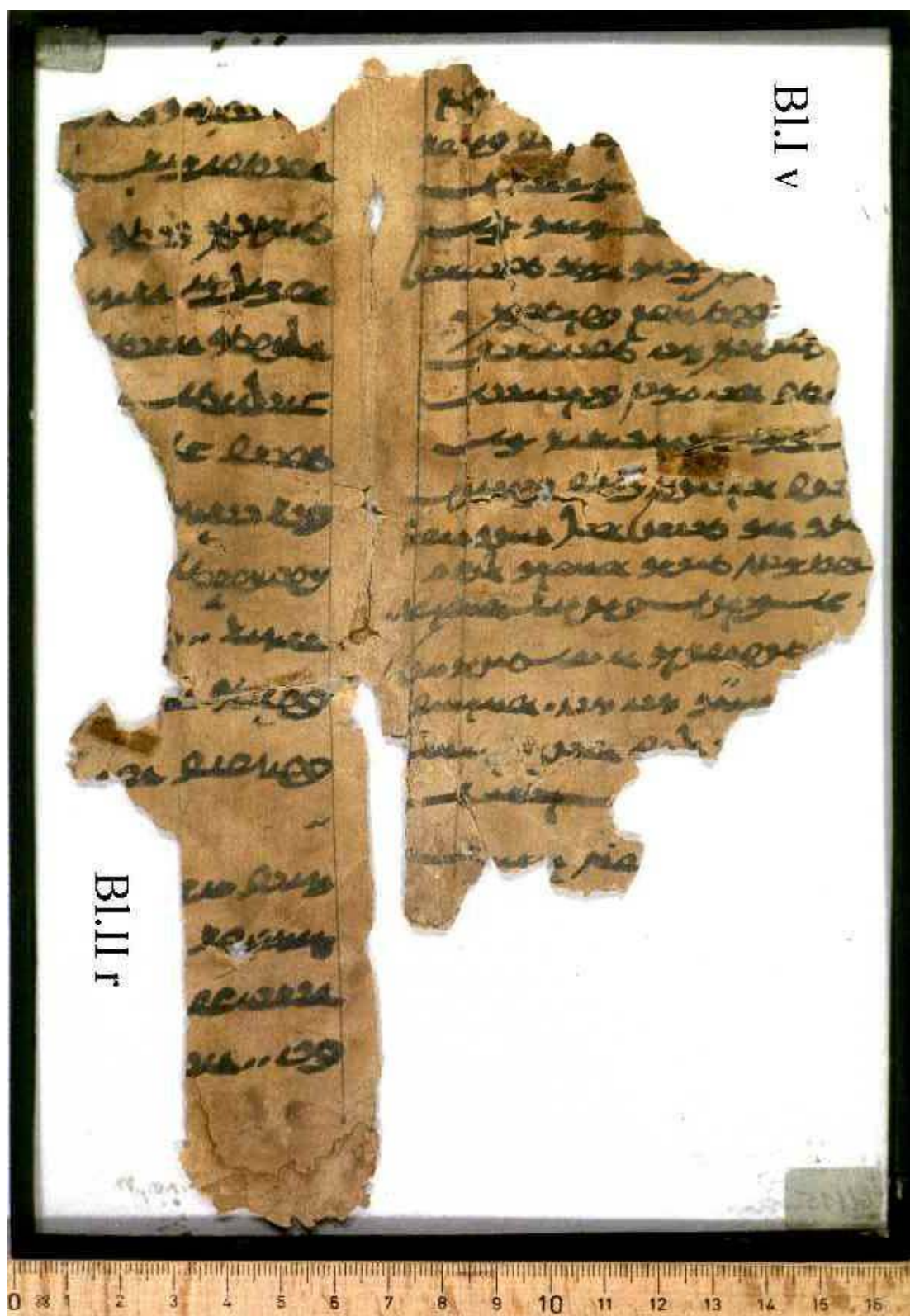
U 14 B

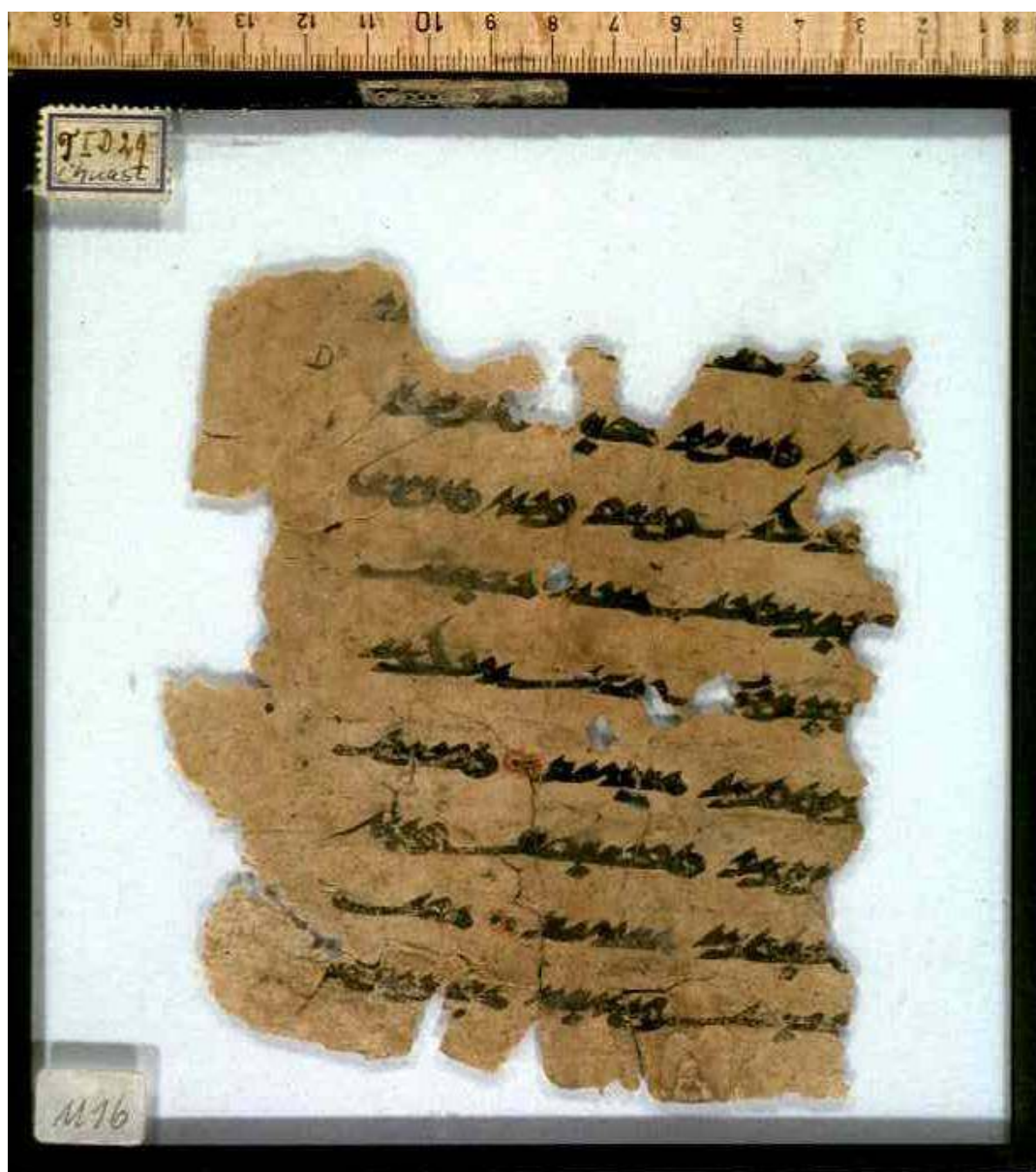
U 15 A

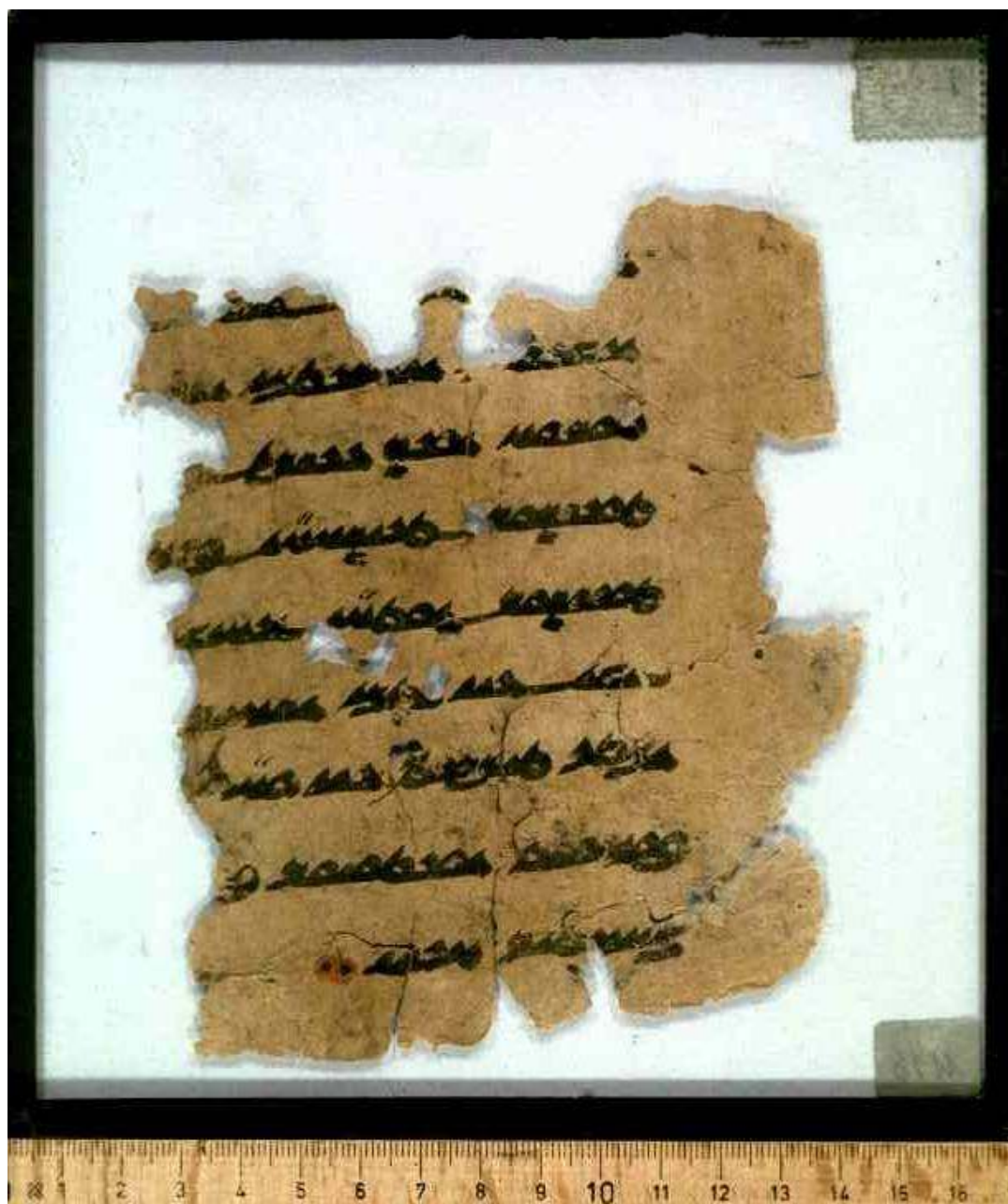
U 15 B

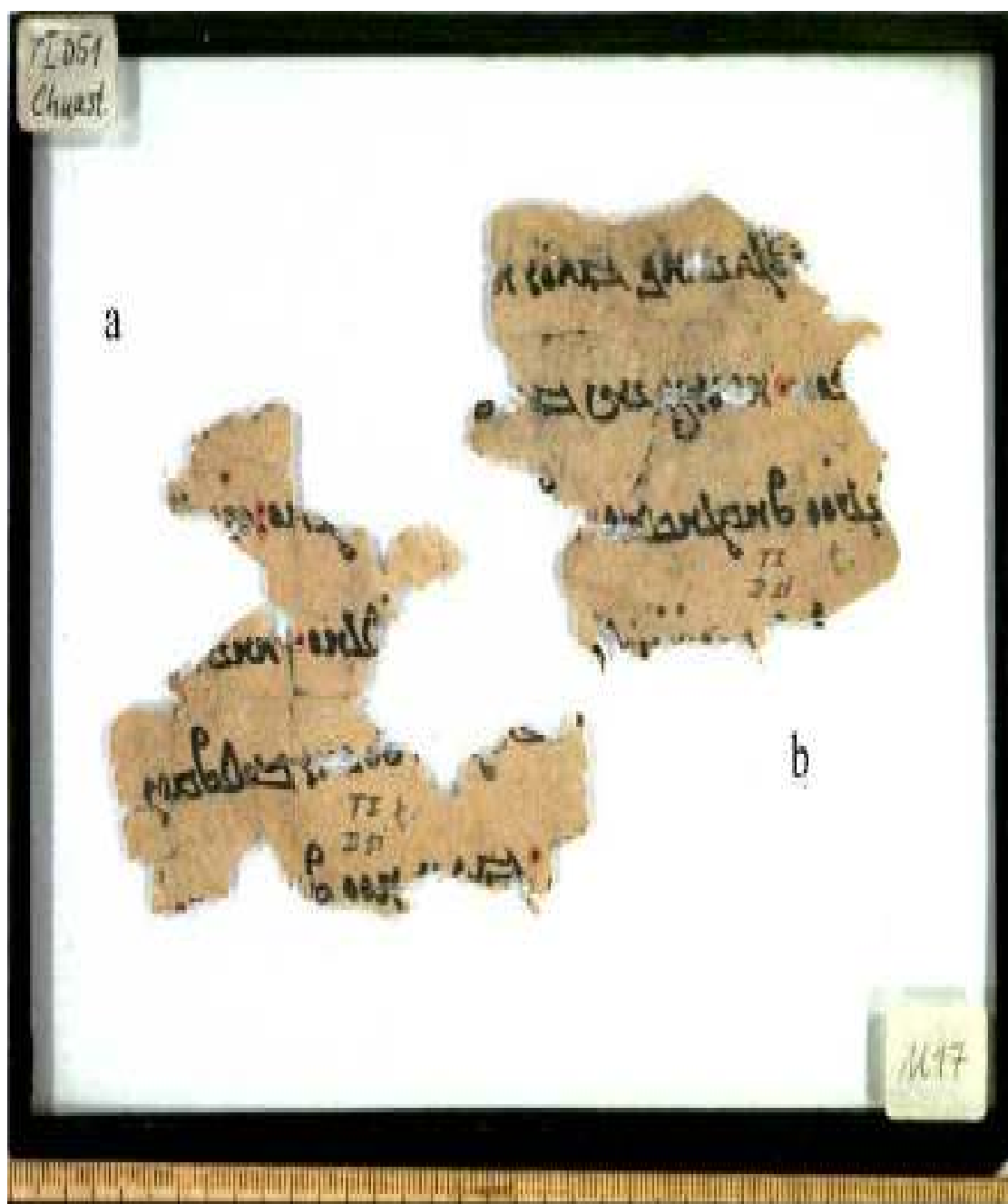
U 16 A

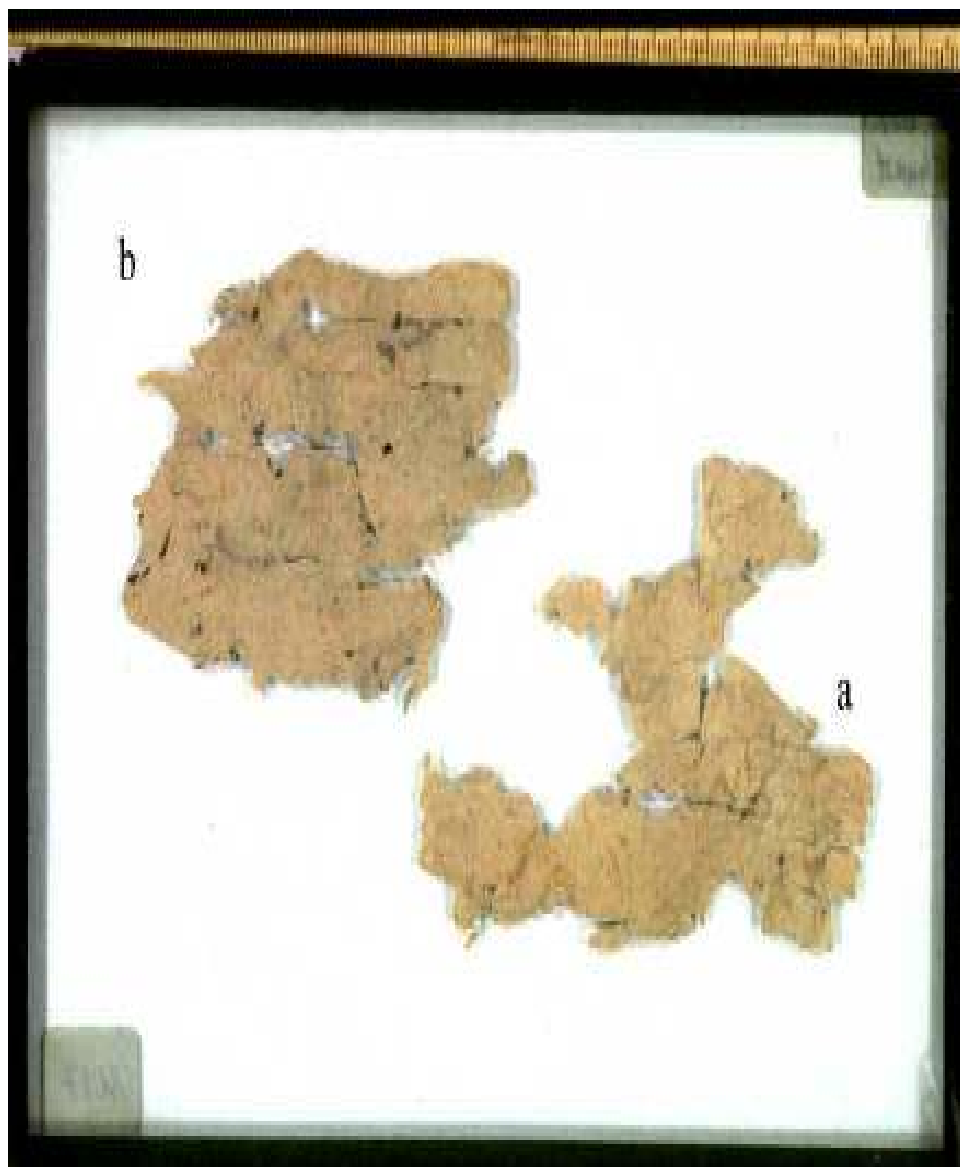
U 16 B

U 17 A

U 17 B

U 18

U 19 A

U 19 B

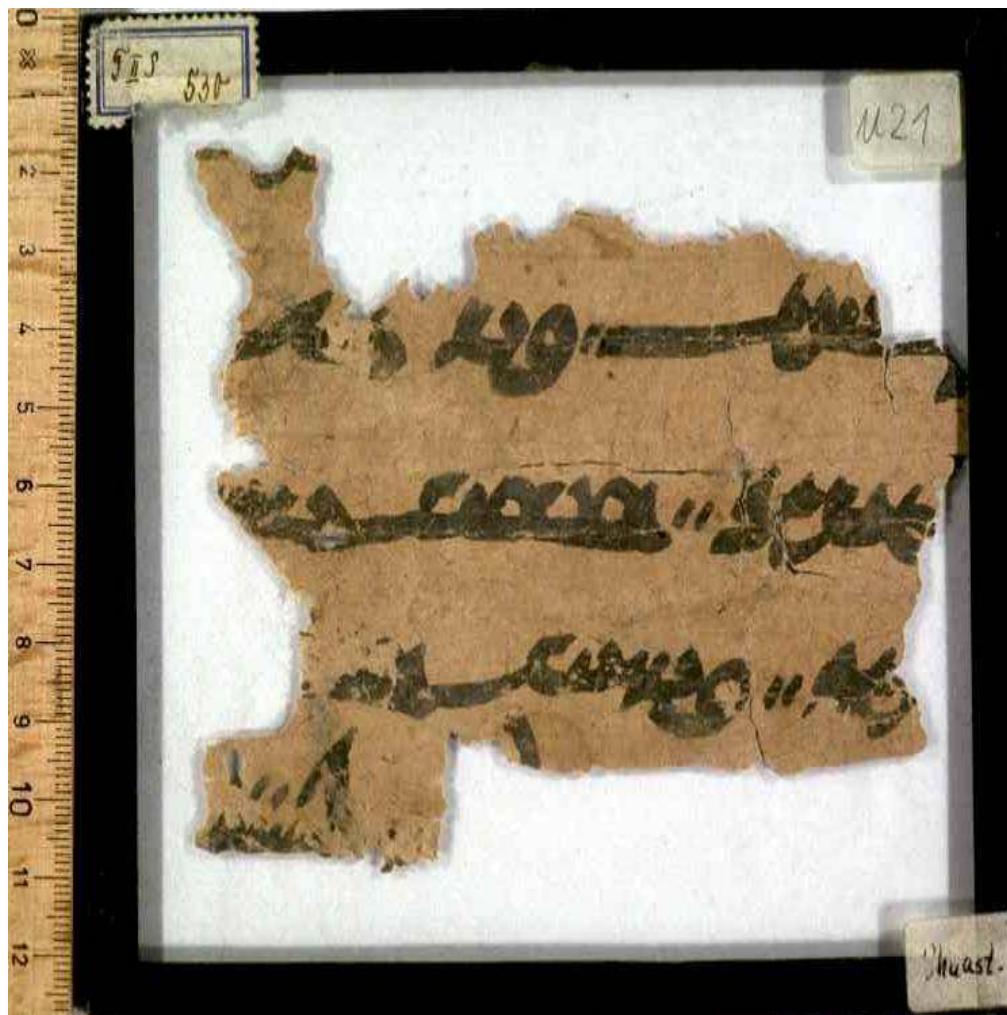
U 20 A

U 20 B

U 21 A

U 21 B

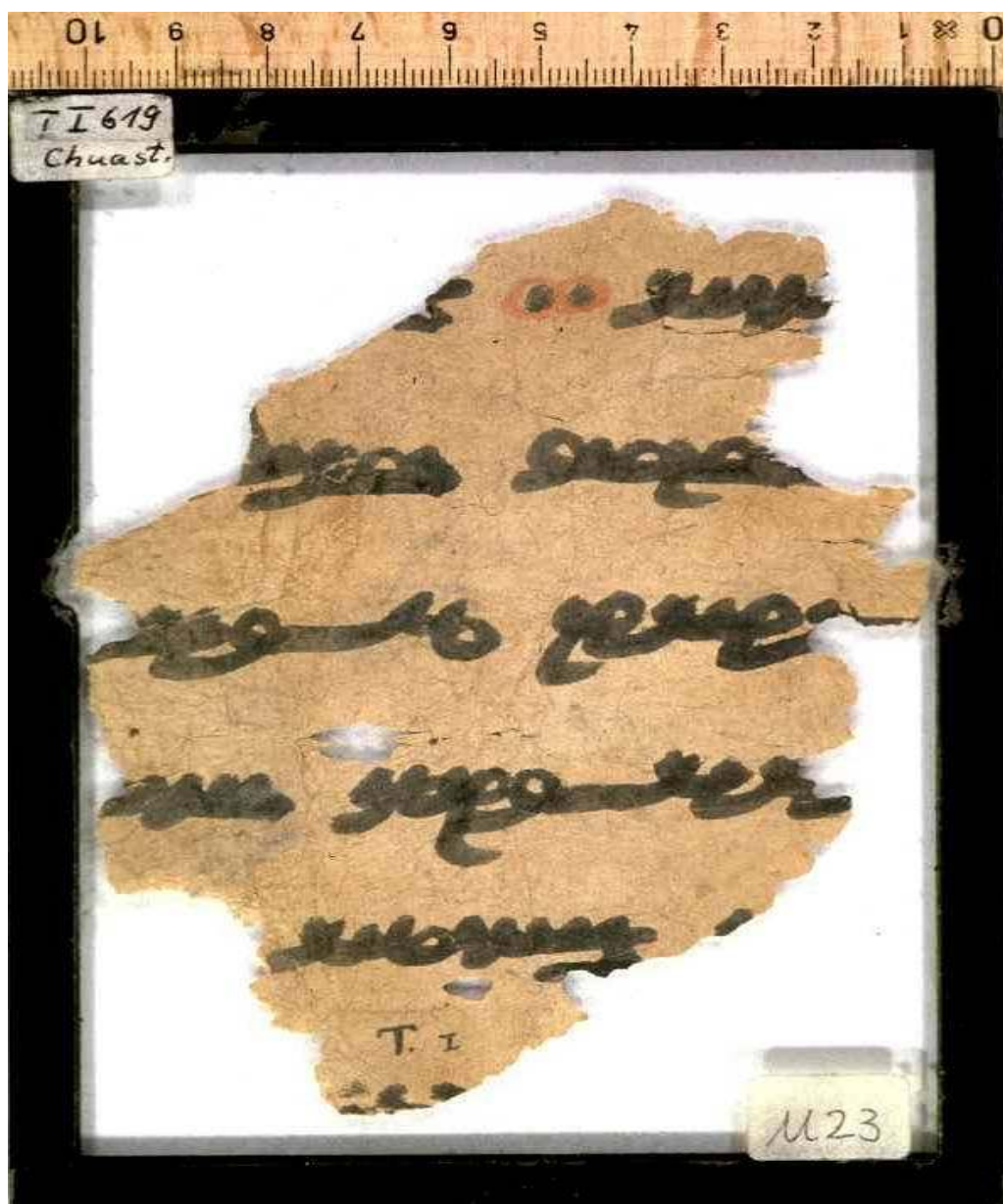
U 22 A

U 22 B

U 23 A

U 23 B

U 24 A

U 24 B

U 25 A

U 25 B

U 26 A

U 26 B

U 27 A

U 27 B

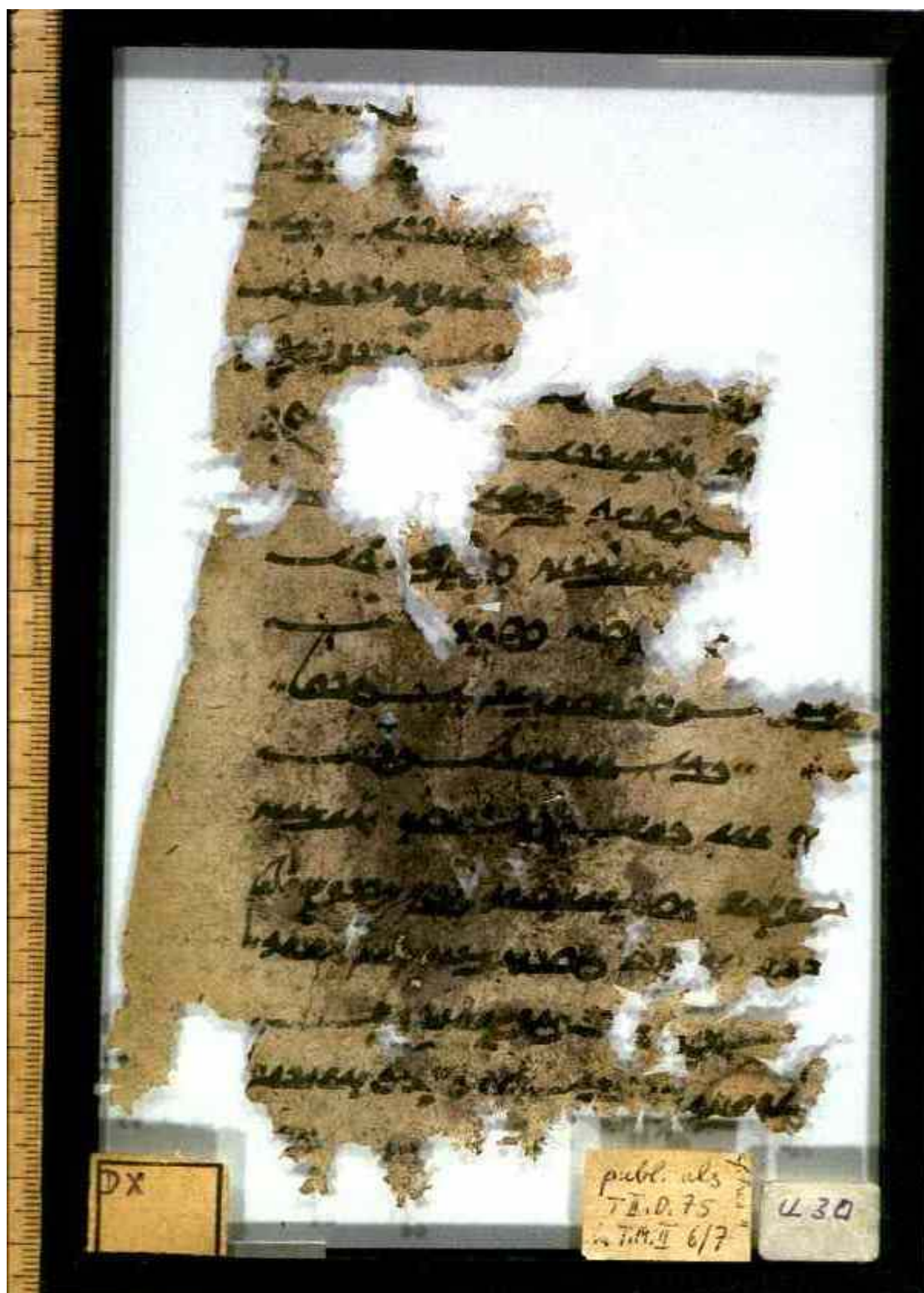
U 29 A

U 29 B

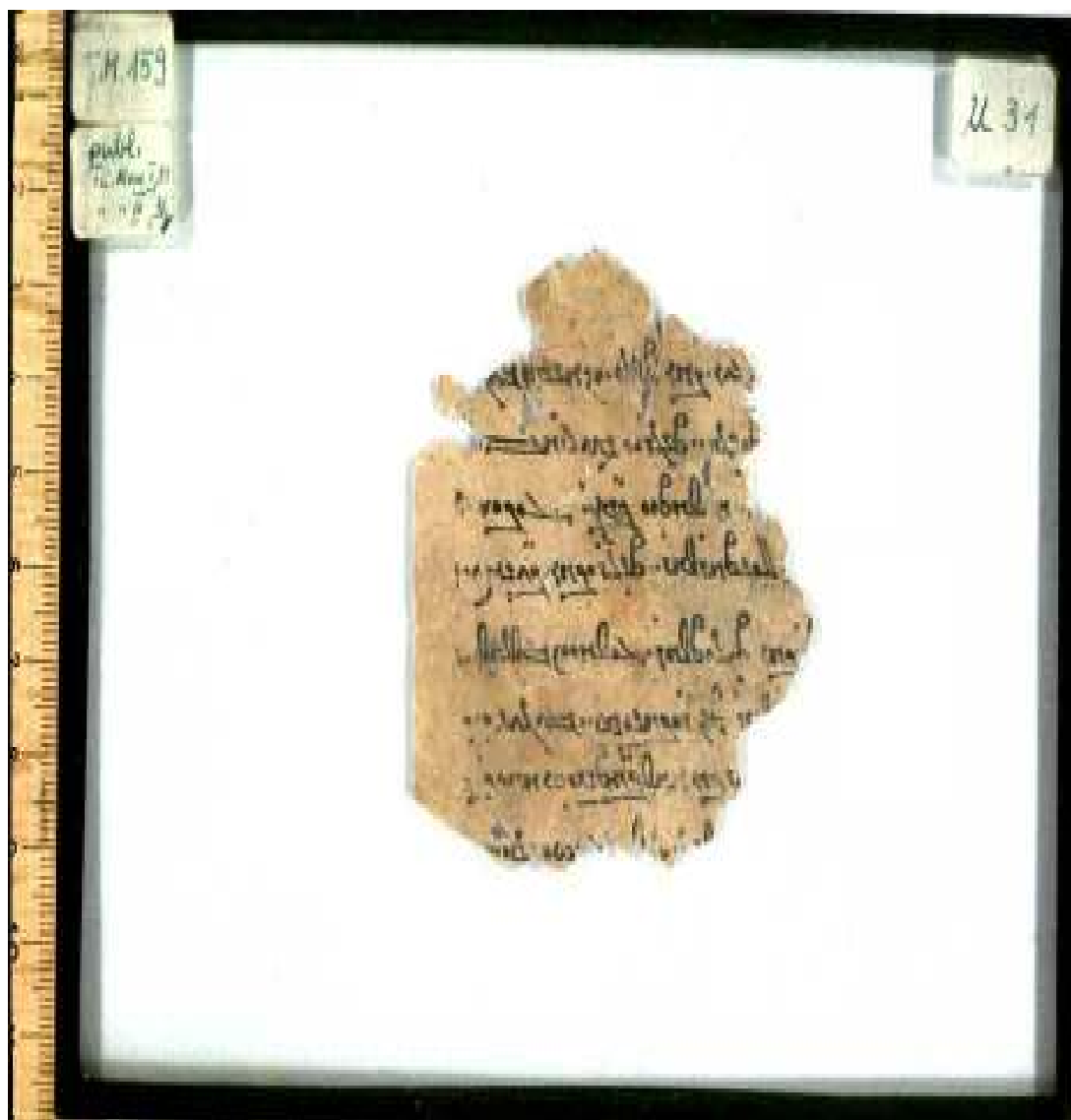
U 30 A

U 30 B

U 31 A

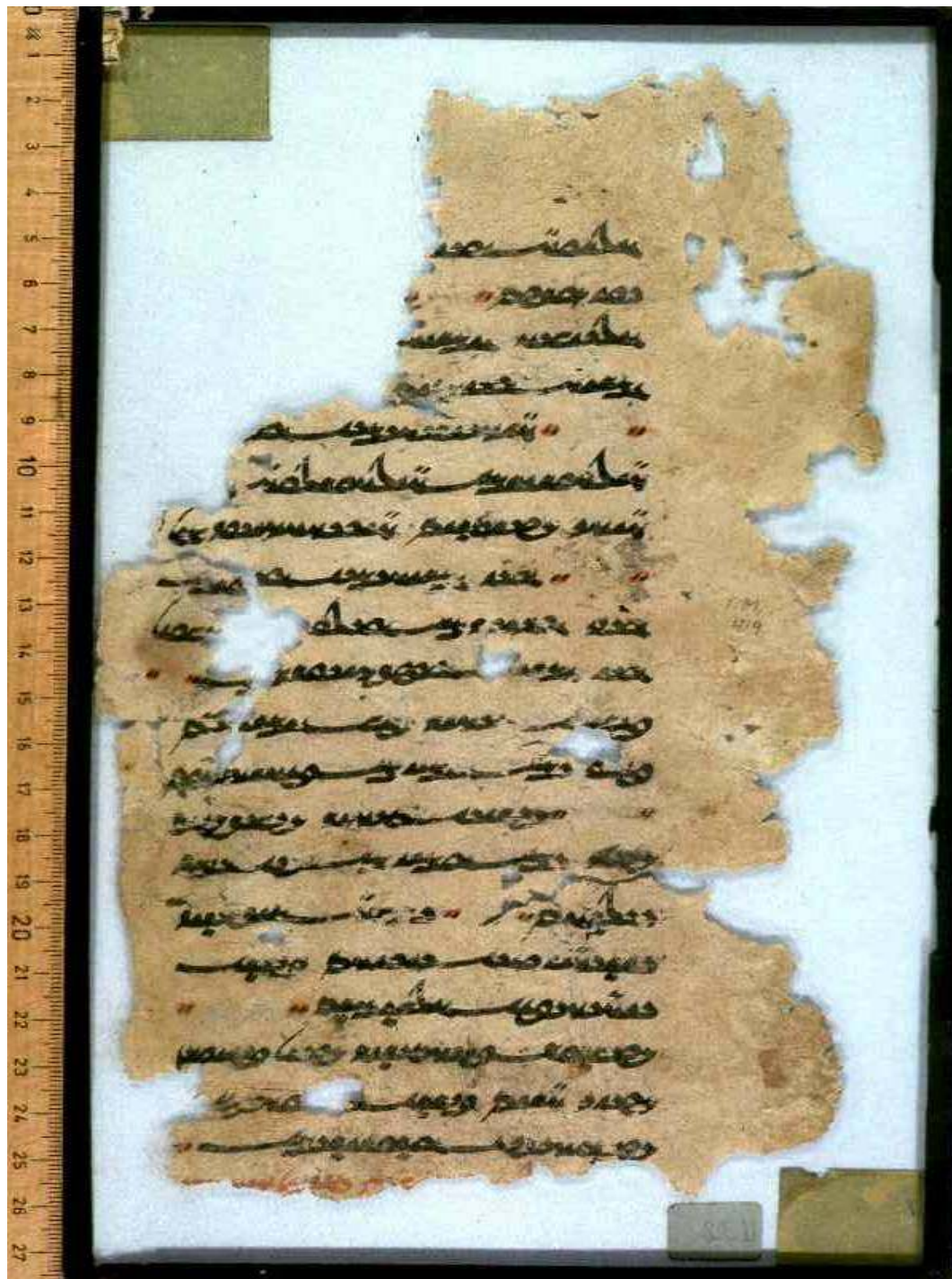
U 31 B

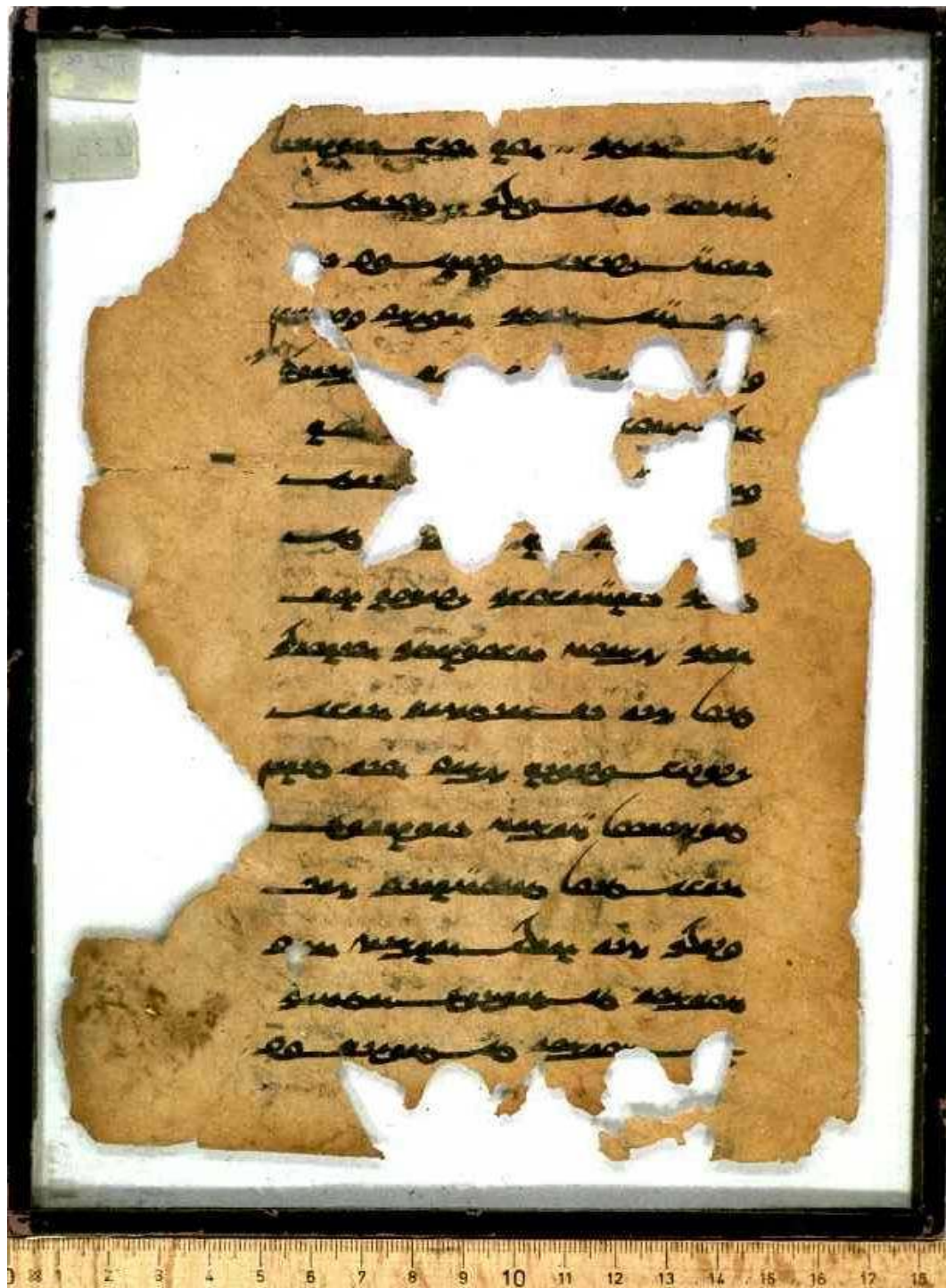
U 32 A

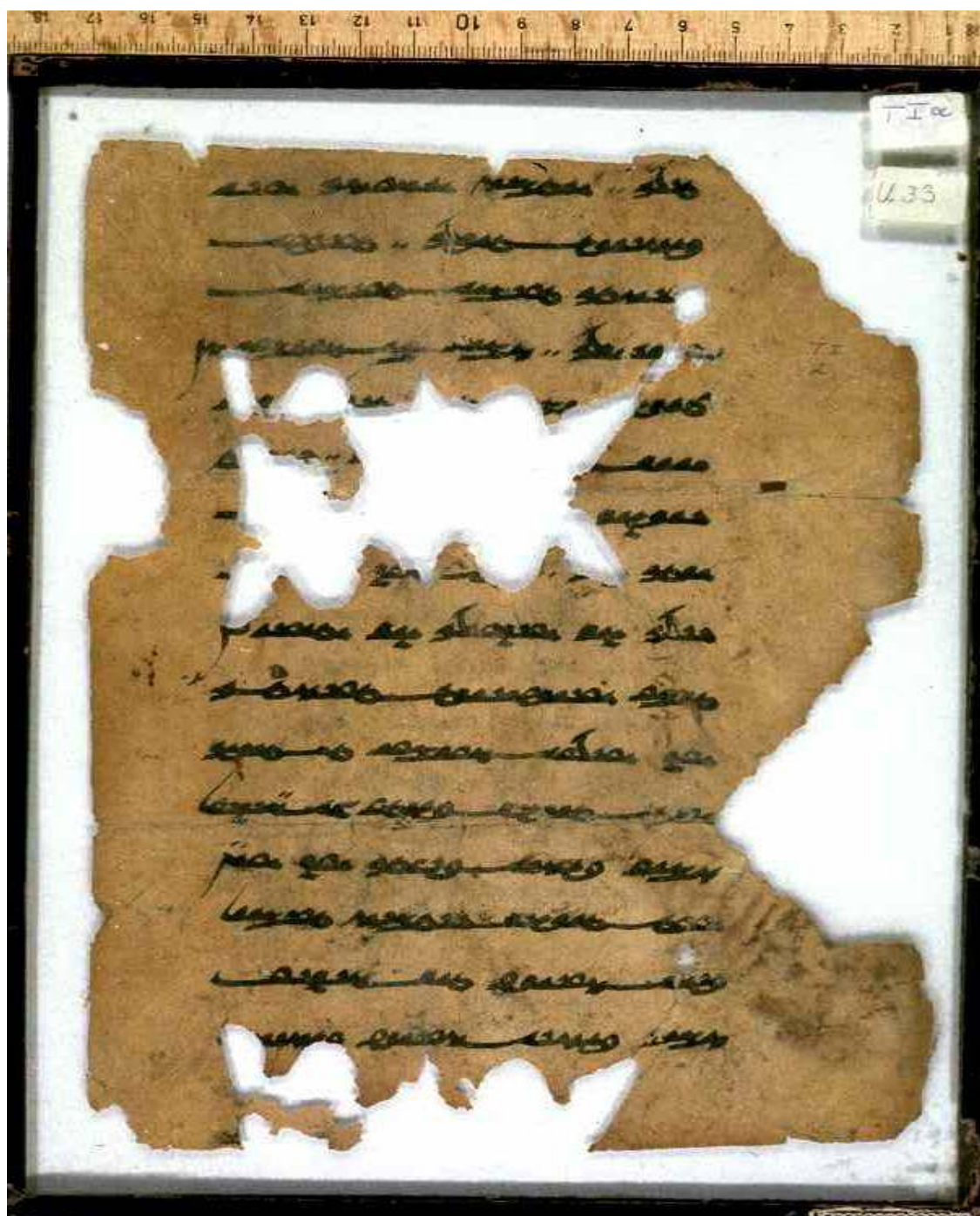
U 32 B

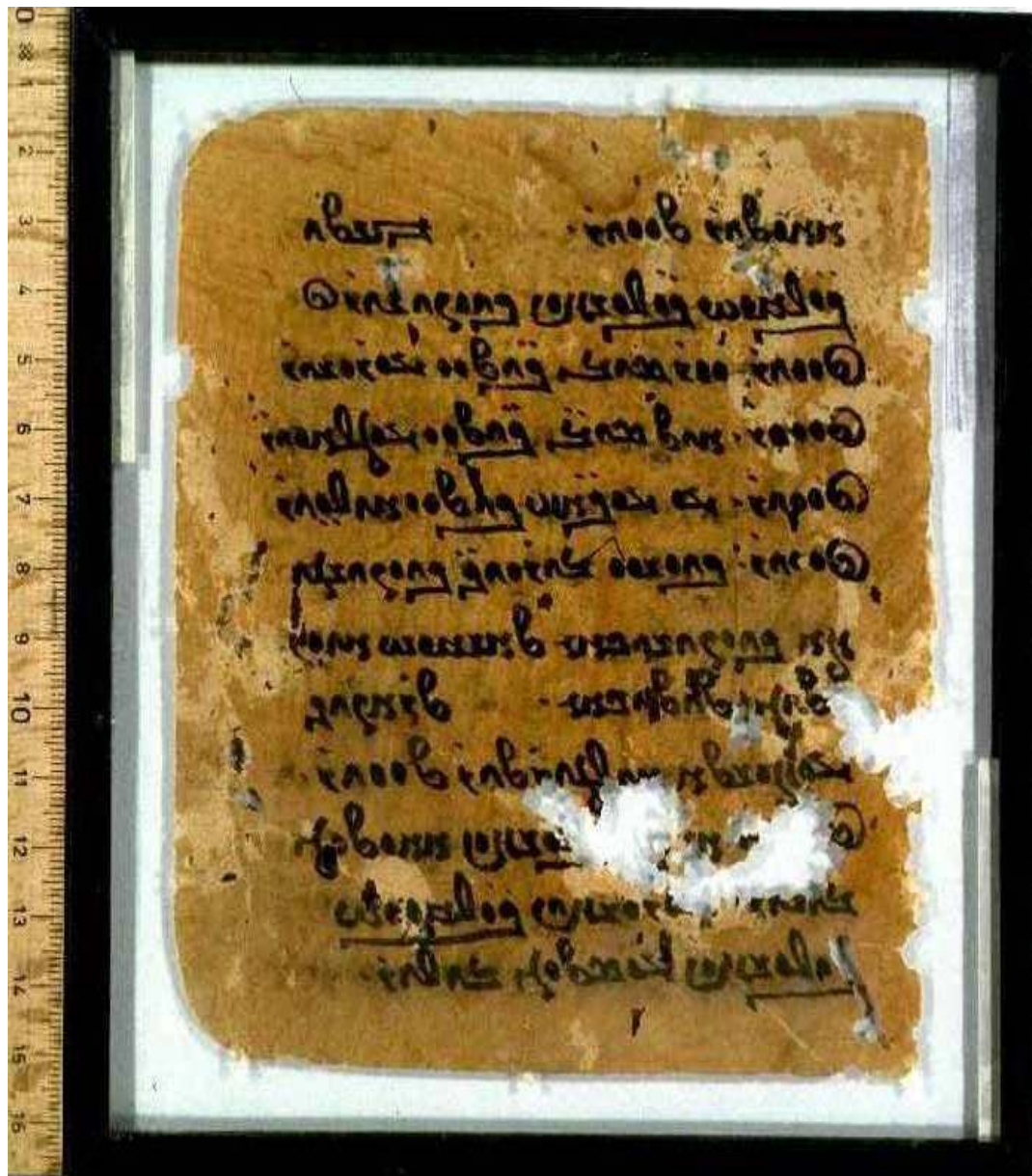

U 33 A

U 33 B

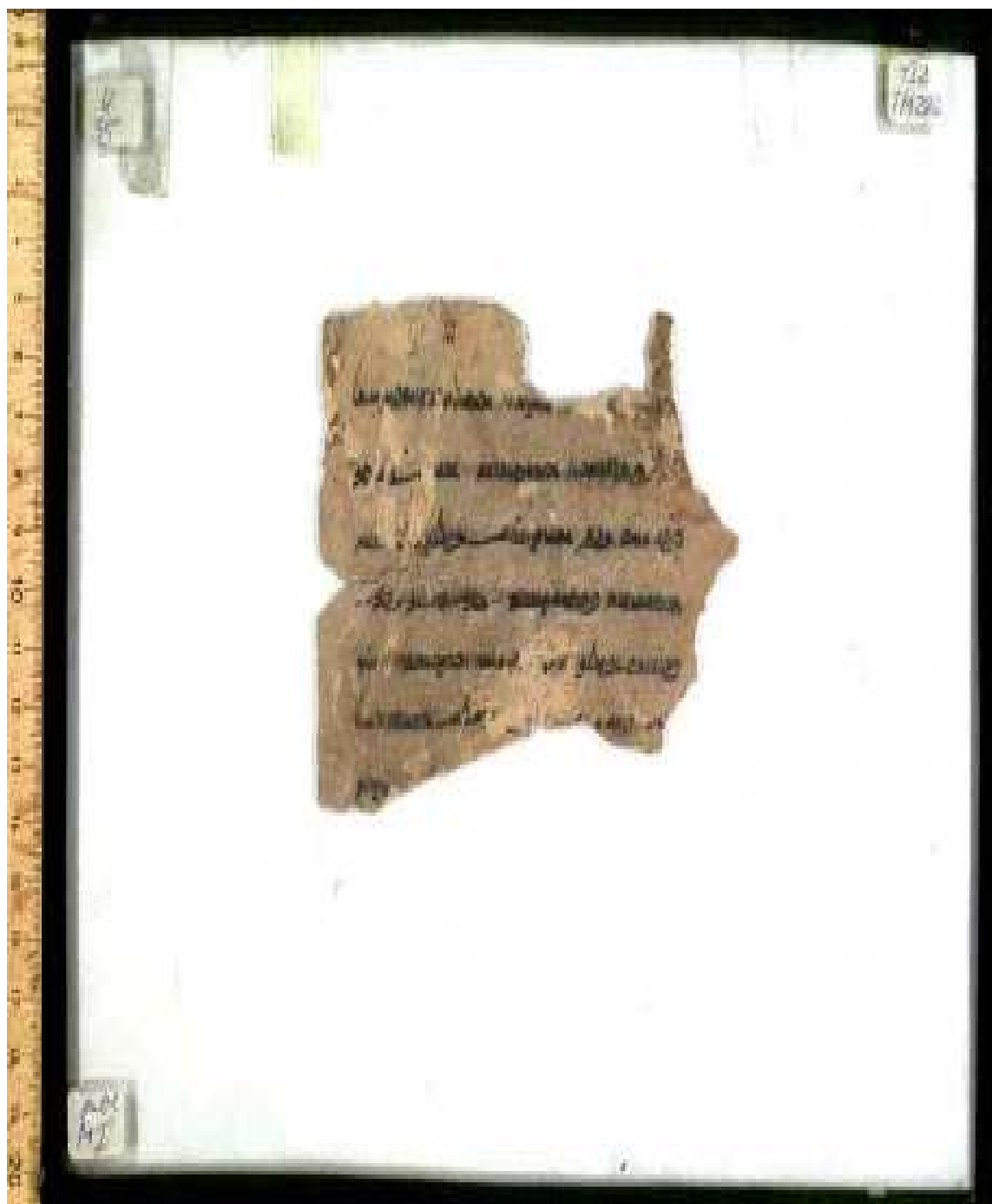
U 34 B

U 35 A

U 35 B

U 36 A

U 36 B

U 37 A

U 37 A (detaylı)

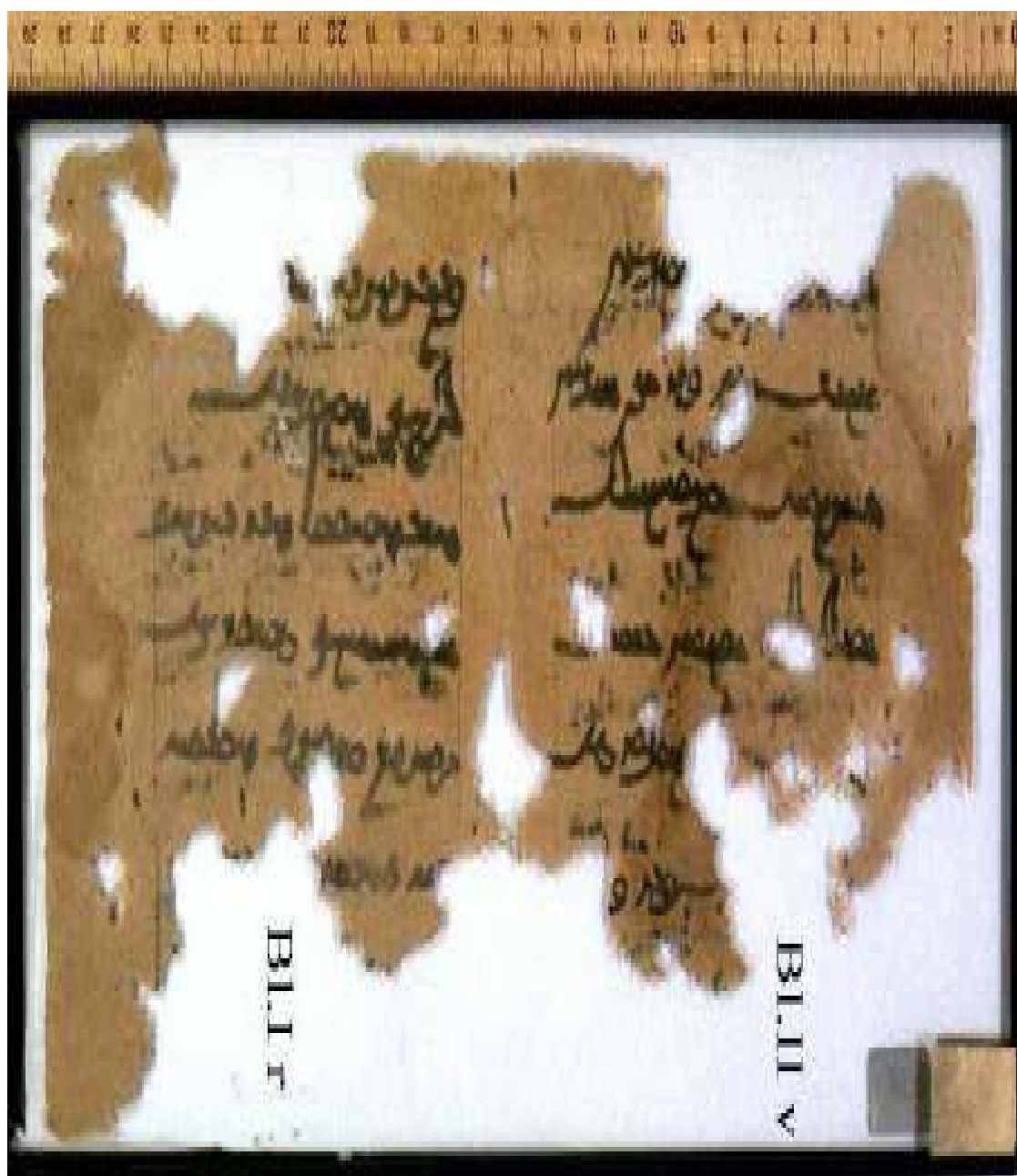

U 37 B

U 38 A

U 38 B

U 39 A

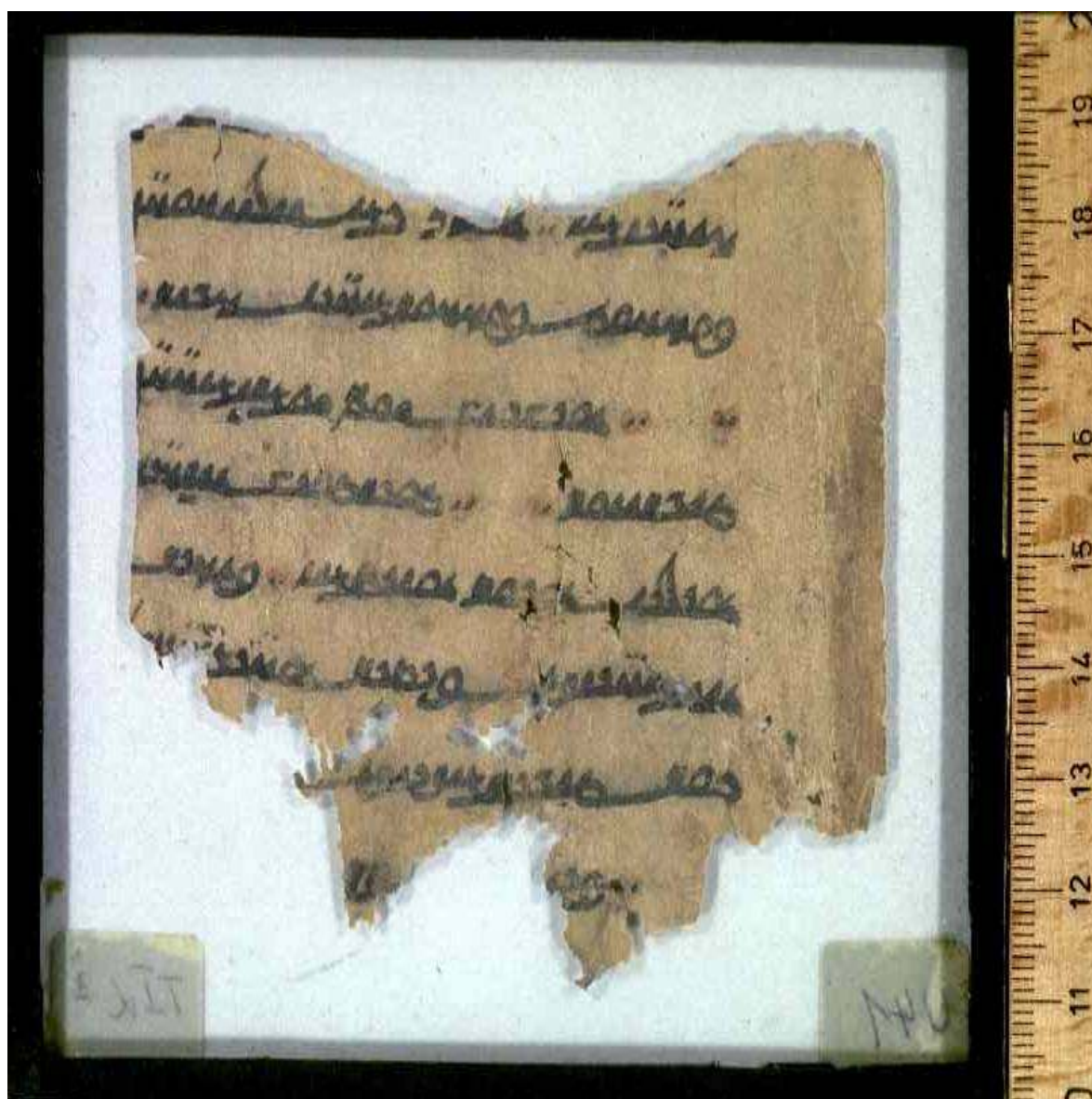
U 40 A

U 40 B

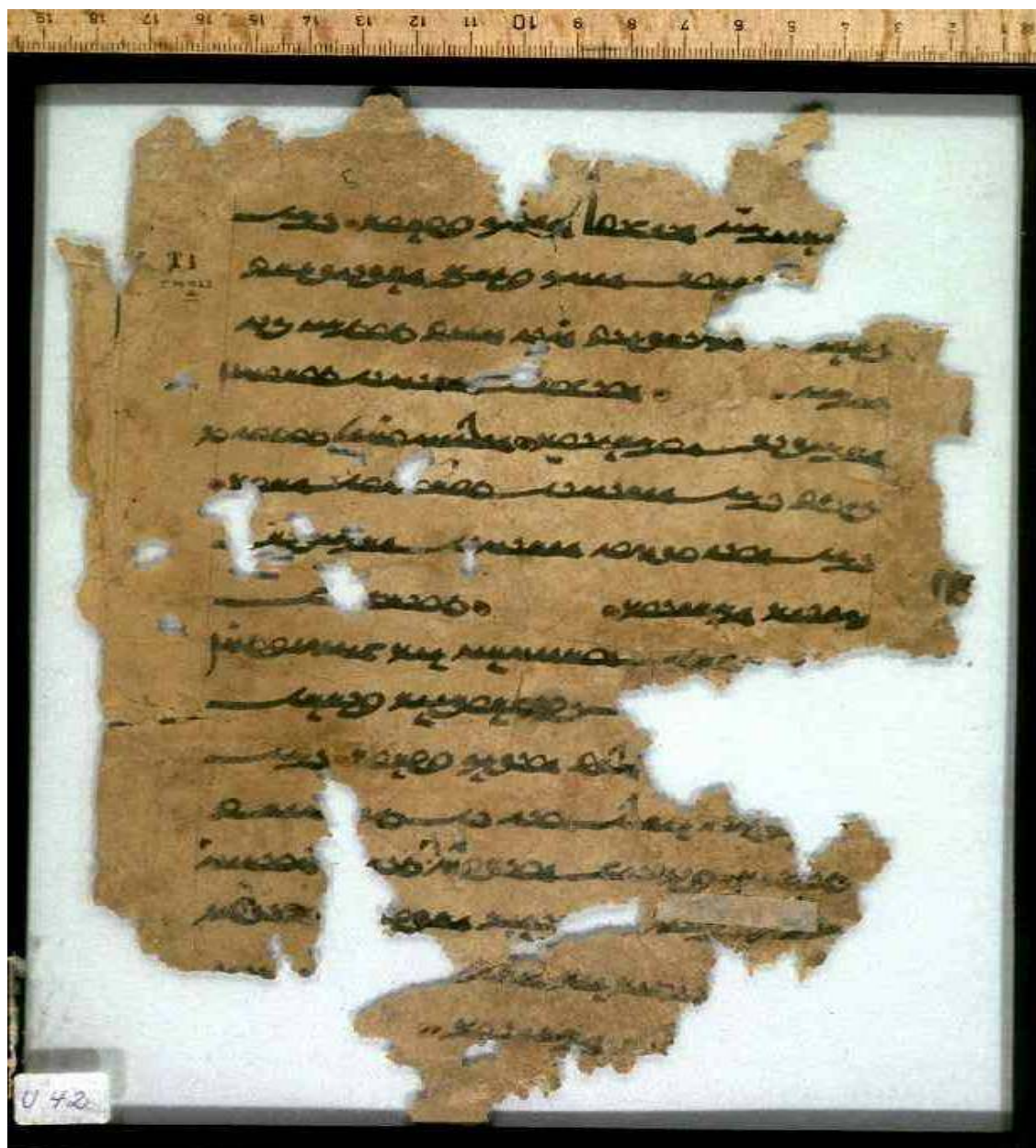
U 41 A

U 42 A

U 42 B

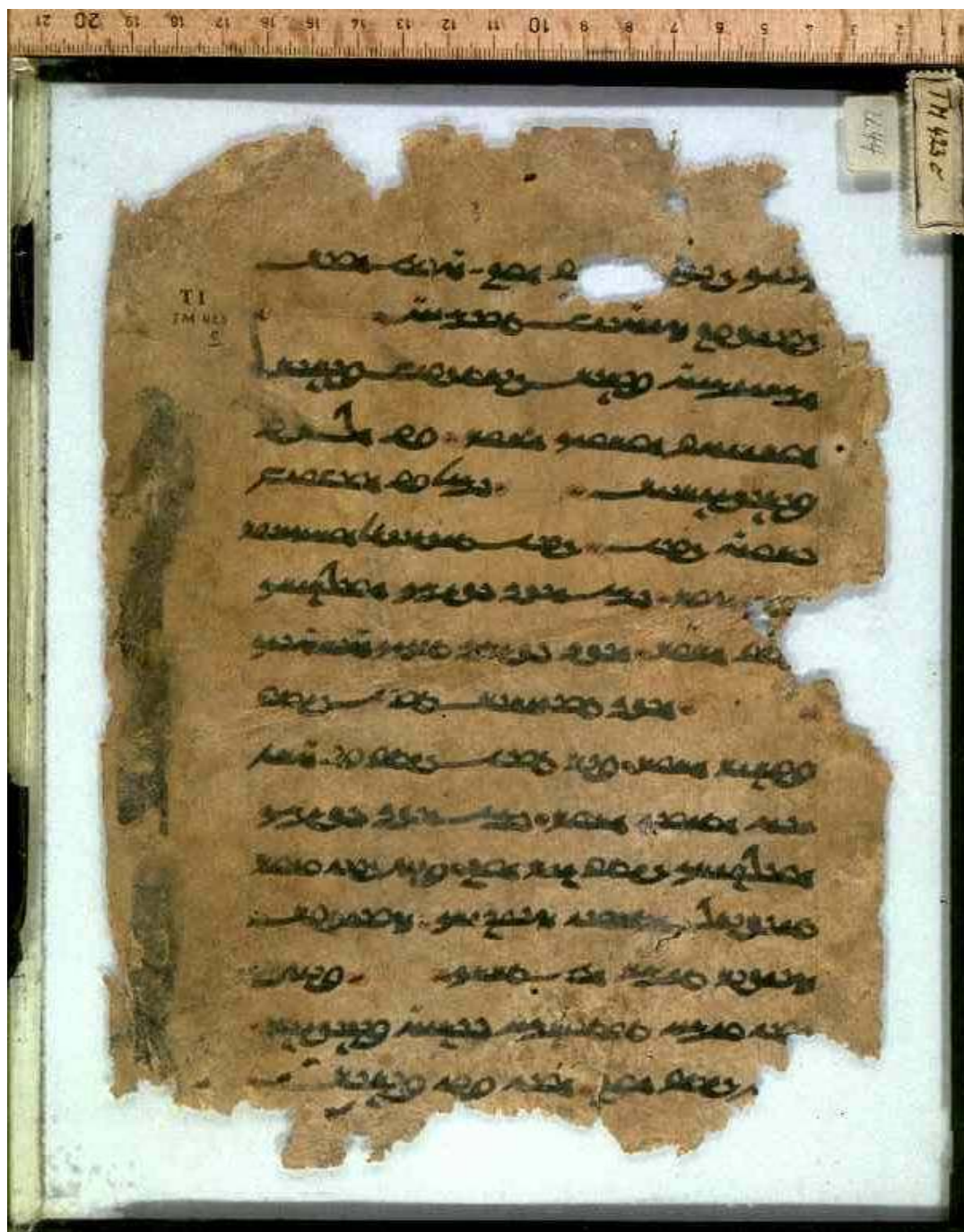
U 43 A

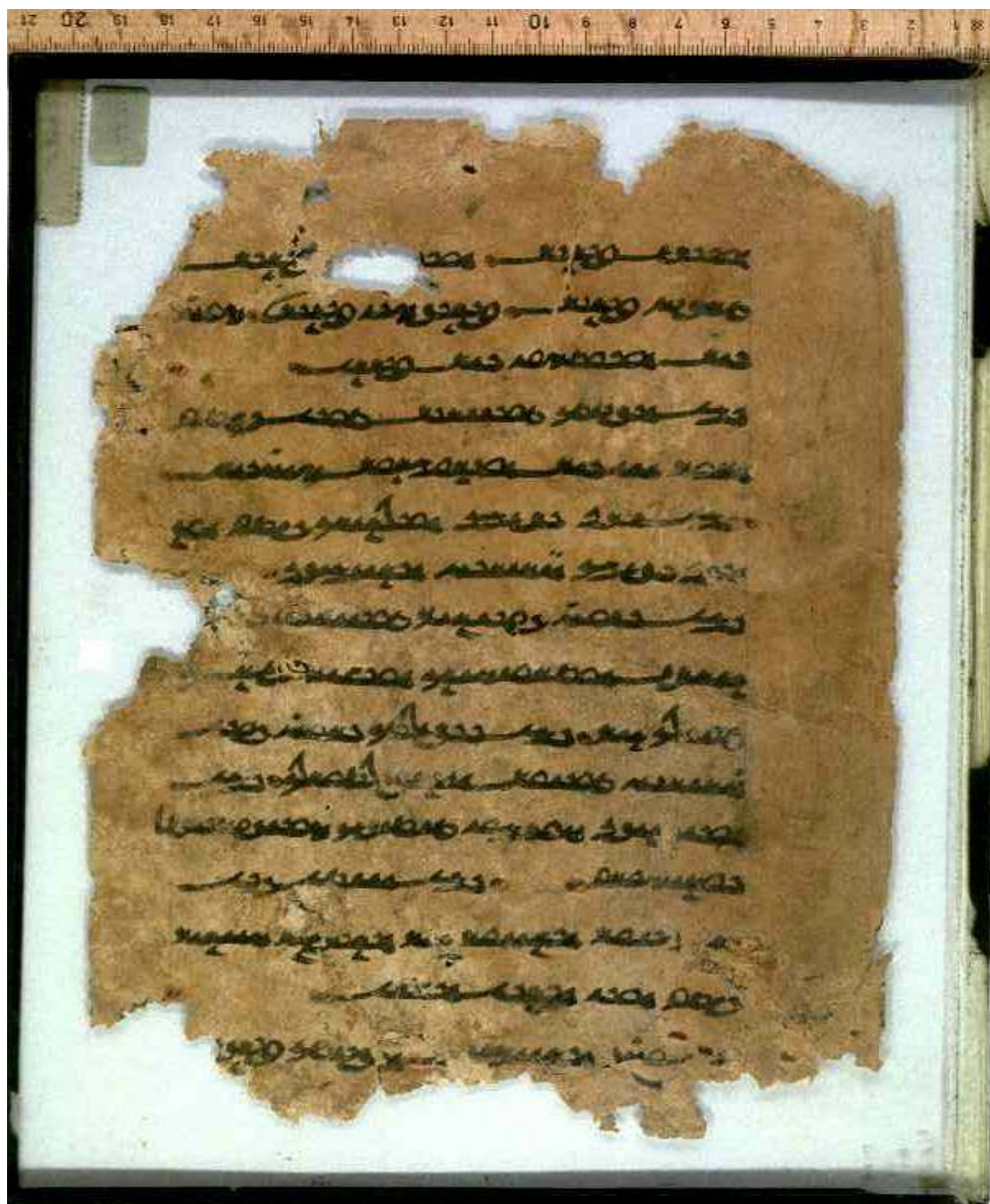
U 43 B

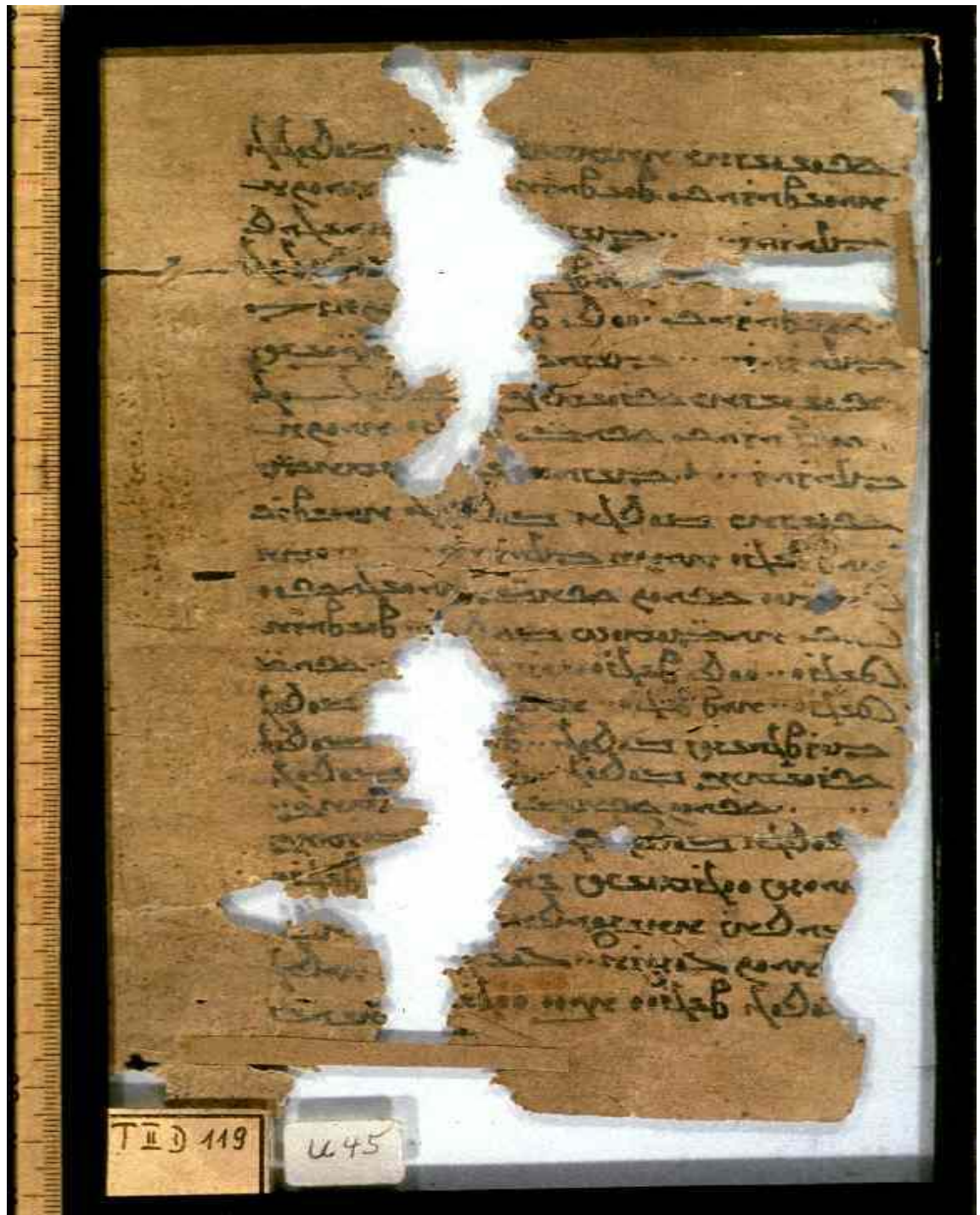
U 44 A

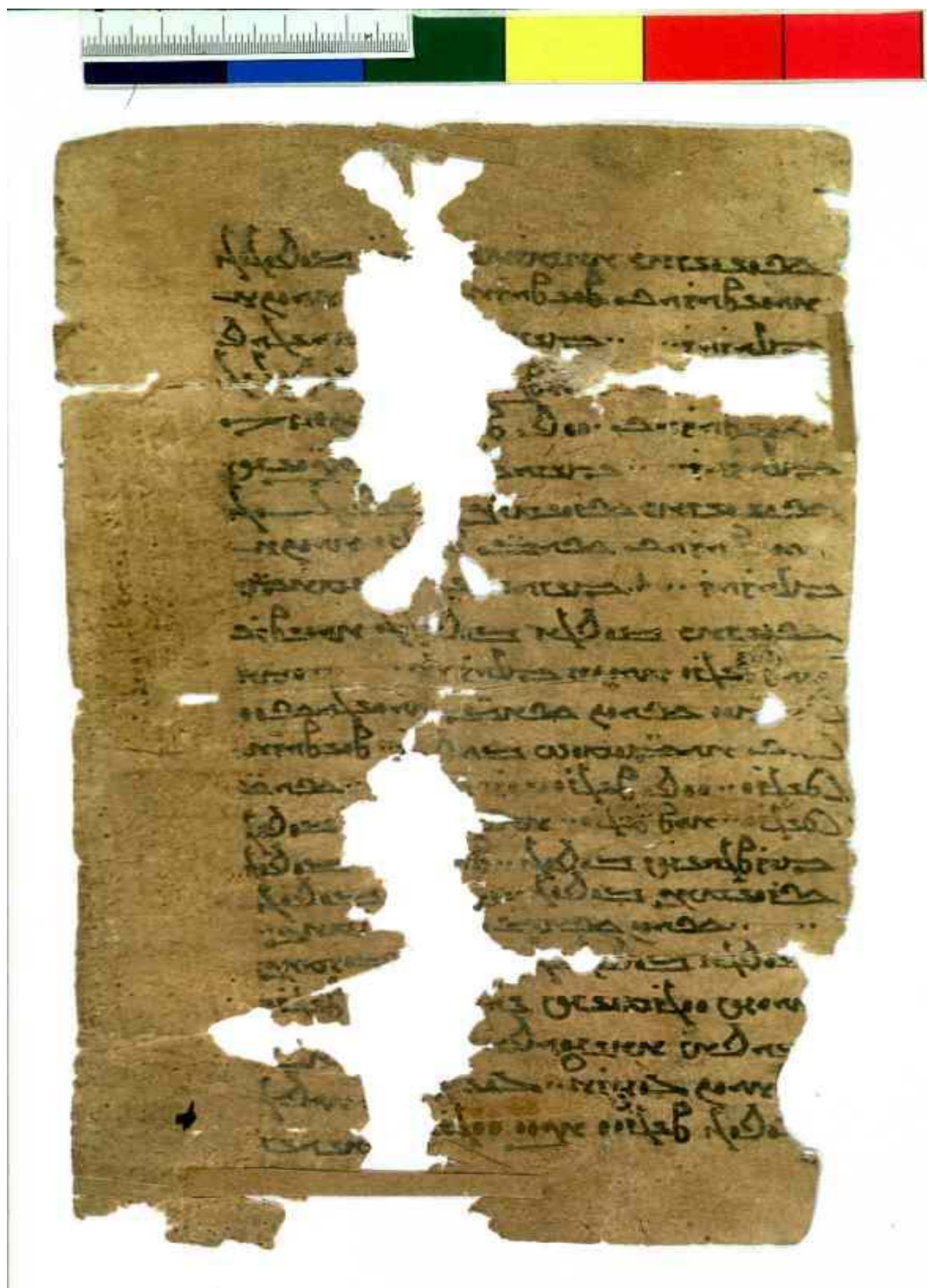
U 44 B

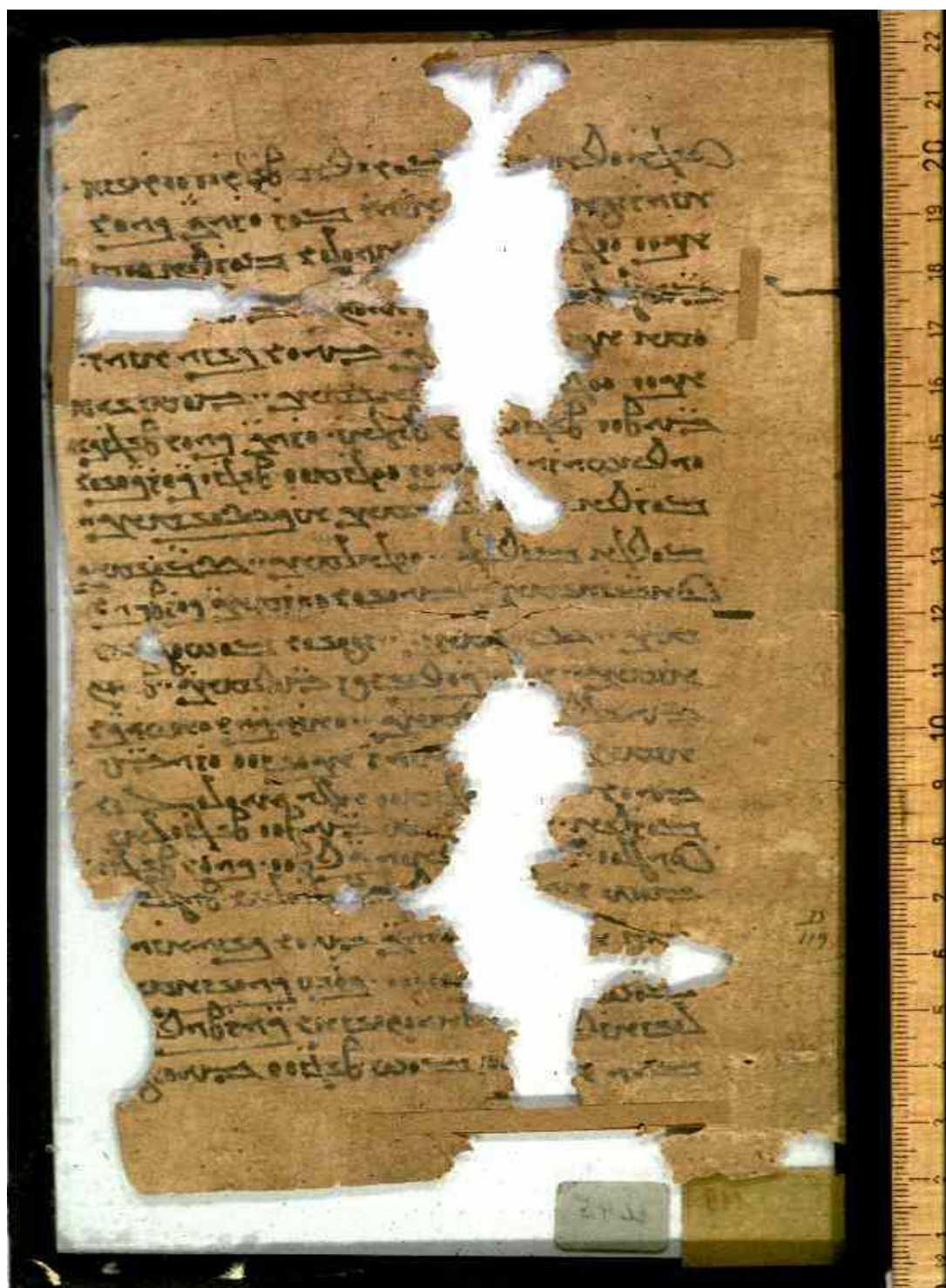
U 45 A

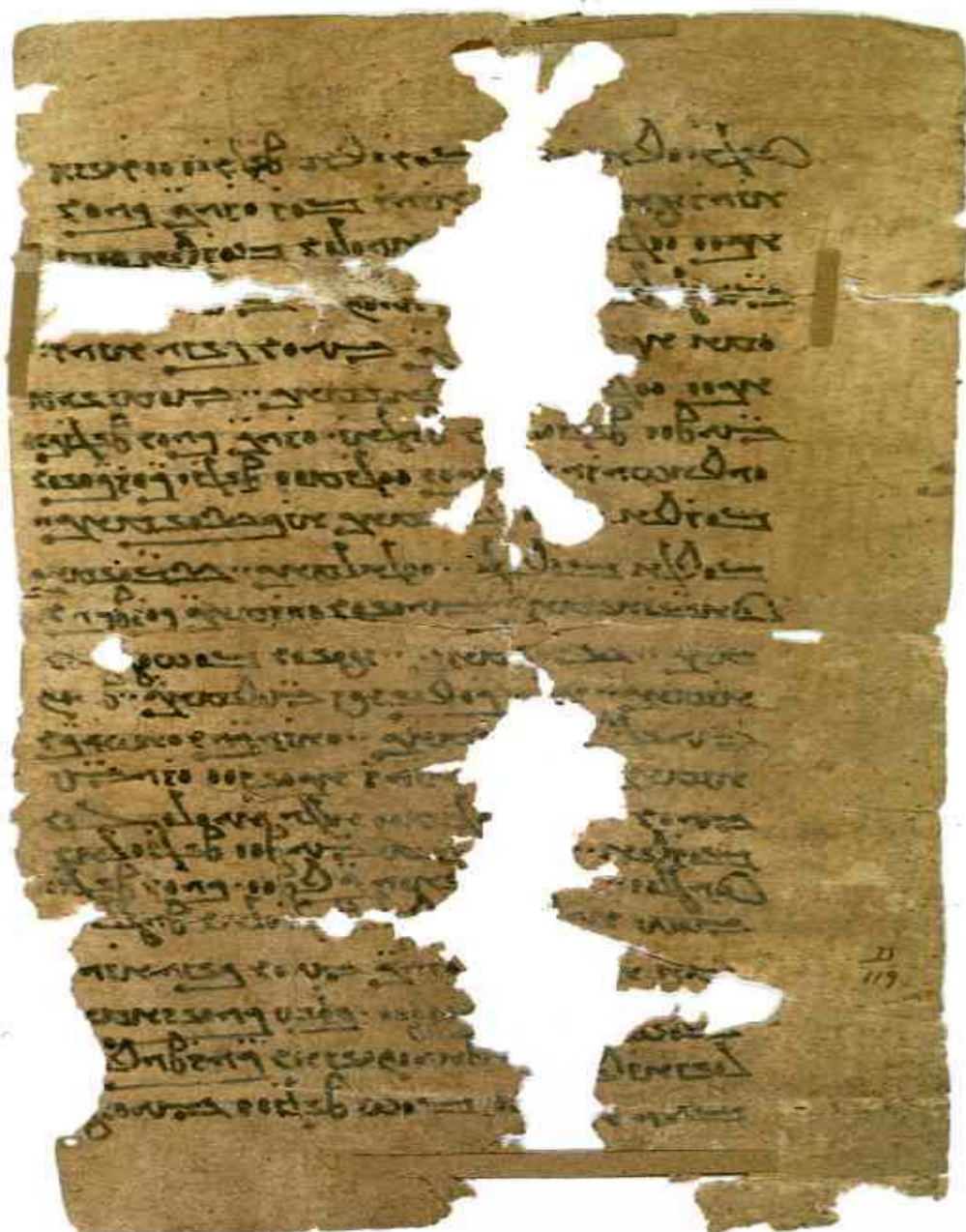
U 45 A (detaylı)

U 45 B

U 45 B (detaylı)

U 46 A

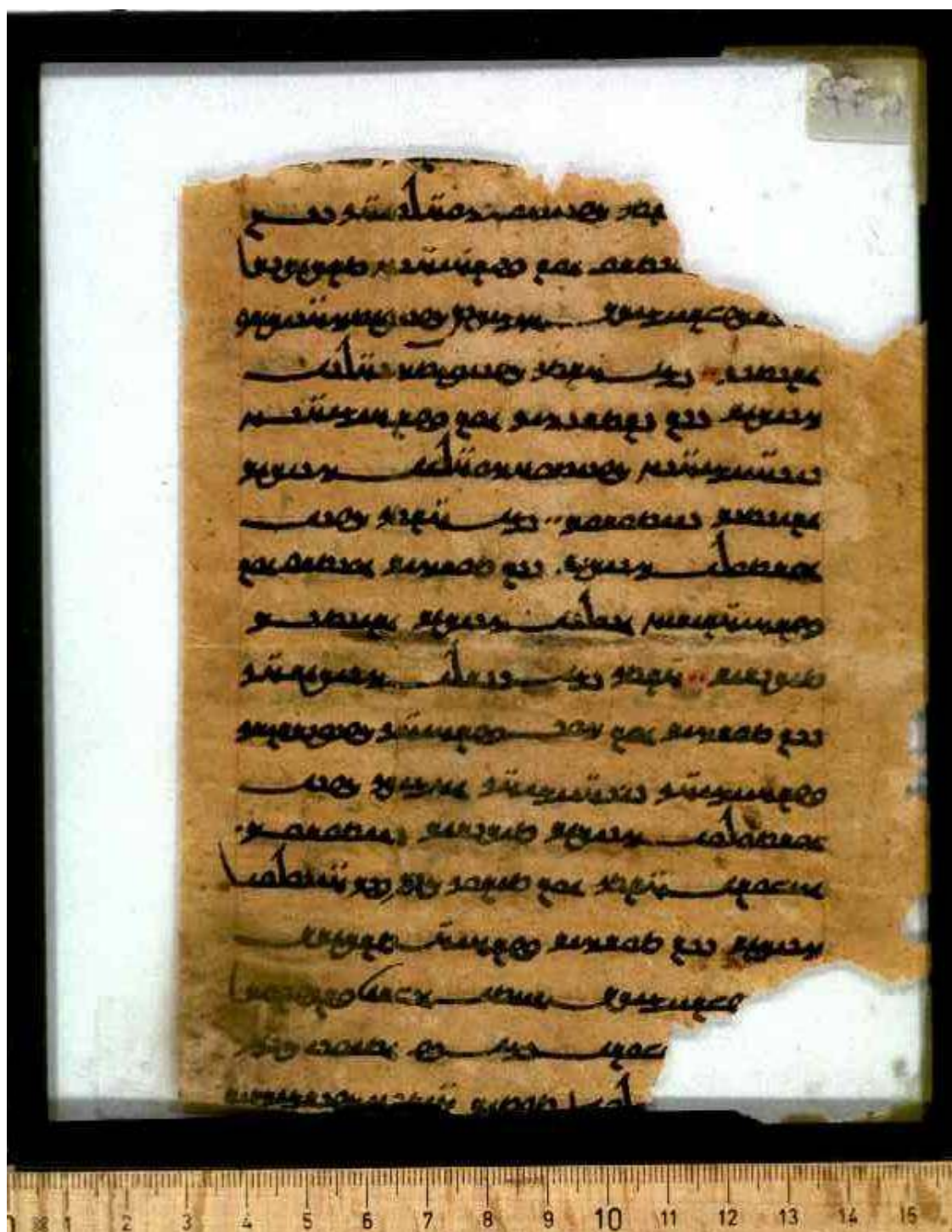

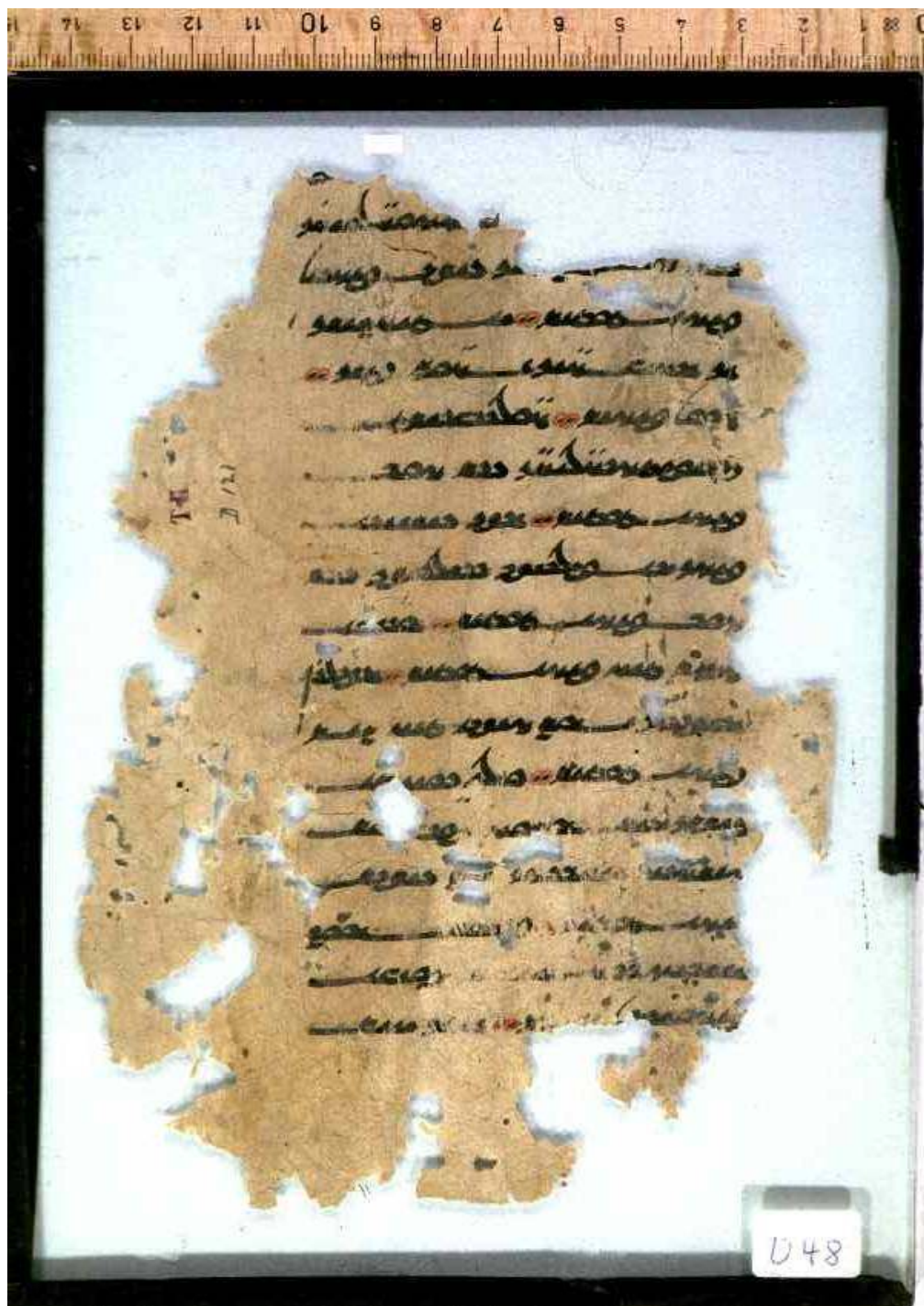
Bl. II r

Bl. I v

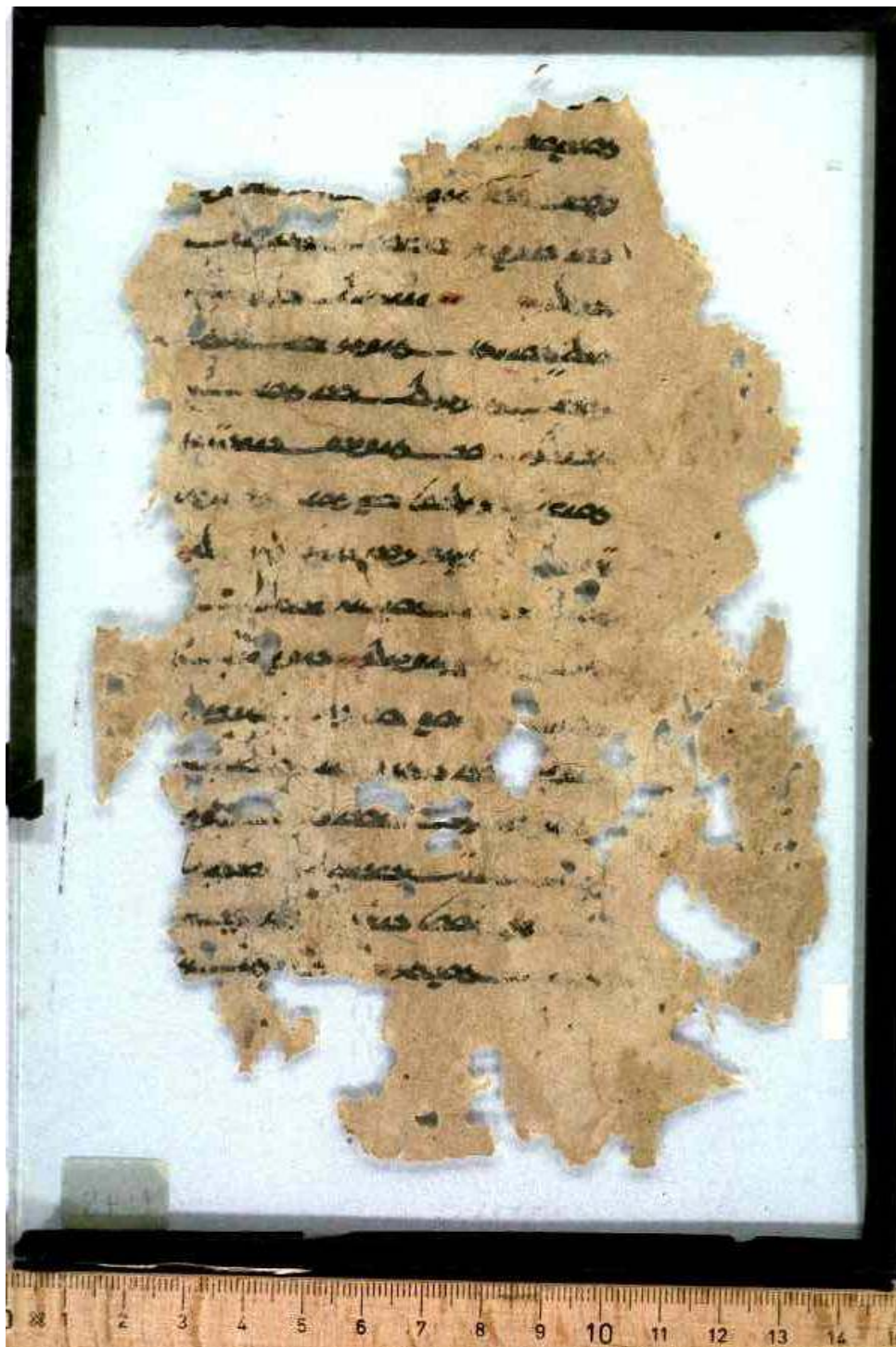
U 47 B

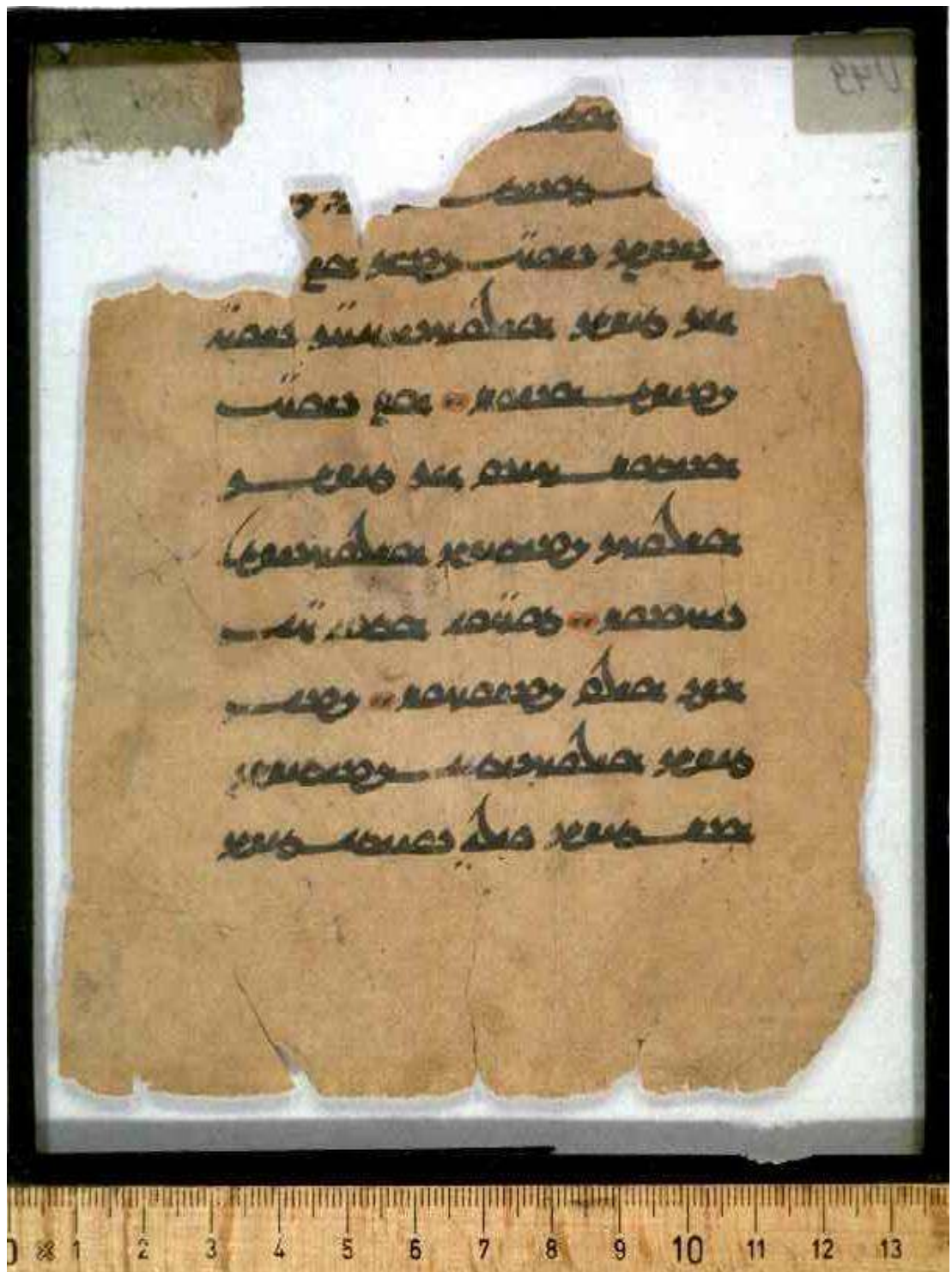
U 48 A

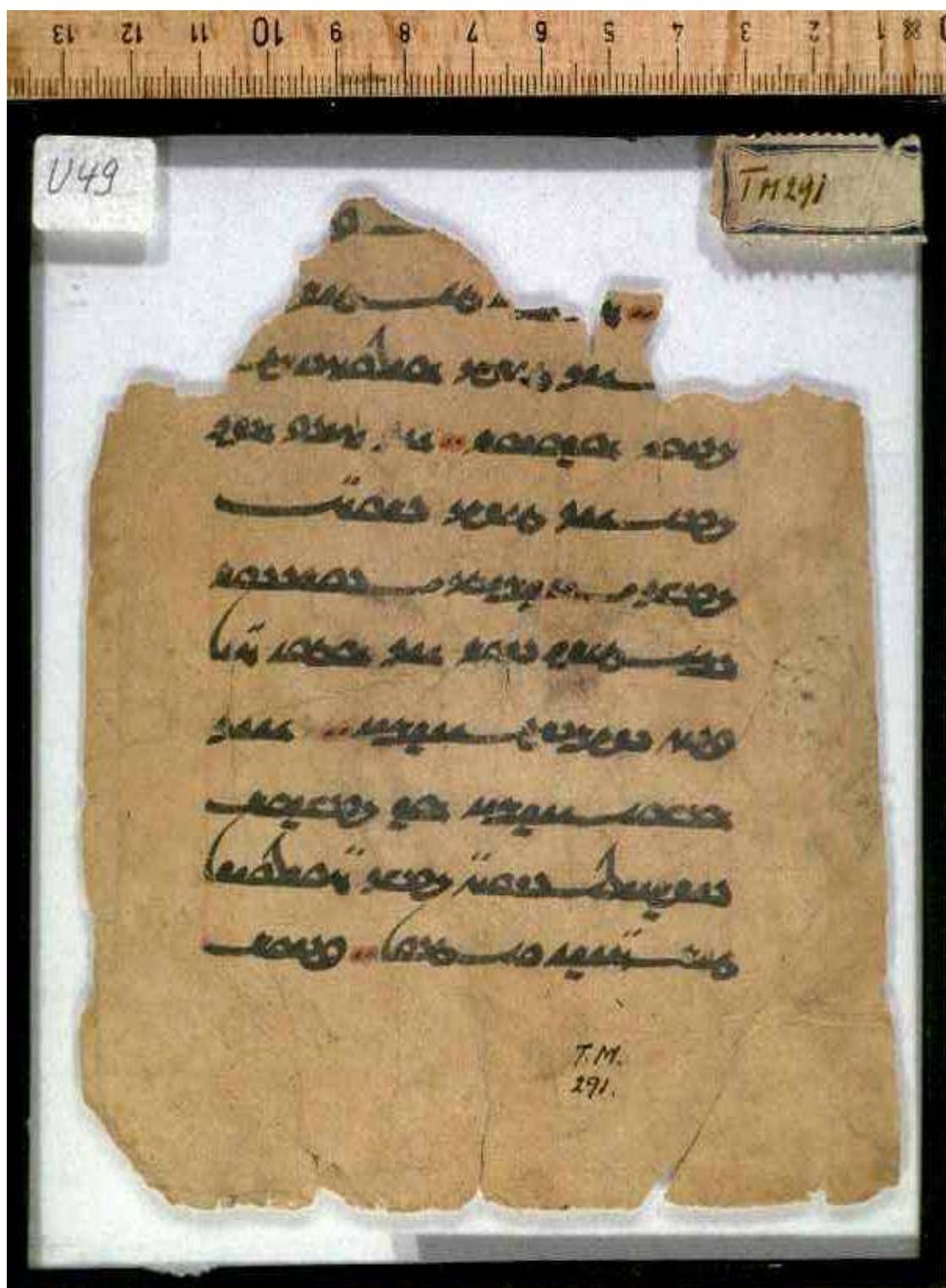
U 48 B

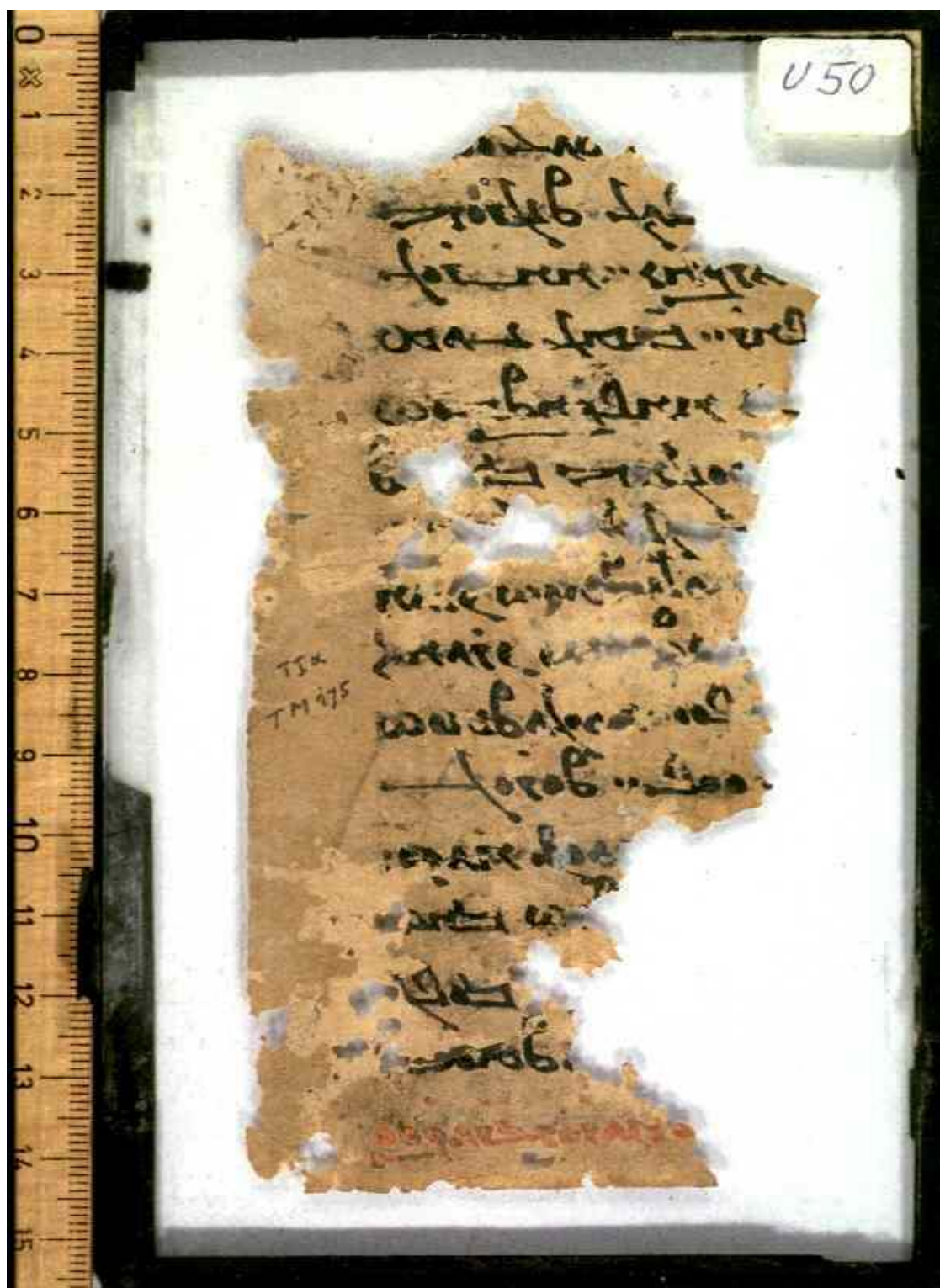
U 49 A

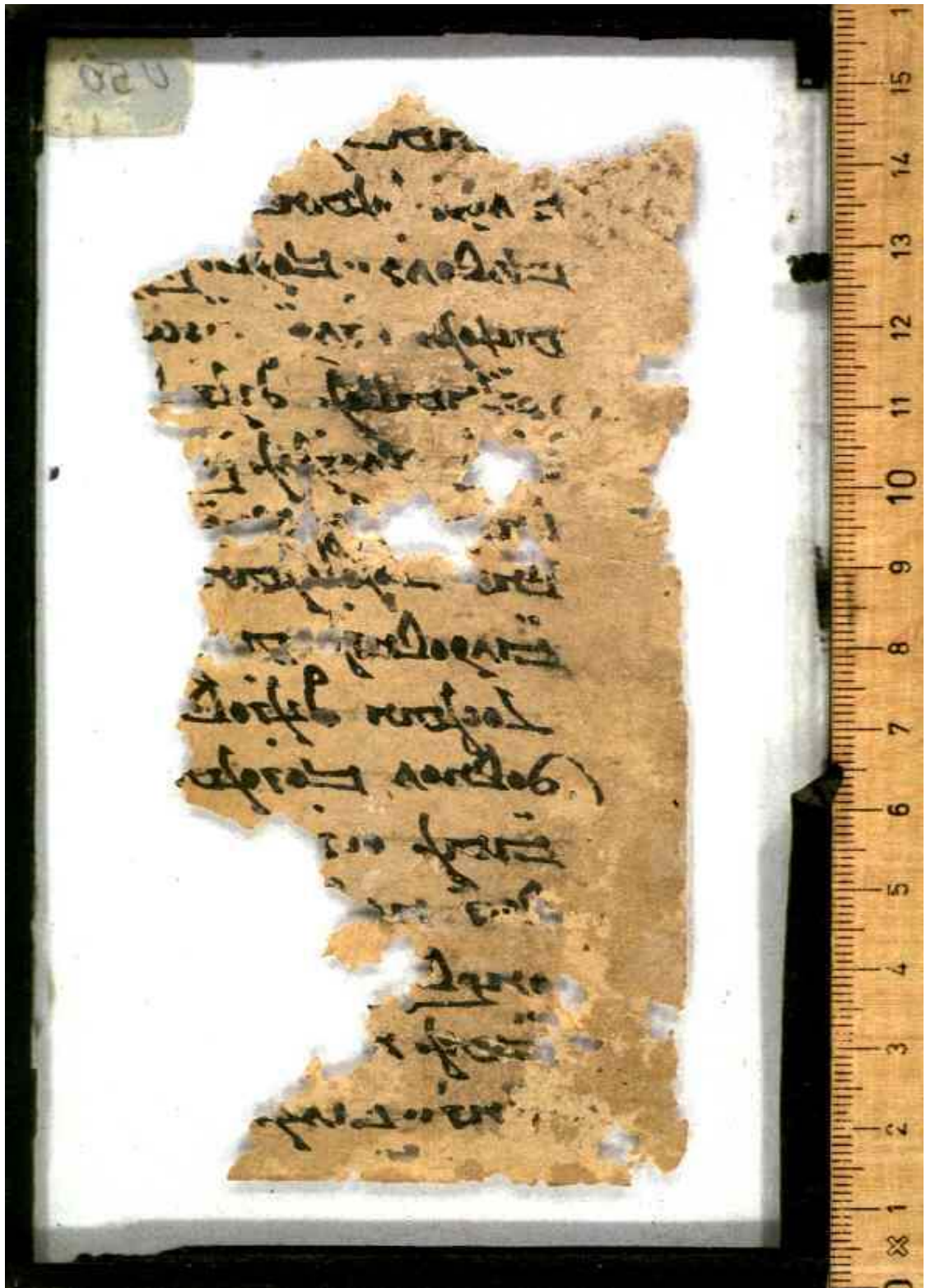
U 49 B

U 50 A

U 50 B

ÖZGEÇMİŞ

13. 04. 1985 tarihinde Kayseri'nin Develi ilçesinde doğdum. 1996'da Sivrihisar Atatürk İlkokulundan, 2000'de SEV Anadolu Lisesinden, 2003'te Eskişehir Atatürk Lisesinden mezun oldum. Aynı yıl Eskişehir Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandım. 2006-2007 Güz döneminde Erasmus öğrenci değişim programı ile Macaristan'ın Szeged şehrindeki University of Szeged'de, Altaistic Studies Bölümüne gittim. Bir dönem boyunca bu bölümde özellikle Eski Türk dili dersleri alarak öğrenimimi sürdürdüm. 2008 yılında Eski Türk dili alanında hazırladığım: *Huastuanift: Metin, Çeviri, İndeks* adlı bitirme ödevim ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmaya hak kazandım. Aynı yıl Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Dili Ana Bilim Dalına kayıt yaptırdım. Halen Yıldız Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrenimimi sürdürmekteyim.

Betül ÖZBAY